

**LÄROPLANEN
FÖR DEN
GRUNDLÄGGANDE
UTBILDNINGEN
LOKALA DELEN
PYTTIS KOMMUN
2016**

Undervisnings- och ungdomsnämndens svenskspråkiga sektion 11.8.2016

Välfärdsnämndens svenskspråkiga sektion 24.8.2017

Välfärdsnämndens svenskspråkiga sektion 22.8.2019

Välfärdsnämndens svenskspråkiga sektion 19.8.2020

Välfärdsnämndens svenskspråkiga sektion 1.9.2021

INNEHÅLL

1	DEN LOKALA LÄROPLANENS BETYDELSE OCH UPPGÖRANDET AV DEN	5
1.1.	Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen	5
1.2.	Timfördelning (finskspråkig undervisning)	5
1.3	Språkprogrammet i Pyttis kommun (finskspråkig undervisning)	6
1.3.1	A1-språket, lång lärokurs: engelska	6
1.3.2	A2-språket: ryska, tyska	6
1.3.3	B1-språket: svenska.....	6
1.3.4	B2- språket: tyska, ryska, franska.....	6
1.4	Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen.....	6
1.5.	Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen	7
1.6	Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen	8
1.7	Elevhandledning.....	8
2	DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN SOM GRUND FÖR ALLMÄNBILDNING.....	9
2.1	Förpliktelser som styr undervisningen	9
2.2.	Värdegrunden för den grundläggande utbildningen och lokala beslut	9
2.3.	Synen på lärande och lokala beslut.....	10
3	DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL.....	11
3.1.	Mångsidig kompetens.....	11
4	VERKSAMHETSKULTUREN I EN ENHETLIG GRUNDLÄGGANDE UTBILDNING	12
4.1.	Mångvetenskapliga läroplanerna.....	13
4.1.1.	Principer och förverkning.....	13
5	SKOLARBETE SOM FRÄMJAR LÄRANDE OCH VÄLBEFINNANDE	13
5.1.	Lokala beslut	14
5.2.	Gemensamt ansvar för skoldagen och samarbete.....	14
5.3.	Fostrande samtal och disciplinära åtgärder	14
5.3.1.	Fostrande samtal	14
5.3.2.	VERSO - kamratmedling.....	14
5.3.3.	KiVa-skolan.....	15
5.3.4.	Ordningsregler	15
5.4.	Fjärruppkoppling i undervisningen	15
5.5.	Årskursintegrerade studier.....	15
5.6.	Sammansatta klasser och nybörjarundervisning.....	15
5.7.	Flexibel grundläggande utbildning (JOPO-verksamhet).....	16
5.7.1.	Att ansöka till JOPO-verksamhet och antagning	16
5.7.2.	Hur JOPO-verksamhet ordnas	16
5.8.	Undervisning i särskilda situationer	17
5.9.	Verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran	17

5.10. Klubbverksamhet.....	17
5.11. Morgon- och eftermiddagsverksamhet.....	17
5.12. Skolbispisning.....	18
5.13. Skolväg och -skjuts.....	18
5.14. Samarbete med biblioteket	18
6 BEDÖMNING AV LÄRANDE OCH KUNNANDE.....	18
6.1. Bedömningens syften	18
6.1.1 Formativ bedömning.....	19
6.1.2 Summativ bedömning.....	19
6.2. Allmänna principer för bedömningen.....	19
6.3 Bedömning av lärande och kunnande.....	20
6.4 Bedömning av arbete.....	20
6.5 Bedömning av uppförande	20
6.6 Studiegången i den grundläggande utbildningen.....	22
6.6.1 Studiegången enligt årskurs	22
6.6.2 Studier enligt ett eget studieprogram.....	22
6.7 Gemensamma läroämnen och valbara ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret	23
6.8 Slutbedömning i den grundläggande utbildningen.....	23
6.8.1 Bildandet av slutvitsord	23
6.8.2 Slutbedömningen av en elev som omfattas av särskilt stöd.....	23
6.8.3. Gemensamma läroämnen som ska bedömas i slutbedömningen.....	24
6.8.4 Bedömning av lärokurserna i konst- och färdighetsämnen i slutbedömningen	24
6.8.5 Bedömning av valfria ämnen i slutbedömningen	24
6.8.6 Undervisning som betonar ett läroämne och slutbedömning.....	25
6.9 Frånvaro och dess inverkan på bedömning	25
6.10 Ny bedömning och rättelse av bedömning	25
6.11 Betyg	25
6.11.1 Verbal bedömning och sifferbedömning i betygen.....	26
6.12 Särskild examen och betyg över studier som slutförts genom särskild examen.....	26
6.13 Övrigt om bedömningen.....	26
7 STÖD FÖR LÄRANDE OCH SKOLGÅNG	27
7.1. Förebyggande arbete och tidiga insatser	27
7.2. Övergångsskeden.....	27
7.3. Vem behöver stöd?.....	27
7.4. Samarbete, ansvar och arbetsfördelning.....	27
7.5. Verksamhetsprinciper i samarbetet med hemmet när det gäller stöd för lärande och skolgång.....	28
7.6. Befogenheter i olika förvaltningsbeslut.....	28
7.6.1. Allmänt stöd.....	28
7.6.2 Intensifierat stöd	28

7.6.3. Särskilt stöd	29
7.6.4. Stödformer	29
8 ELEVVÅRD.....	30
8.1. Gemensam elevvård	31
8.2. Individuell elevvård.....	31
8.3. Elevvårdsjournal.....	32
8.4. Individuellt stöd för lärandet – pedagogiska gruppen	33
9 SÄRSKILDA FRÅGOR SOM ANKNYTER TILL SPRÅK OCH KULTUR.....	33
10 UNDERVISNING PÅ TVÅ SPRÅK.....	33
10.1. Undervisning på två språk	33
10.2. Ansökning till den språkberikade gruppen.....	33
10.3. Målsättningar och bedömning	34
10.3.1. Årsklasserna 1-2	34
10.4. Allmänt om undervisning på främmande språk.....	34
10.5. Omfattande undervisning på två språk	35
11 UNDERVISNING SOM BASERAR SIG PÅ EN VISS VÄRLDSÅSKÅDNING ELLER PEDAGOGISK PRINCIP	35
12 UNDERVISNING PÅ ÅRSKURS 1-2	37
12.1. Övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och uppdraget i årskurs 1–2	37
12.1.1. Målet för årskurs 1–2: Att utvecklas till skolelev.....	37
12.2. Mångsidig kompetens i årskurs 1-2.....	37
12.3. Lokala beslut	40
13 UNDERVISNING PÅ ÅRSKURS 3–6	42
13.1. Övergången mellan årskurs 2 och 3 och uppdraget i årskurs 3–6.....	42
13.1.1. Årskurs 3–6: Att utvecklas som elev	42
13.2. Mångsidig kompetens i årskurs 3–6.....	42
13.3. Lokala beslut	45
Läroplan för Pyttis svenska skola	49

DEN LOKALA DELEN FÖR LÄROPLANEN FÖR DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN - PYTTIS KOMMUN

Den grundläggande utbildningen i Pyttis kommun följer principerna för den nationella läroplanen. Denna del av läroplanen kompletterar den nationella läroplanen med lokala beslut som gäller förverkligandet av läroplanen. Den som bekantar sig med läroplanen kan ha nytta av att först bekanta sig med principerna för läroplanen. De nationella principerna för läroplanen kan hittas på Utbildningsväsendets webbplats: [LP2014](#). Vi följer upp och utvecklar läroplanen med beaktande av lokala behov och resultaten av utvecklingsarbetet.

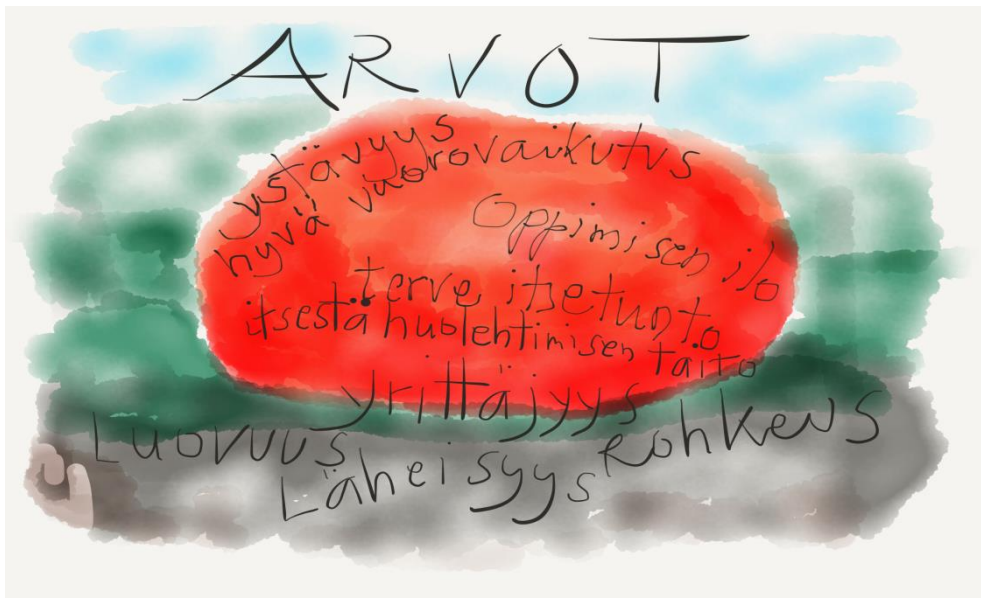
Den svensk- och finskspråkiga läroplanen har samma innehåll. Läroplanerna skiljer åt sig i timfördelningen och språkprogrammet. Dessa finns som bilagor i läroplanen.

Den lokala läroplanen baserar sig på Utbildningsstyrelsens *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014* och Pyttis kommuns värdegrund. Kommunens värden är: djärvhet, närhet, entreprenörskap och kreativitet. Värdena för undervisningsväsendet i Pyttis baserar sig på kommunens värdegrund.

Undervisningsväsendets hörnstenar bygger sig på fyra framtida resurser:

- vänskap: sociala färdigheter, gott samspel
- glädje i att lära sig – bildning
- god självkänsla: att ta hand om sig själv och sin omgivning
- entreprenörskap

Undervisningsväsendet har en vision: att fostra eleverna till modiga framtidens initiativtagare genom att göra och lära sig tillsammans.

Värden: vänskap, gott samspel, glädje i att lära sig, god självkänsla, färdighet att ta hand om sig själv, entreprenörskap, kreativitet, närhet, djärvhet

1 DEN LOKALA LÄROPLANENS BETYDELSE OCH UPPGÖRANDET AV DEN

1.1. Grunderna för läroplanen och den lokala läroplanen

1.2. Timfördelning (finskspråkig undervisning)

Läroämne	Årskurs									Sammanlagt
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
Sr (Statsrådet)		14				18			10	42
Modersmål	7	7	5	5	5	4	3	3	4	43
Sr	x	x				9			7	16
A1-språk (engelska)	1	1	3	2	3	2	2	3	3	20
Sr	x	x	x	x	x	2			4	6
B1-språk (svenska)						2	2	1	1	6
Sr		6				15			11	32
Matematik	3	3	4	4	4	4	4	3	4	33
Sr		4				10	x	x	x	14
Omgivningslära	2	2	3	3	2	2				14
Sr (BG sammanlagt)	x	x	x	x	x	x			7	7
Biologi och geografi							2	2	3	7
Sr (FYKE sammanlagt)	x	x	x	x	x	x			7	7
Fysik och kemi							2	3	2	7
Sr	x	x	x	x	x	x			3	3
Hälsokunskap							0,5	1,5	1	3
Sr		2				5			3	10
Religion/LK	1	1	1	2	1	1	1	1	1	10
Sr (HI + SL)	x	x	x			5			7	12
Historia och samhällslära				1	2	2	2	2	3	12
Sr		2				4			2	8
Musik	1	1	1	2	2	1	1	1		10
Sr		2				5			2	9
Bildkonst	1	1	1	1	2	2	2			10
Sr		4				5			2	11
Slöjd	2	2	2	2	2	2	3			15
Sr		4				9			7	20
Gymnastik	2	2	2	2	3	2	2	3	2	20
Sr	x	x	x	x	x	x			3	3
Huslig ekonomi							3			3
Sr						6			5	11
Valfria konst- och färdighetsämnen (kommunens beslut)			1	2	2	1	1		2	4
Sr	x	x	x	x	x	x			2	2
Elevhandledning							0,5	0,5	1	2
Sr									9	9
Valfria ämnen						2		4	3	9
Sr	20	20	22	24	25	25	29	29	30	224
NYA	20	20	22	24	26	26	30	30	30	228
elevens val						2		6	5	

71k vt 81k vt 91k vt

val:

2h ur konst- och färdighets-
ämnen på åk 8 och åk 9

Om undervisningen sker i sammansatt grupp, undervisas en del läroämnen enligt växelkurssystemet. Då ordnas undervisningen vartannat år så, att varje elev får under sin grundläggande utbildning studera läroinnehållet för varje årskurs enligt den godkända timfördelningen.

Valfriheten på den sjätte årskursen ordnas som ämnesshelheter. Ämnesshelheterna sammansätter flera olika läroämnen. Eleverna får delta i att planera helheterna och får sedan välja en av dem. I sammansatta grupper kan den sjätte årskursens valfrihet ordnas så att de valfria timmarna placeras i konst- och färdighetsämnena så att det uppfyller det minimitimantal som stadsrådet har bestämt.

1.3 Språkprogrammet i Pyttis kommun (finskspråkig undervisning)

1.3.1 A1-språket, lång lärokurs: engelska

I de finskspråkiga skolorna i Pyttis kommun studeras engelska som A1-språk. Engelsk undervisning börjar på den andra årskursen. Den andra årskursens engelska undervisning sker som s.k. klassengelska. Den systematiska språkundervisningen börjar på den tredje årskursen.

1.3.2 A2-språket: ryska, tyska

A2-språket är ett valfritt språk. Undervisningen börjar på den fjärde årskursen. Undervisningsgruppen ordnas bara ifall tillräckligt många elever har valt språket. Undervisningsgruppens minimistorlek bekräftas varje läsår. Ansökning till undervisningsgruppen sker via en särskild språkvalsblankett.

1.3.3 B1-språket: svenska

B1-språket är ett ämne, som är gemensamt för alla och vars undervisning börjar på den sjätte årskursen. Det undervisade språket är svenska.

1.3.4 B2- språket: tyska, ryska, franska

B2-språket är ett valfritt språk. Eleverna väljer B1-språket till den åttonde årskursen. Undervisningsgruppen ordnas bara ifall tillräckligt många elever har valt språket. Undervisningsgruppens minimistorlek bekräftas varje läsår när eleverna ansöker till sina valfria ämnen.

Språkberikad undervisning

Språkberikad undervisning betyder att undervisningen delvis ges på ett främmande språk. Undervisningen följer läroplanen och högst 25 % av undervisningen sker på det främmande språket. Huutjärvi skolan ger språkberikad undervisning i mån av möjlighet. Det främmande språket är engelska. Språkberikad undervisning ordnas för årskurserna 1 och 2. För förskoleeleverna ordnas undervisningen som språkbad.

Den språkberikade undervisningen vid Huutjärvi skolan ordnas som en sammansättning av språk- och ämnesundervisning. Det främmande språket är ett redskap i ämnesundervisningen. Undervisningsspråket är finska och det främmande språket är engelska. Engelsk undervisning börjar som klassengelska på andra årsklassen och som ett enskilt ämne på tredje årsklassen. Elevernas högre startnivå tas i beaktande i undervisningen.

1.4 Principer för uppgörandet av den lokala läroplanen

- plan för småbarnspedagogik
- läroplan för förskoleundervisningen
- plan för kulturell mångfald
- kvalitetskriterier och planer för morgon- och eftermiddagsverksamheten
- välfärdsplan för barn och unga enligt barnskyddslagen¹
- likabehandlingsplan enligt lagen om likabehandling
- kvalitetskort för den grundläggande utbildningen

¹ Barnskyddslagen (417/2007) 12 § och Lag om elev- och studerandevård (1287/2013) 12 §

- plan för hållbar utveckling, kulturell fostran och övriga planer och beslut som utbildningsanordnaren fattat i synnerhet angående utbildning, barn, ungdomar och familjer

Den lokala läroplanen är gemensam för alla skolor i Pyttis kommun. Den finsk- och svenskspråkiga undervisningen följer samma läroplan. Läroplanen godkänns av både bildningsnämndens finsk- och svenskspråkiga sektion. Därtill godkänner den svenskspråkiga sektionen de delar som har att göra med den svenskspråkiga skolans språkprogram och språkundervisning. Dessa finns som bilagor i läroplanen.

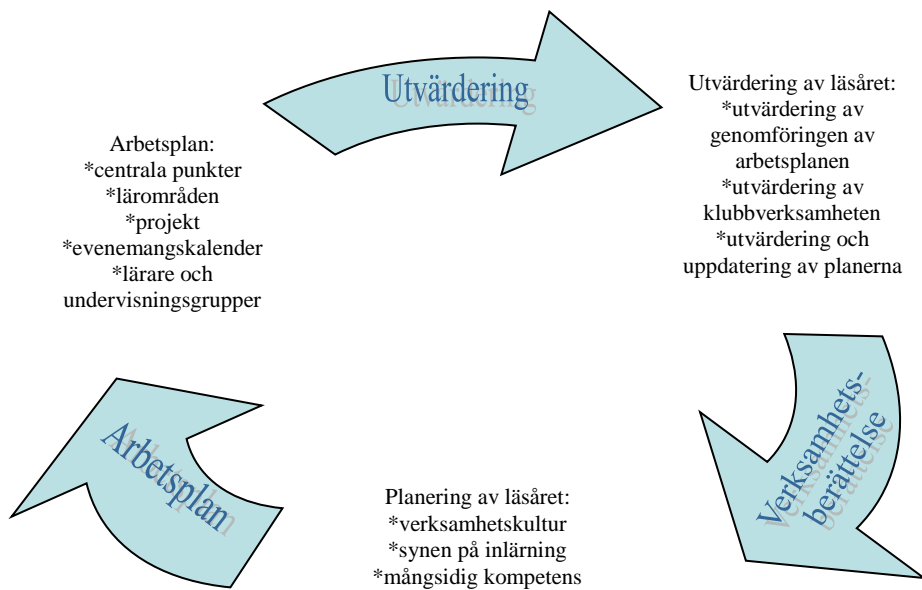
Läroplanen är utarbetad i samarbete med lärarna. Vårdnadshavarna och eleverna har getts tillfälle att påverka de centrala linjerna i läroplansarbetet. Dessutom har det gjorts samarbete med undervisningsväsendet i Virolahti-Miehikkälä.

Helhetsskapande undervisning ges särskilt på årskurserna 1 och 2, men också i klassundervisningen och undervisningen i sammansatta klasser.

Elevernas individuella planer utarbetas utgående från den gemensamma läroplanen².

Läsårsplanerna preciserar hur varje enskild skola verkställer läroplanen under läsåret. Eleverna och deras vårdnadshavare informeras om planer som gäller undervisningen via infobrev och den elektroniska kommunikationskanalen.

1.5. Utvärdering och utveckling av den lokala läroplanen

Vi uppföljer, utvärderar och utvecklar hur vi har lyckats att förverkliga:

- synen på inlärning
- principerna för utvecklandet av verksamhetskulturen
- de mångvetenskapliga lärområdena
- målsättningarna för den mångsidiga kompetensen
- läsårsplanen

² Lag om grundläggande utbildning 16 a §, 17 § och 17 a § (642/2010)

Skolans självvärdering sker systematiskt varje år i samarbete med lärarna, eleverna och vårdnadshavarna. Den drar nytta av resultat från nationella utvärderingar och utvecklingsprojekt (bl.a. Pisa-resultat, skolhälsoförfrågan och de utvidgade hälsoundersökningsförfrågningarna på årskurserna fem och åtta) samt de nationella kvalitetskriterierna för den grundläggande utbildningen. Värderingens syfte är att utveckla utbildningen och förbättra förutsättningarna för lärandet.

1.6 Uppgörandet av den lokala läroplanen och centrala beslut gällande undervisningen

Läroplanen är uppgjord och godkänd som en gemensam läroplan för de finsk- och svenskspråkiga skolorna i Pyttis kommun. Läroplanen följer samma struktur och behandlingsordning som Utbildningsstyrelsens dokument *Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014*. Den lokala läroplanen kan läsas antingen elektroniskt på kommunens hemsidor och Intranet-sidor eller som en utskrift på skolorna. Planen för jämställdhet och likabehandling i den grundläggande utbildningen i Pyttis har upprättats som en skild plan.

Personalen, eleverna och vårdnadshavarna har varit med i att utarbeta läroplanen. De har svarat på förfrågningar och värderat de olika frågorna som tas upp i grunderna för läroplanen. På detta vis har vi fått fram de frågor som är beaktansvärda från den lokala synvinkeln. Dessutom har personalen, eleverna och vårdnadshavarna möjligheter att delta i den fortsatta utvecklingen av läroplanen. Ungdomsväsendet och de förtroendevalda i bildningsnämnden har också deltagit i läroplansarbetet.

Vi tar upp de lokalt viktiga frågorna under respektive huvudrubriker i läroplanen.

Kuratoren och skolhälsovårdaren har tagit del i läroplanens utarbetning som representanter för kommunens socialvård och skolhälsovården. De har gett utlåtanden gällande elevvården och samarbetet mellan hemmet och skolan.

Vi använder förfrågningar och självutvärderingar (lärarna) till att följa upp och utvärdera verkställandet av läroplanen. Eventuella utvecklingsmål hjälper till att utveckla läroplanen. Den lokala läroplanen kompletteras med planer för morgon- och eftermiddagsverksamheten, kulturstigen, stigen för informations- och kommunikationsstrategin samt skolornas egna planer för hållbar utveckling och jämlikhet.

Eleverna går igenom flera övergångsskeden under skolstigen; från förskolan till den grundläggande utbildningen, där från en årskurs till en annan och till sist till det följande stadiet. Det är viktigt att samarbeta med alla berörda parter vid dessa etappmål. På så sätt främjas informationsöverföringen och enhetligheten av den grundläggande utbildningen.

En del av skolorna i Pyttis kommun ordnar undervisningen i sammansatta klasser (se kapitel 5.4 och 5.6).

Om elevens undervisning ordnas som årskursintegrerade studier, utarbetas en skriftlig studieplan som ingår i hans eller hennes individuella plan för hur studierna ska ordnas (IP). I Pyttis kommun ordnas undervisningen huvudsakligen indelad i läroämnena.

Eleverna erbjuds på valfria ämnen; två veckotimmar på den sjätte årsklassen, sex timmar på den åttonde klassen och fem veckotimmar på den nionde klassen. På den åttonde och nionde klassen måste eleven välja minst två veckotimmar ur konst- och färdighetsämnena. Se kapitel 12 om valfria ämnen.

I förfrågningarna har de olika grupperna lyft fram betydelsen av vardagskompetens. Vi har tagit detta i beaktan i den lokala timfördelningen och placerat valfria timmar i konst- och färdighetsämnena i handarbete och slöjd.

1.7 Elevhandledning

Syftet med elevhandledningen är att stöda elevens uppväxt och utveckling så att han eller hon kan vidareutveckla sina studievanor och sitt sociala mönster samt utveckla sådana kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Handledningen stöder eleven att göra beslut om studier, utbildning, vardag och levnadsbana som bygger sig på hans eller hennes egna talanger och intressen.

Målet med elevhandledningen är att främja skolarbetets framgång, öka på välbefinnandet i skolan och förebygga utslagning. Dessutom främjar den jämlikhet oavsett på utbildningsmässighet, etnisk bakgrund och kön. Skolan ska stöda eleven i övergångsskeden; ett gränsöverskridande samarbete mellan elevhandledaren

och studiehandledare och lärare vid det följande stadiet ger eleven en trygg fortsättning på hans eller hennes studiestig.

2 DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGEN SOM GRUND FÖR ALLMÄNBILDNING

2.1 Förpliktelser som styr undervisningen

Den grundläggande utbildningen i Pyttis kommun följer de nationellt enhetliga grunderna som är stadgade i lagen om grundläggande utbildning. Undervisningen utgår från elevernas ålder och förutsättningar och den främjar elevernas sunda uppväxt och utveckling. Den lokala läroplanen grundar sig på Utbildningsstyrelsens grunder för den nationella läroplanen. I undervisningen betonar vi på arrangemang som är flexibla och tar i beaktan elevens åldersskede.

2.2. Värdegrunden för den grundläggande utbildningen och lokala beslut

Den grundläggande utbildningen i Pyttis kommun ordnas utgående från värdegrunden av den nationella läroplanen. Värdegrunden bygger på fyra grundprinciper; alla barn är unika och har rätt till god undervisning; humanitet, bildning, jämlikhet och demokrati; kulturell mångfald som en rikedom; och nödvändigheten av en hållbar livsstil. Också kommunens egna värden (djärvheter, närhet, entreprenörskap och kreativitet) tas i beaktning i undervisningen. Värdena betonar social gemenskap, företagsamhet och förmågan och glädjen i att lära sig.

Social gemenskap och samarbete är en del av all skolverksamhet. Förhållandet till sig själv och andra människor, naturen och andra kulturer har en viktig roll när man bygger gemenskap. Att skapa vi-anda och ta ansvar över sitt eget och andras välbefinnande är viktigt när man arbetar tillsammans. Verksamhet som stöder skolsamfundet, gemensamma spelregler, stödjandet av delaktighet och gemensamma principer för fostran och undervisningen är alla märken på att vi betonar social gemenskap.

Pyttis är en företagsvänlig kommun. Skolornas undervisningsstrategi betonar fostran till företagsamhet. Undervisningsarrangemangen understryker värden som stöder entreprenörskap (självkännedom, företagsamhet och gemensam verksamhet). Projekt och ämnesshelheter som är förknippade med fostran till företagsamhet är en del av skolans arbetsplan varje läsår. Till läroplanens innehåll hör att vi bjuder in företagare på besök och besöker företag med eleverna.

Varje elev är unik och värdefull som sig själv. Eleven behöver uppmuntran och individuell handledning för att växa som en människa. Eleven ska uppleva att skolsamfundet lyssnar på och uppskattar honom eller henne, och att andra bryr om att han eller hon lär sig och mår bra. Lika viktigt är det att uppleva delaktighet och att man kan tillsammans med andra bygga verksamhet och välfärd. När eleven lär sig bygger han eller hon samtidigt på sin identitet, människobild, världsbild- och syn och hittar sin plats i världen. Eleven upparbetar också sin relation till sig själv, andra människor, samhället, naturen och andra kulturer.

Värdediskussioner med eleven ger honom eller henne förutsättningar att känna igen och identifiera de värden och värderingar de möter samt reflektera kritiskt kring dem. Eleverna får stöd i att utveckla sin egen värdegrund. Gemensam reflektion kring värderingar i skolan och hemmen och ett samarbete som bygger på denna skapar trygghet och främjar det helhetsmässiga välbefinnandet hos eleverna. Den grundläggande utbildningen bygger sig på att respektera livet och de mänskliga rättigheterna. Den grundläggande utbildningen främjar välfärd och demokrati och den hjälper eleven att utvecklas till en aktiv samhällsmedlem som förstår nödvändigheten av en hållbar livsstil. När vi utvecklar den grundläggande utbildningen är vårt mål alltid att främja jämlikhet och likställdhet. Undervisningen främjar för sin del den ekonomiska, sociala och regionala jämlikheten samt jämställdheten mellan könen. Undervisningen är religiöst, konfessionellt och partipolitiskt obunden.

Den grundläggande utbildningen bygger sig på det mångfaldiga finländska kulturarvet. Det har format sig och fortsätter att forma sig genom växelverkan mellan olika kulturer. Människor ur olika kulturella och språkliga bakgrunder möts i den grundläggande utbildningen och lär sig känna olika seder och bruk, synsätt och livsåskådningar. Den grundläggande utbildningen ger en grund för ett världsmedborgarskap som respekterar de mänskliga rättigheterna och sporrar till positiva ändringar. Skolan följer med hur den gemensamma värdegrunden förverkligas med hjälp av regelbundna förfrågningar som riktar sig till vårdnadshavarna och lärarkåren.

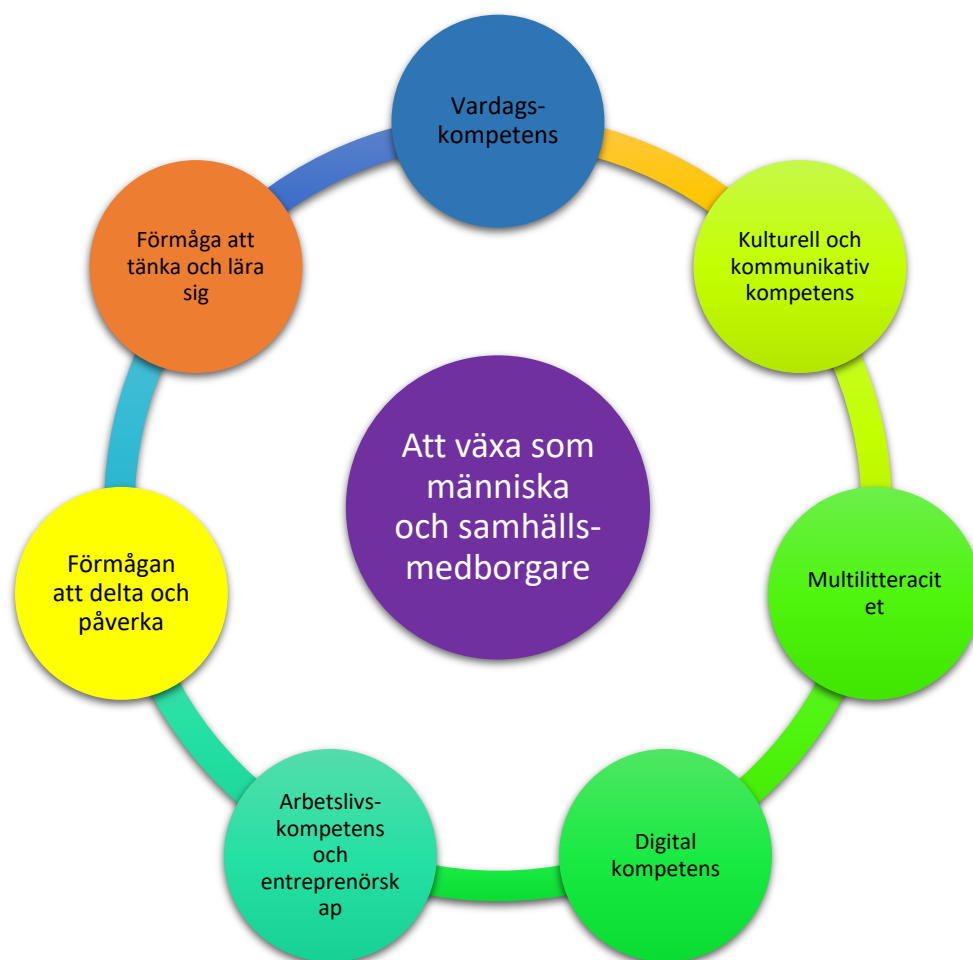
2.3. Synen på lärande och lokala beslut

Eleven har en aktiv roll i lärandet. Eleven lär sig att ställa upp mål och lösa problem, och han eller hon har förmågan att arbeta både för sig själv och tillsammans med andra. Lärandet sker i växelverkan. Att utveckla sin förmåga att lära sig är grunden för ett målinriktat och livslångt lärande. Lärandet är en målinriktad process. När vi ordnar undervisningen tar vi i beaktan elevens åldersstadium och inlärningssätt. Eleverna har rätt att lära sig genom att göra och genom lek. Eleverna får enligt förutsättningar planera och utvärdera verksamheten samt bygga upp och forma undervisningsmiljön. Samtidigt som eleven får nya kunskaper och färdigheter, lär eleven sig att reflektera på sitt lärande, sina erfarenheter och sina känslor. Positiva känsloupplevelser, glädjen i att lära sig och verksamhet som skapar nytt främjar lärandet och sporrar eleven att utveckla på sitt kunnande.

Skolan följer med elevens lärande och inlärningsprocess med hjälp av observationer, diskussioner och utvärderingar. Utvärdering sker regelbundet varje läsår i samband med utarbetningen och utvärderingen av arbetsplanen, vid olika utvecklingssamtal och via olika responssystem. Att ge och få mångsidig positiv och realistisk återkoppling är en central del av kommunikationen som stöder lärandet och utvidgar föremålen för intresse.

3 DEN GRUNDLÄGGANDE UTBILDNINGENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

3.1. Mångsidig kompetens

Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper, färdigheter, värden, attityder, handlingskraft och vilja.

Den grundläggande utbildningens målsättningar baserar sig på principerna i lagen om grundläggande utbildning och den nationella läroplanen.

Den grundläggande utbildningen i Pyttis kommun baserar sina målsättningar på de nationella målen, som är stadgade i lagen för den grundläggande utbildningen och preciseras i statsrådets förordning. Målsättningarna preciseras i läroplanens principer. Målet är en mångfaldig kompetens som krävs i framtiden.

Den lokala grundläggande utbildningen kompletteras med följande synpunkter:

- Planen för hållbar utveckling
- Kulturstigen
- Stigen för information- och kommunikationsteknik
- Företagsamhetsfostran
- Den regionala trafiksäkerhetsplanen
- Planen för elevvård

Målsättningarna för den mångfaldiga kompetensen tas i beaktande i läroämnesbeskrivningarna samt målsättningarna för läroämnena och de mångvetenskapliga lärområdena. Varje läsår väljs de mest centrala

punkterna ur de olika delområdena som hör till den mångfaldiga kompetensen. Dessa inkluderas i läsårsplanen och tas i beaktan då evenemang, projekt och annan verksamhet planeras under läsåret.

Skolan ordnar minst ett mångvetenskapligt läroområde för varje årskurs. Målsättningarna och innehållet av läroområdet bygger sig på värdena av den grundläggande utbildningen i Pyttis kommun.

Det beskrivs i årsberättelsen och skolans evenemangskalender hur de lokala betoningpunkterna och arrangemangen förverkligades. Evenemangskalendern innehåller alla projekt, ämnesshelheter, fester och temadagar som ska ordnas under läsåret. Hur planerna lyckades och verkställdes beskrivs i helhet i verksamhetsberättelsen.

Hur skolan har nått målen utvärderas varje läsår. Det kommande läsåret planeras med tanke på utvärderingen. En verksamhetsberättelse utarbetas varje läsår. Verksamheten styrs av respons och regelbundet utgjorda förfrågningar om skolans verksamhetskultur. Utbildningsväsendet bestämmer årligen en funktionell tyngdpunkt som för samman undervisning och fostran. När tyngdpunkten bestäms används också till nytta kvalitetskorten för kommunens grundläggande utbildning.

4 VERKSAMHETSKULTUREN I EN ENHETLIG GRUNDLÄGGANDE UTBILDNING

Vi betonar samarbete och öppenhet i utvecklandet och förstärkningen av skolans verksamhetskultur. Vi framhäver elevernas deltagande i utvecklingsarbetet genom att ta elevkåren med i arbetet och förstärka rollen av stödelevs- och fadderverksamheten.

Hur kan vårdnadshavarna delta i att utveckla verksamhetskulturen?

- Ett diskuterande och öppet samarbete mellan vårdnadshavarna och personalen

- Olika sätt att samarbeta: det elektroniska kommunikationsverktyget (Wilma), föräldrträff, föräldramöten, samarbetsprojekt mellan hemmet och skolan, tema- och lördagsskoldagar, föräldraföreningar o.s.v.

Skolans verksamhetskultur utvecklas när vi gör samarbete med olika parter t.ex. vid de olika övergångarna på skolstigen, vid evenemang och projekt, och när eleven växer från ett åldersskede till det följande.

Samarbetsparter är till exempel:

- småbarnspedagogiken
- andra stadiets läroanstalter
- föräldraföreningarna vid skolorna
- ungdomsarbetet
- kulturväsendet
- biblioteket
- församlingen

De lokala målsättningarna och aspekterna som styr hur vi väljer, använder och utvecklar lärmiljöer och arbetssätt:

- naturen och näromgivningen som del av undervisningen och som en lärmiljö
- de olika skolornas specialdrag (omgivning, elevantal, läge, tvåspråkighet, historia)

Helhetsskapande utbildning:

- synen på lärandet i denna läroplan betonar helhetsskapande utbildning

4.1. Mångvetenskapliga lärområden

4.1.1. Principer och förverkning

- Skolorna bestämmer själva varje läsår vilket tema lärområdet har
- Omfattningen av lärområdet planeras enligt helheten (temat, ämnet, elevernas ålder och förutsättningar tas i beaktan).
- Skolans läsårsplan ska ha minst ett mångvetenskapligt lärområde som hör till studierna av varje elev. Hur skolan genomförde detta rapporteras i verksamhetsberättelsen.
- Riktlinjerna för lärområden fastslås i samarbete i läsårsplanen
- Skolan kan under läsåret planera nya lärområden som inte finns i läsårsplanen
- Målsättningarna och innehållet beskrivs i läsårsplanen och preciseras på under läsåret i samarbete med eleverna.
- Lärarna som genomför lärområdet bedömer elevernas sätt att arbeta och deras färdigheter i ämnet.
- Hur lärområdena har genomförts rapporteras i verksamhetsberättelsen.
- Verksamheten värderas i samarbete mellan undervisningspersonalen och eleverna.
- Verksamheten utvecklas på basis av responsen

5 SKOLARBETE SOM FRÄMJAR LÄRANDE OCH VÄLBEFINNANDE

Eleverna har ett eget ansvar som medlemmar av skolgemenskapen. Till elevernas ansvar hör att delta regelbundet i skolarbetet, ha en ärlig och respekterande inställning till skolkamraterna och de vuxna och följa de gemensamma reglerna. Att respektera andra människors integritet, arbete och arbetsro och sköta de överenskomna uppgifterna är en nödvändighet i skolarbetet. Lagen förpliktar eleverna att delta i den grundläggande utbildningen och sköta sina uppgifter samvetsgrant och att uppträda sakligt. En elev kan endast av särskilda skäl tillfälligt befrias från undervisningen. Hemmet och skolan handleder eleven tillsammans att

agera i enlighet med lagen och stödjer eleven i hans eller hennes ansträngningar. Skolan ingriper vid frånvaro och hjälper eleven att lyckas i sitt skolarbete.

5.1. Lokala beslut

När vi bestämmer hur det praktiska skolarbetet ordnas är det viktigt att se till att arrangemangen stödjer målen för fostran och undervisning. Arrangemangen ska också främja en enhetlig verksamhetskultur i den grundläggande utbildningen. Varje skola gör sina egna beslut på alla punkter som tas upp här. De skolvisa besluten angående arrangemang, arbets- och ansvarsfördelningen och övriga praktiska detaljer skall preciseras i skolans läsårsplan.

5.2. Gemensamt ansvar för skoldagen och samarbete

En god och trygg skoldag grundar sig på de kvalitetskriterier som kommunen har gjort för skolorna (Perusopetuksen laatukriteerit Pyhtään kunnassa). Skoldagen struktureras på ett sätt som passar skolans verksamhet och resurser (bl.a. rastklubb, klubb- och rastverksamhet).

Stödelevs- och elevkårsverksamhet ökar elevernas delaktighet i skolarbetet. Skolan ordnar verksamheten på ett sätt som passar skolans egen kultur. Därtill använder skolorna den så kallade Verso-metoden där Verso-utbildade elever medlar med sina ålderkamrater och löser små konflikter som har att göra med gräl och mobbning. Dessutom använder skolorna en läroplan vars arbetsmodell och program förebygger mobbning.

Det centrala målet med samarbetet mellan hemmet och skolan är ett välfungerande samarbete för fostran. Vi arbetar tillsammans mot en diskuterande och förtroelig relation. Samarbetet sker i form av bl.a. det elektroniska kommunikationsverktyget (t.ex. Wilma), föräldrakvarter, klasskvällar, föräldrakvällar och olika förfrågningar. Vi uppehåller ett fungerande och aktivt förhållande till de olika utomstående samarbetsparterna (t.ex. ungdomsarbetet, församlingen, biblioteket, transportörerna, matservicen och tekniska tjänsterna) och arbetar mångsidigt tillsammans enligt skolans målsättningar.

5.3. Fostrande samtal och disciplinära åtgärder

Skolan ingriper vid elevernas uppförande med olika metoder. Till dessa metoder hör fostrande samtal och olika disciplinära åtgärder.

Vad ska man göra när en elev bryter reglerna eller beter sig störande?

Lärarna bedömer och reflekterar över situationen där eleven har betett sig störande och väljer ett sätt att ta itu med saken. Om eleven har brutit mot ordningsreglerna kan det leda till en av de disciplinära åtgärderna som nämns i ordningsreglerna och lagen om den grundläggande utbildningen. Vårdnadshavarna informeras om situationen med en särskild blankett. Eleven och vårdnadshavarna får framföra sina åsikter. Skolan använder också följande metoder, som inte är straff utan medel och sätt för att styra verksamheten mot en positiv riktning som stöder både individen och samfundet.

5.3.1. Fostrande samtal

Varje skola bestämmer för sina egna instruktioner för det fostrande samtalet. I instruktionerna bestäms i vilka situationer fostrande samtal används och hur samtalen ska ordnas i praktiken. Samtalens syfte är att stödja och förstärka elevens eget ansvar *för sig själv och andra*, att styra elevens uppförande mot en mer positiv riktning och att försnabba informationsförmedlingen mellan hemmet och skolan i sådana fall, *där det har funnits behov av att styra elevens uppförande*. Det fostrande samtalet är ett tillfälle där läraren och eleven diskuterar det som har hänt och kommer överens om hur man gör i fortsättningen. Vårdnadshavarna kontaktas när situationen reds ut.

5.3.2. VERSO - kamratmedling

Kamratmedlingens syfte är att minska funktionsstörningar i skolan genom att främja elevernas förmåga att hantera sitt liv. Målet är att ändra på tankesättet så att en konflikt ses som en vardaglig situation och konfliktlösning som en utmaning; inte som en besvärlig och otrevlig incident. Medlareleverna är elever som är lite äldre än parterna i konflikten och som har fått medlingsutbildning. De hjälper parterna att själv hitta på en lösning till konflikten. Båda parterna får framföra sin åsikt om vad som hände, beskriva sina känslor och

fundera på lösningsalternativ. Medlareleverna hjälper parterna att nå en överenskommelse och ser till att situationen blir löst. Medlareleverna har tystnadsplikt. Kamratmedlingen bygger på frivillighet och det är inte ett straff. Med metoden kan man lösa situationer som har att göra med att använda skällsord, påtryckning eller tvång, att skicka elaka meddelanden som textmeddelanden eller i den sociala median, att skuffa, slå eller sparka. Till kamratmedlingsmetodens principer hör att händelsen inte rapporteras om hem, utan eleverna löser situationen i helhet med hjälp av kamratmedlingen.

5.3.3. KiVa-skolan

KiVa-skola är ett program som förebygger mobbning. Till programmet hör olika lektioner på årsklasserna 1, 4 och 7. Projektets syfte är att minska mobbning och att öka trygghet och välfärd i skolan. Meningen är att ta itu med mobbningen redan i ett tidigt skede och att göra slut på den. Skolorna har en arbetsgrupp (KiVa-team) som utgörs av två lärare. De gör samarbete med klassläraren- eller föreståndaren för att reda upp olika mobbningssituationer där mobbning sker systematiskt. Till KiVa-processens principer hör, att hemmet inte får veta om processen ifall den löser problemet och mobbningen slutar.

5.3.4. Ordningsregler

Skolans ordningsregler definierar hur man ska handla i olika förseelser, fusk och störande beteende. Skolan instruerar personalen att agera ändamålsenligt under bl.a. lärarmöten, personalmöten och planeringsdagar. Man betonar samarbete mellan vårdnadshavarna och andra samarbetsparter. Vårdnadshavarna och de andra samarbetsparterna får information om planen, skolans ordningsregler och de disciplinära åtgärderna via infobrev, elektroniska meddelanden och vid föräldramöten. Skolans handlingssätt i ovan nämnda fostrand och disciplinära situationer skrivs ner i läsårsplanen. Handlingarna rapporteras om i läsårsplanens och verksamhetsberättelsens respektive delar enligt behov.

5.4. Fjärruppkoppling i undervisningen

Fjärruppkoppling används i undervisningen vid särskilda fall. Då bestämmer skolan fall för fall i vilka läroämnena detta används och fastställer målen för användningen av fjärruppkopplingen i undervisningen, de praktiska undervisningsarrangemangen, gemensamma tillvägagångssätt och ansvar mellan olika aktörer.

5.5. Årskursintegrerade studier

En elev kan ha årskursintegrerade studier, dvs. studier som följer elevens eget studieprogram. Då bestäms det individuellt vilka studiehelheter som ingår i lärokurserna som studierna består av, timfördelningen, målet och innehållet för undervisningen samt vilka studiehelheter som är obligatoriska och vilka som är valfria. Dessa skrivs in i elevens individuella plan (IP) och framgången av studierna och genomföringen av studiehelheterna följs upp med och utvärderas varje läsår. Se kapitel 6 för vidare information om de särskilda bestämmelserna om bedömning av lärandet och uppflyttning till följande årskurs som ska tas i beaktande vid årskursintegrerade studier.

5.6. Sammansatta klasser och nybörjarundervisning

Läroplanen lämpar sig också för undervisning i sammansatt klass och för små klasser. I vissa fall använder sammansatta klasser växelkurssystemet. Växelkurssystemet används i bl.a. omgivningslära, historia, samhällslära och religion. Årsveckotimmarna delas upp åt årsklasserna i huvudsak enligt den godkända timfördelningen. Vid behov kan man avvika från timfördelningen men man måste se till att antalet lärotimmar eleven har fått under den grundläggande utbildningen stämmer med statsrådets förordningar.

Årskursintegrerade studier kan också användas i sammansatta klasser. Då måste man besluta enskilt vilka studiehelheter ingår i lärokursens timfördelning, målet och innehållet för undervisningen samt vilka studiehelheter som är obligatoriska och vilka som är valfria. I undervisningen i sammansatta klasser och nybörjarundervisningen sker undervisningen delvis som projekt som innehåller studiehelheter och förverkligar helhetsskapande undervisningens pedagogik. Man följer upp med varje år hur studierna framskrider och förverkligas. Timfördelningen i den svenskspråkiga undervisningen skiljer delvis åt sig från kommunens timfördelning (se den svenskspråkiga undervisningens timfördelning). Undervisning i valfria läroämnena sker på ett sätt som passar en liten skola och undervisning i sammansatta klasser.

5.7. Flexibel grundläggande utbildning (JOPO-verksamhet)

Syftet med den flexibla grundläggande utbildningen är att stödja eleven att slutföra skolan, främja övergången till andra stadiets utbildning och försäkra att eleven får en studieplats i fortutbildningen. Dessutom ska den ge den unga erfarenhet av en arbetsinriktad studieform och föra in eleverna i arbetslivet och utveckla deras livskompetens.

I den flexibla grundläggande utbildningen används principerna för läroplanen för den grundläggande utbildningen, men undervisningsarrangemangen avviker från det traditionella. Att studera på arbetsplatser ersätter valfria ämnen. Innehållet av de olika läroämnena anknyts med arbetslivet.

Undervisningen ordnas dels i skolan och dels i andra inlärningsomgivningar, som t.ex. som lägerskola eller som besök på läroanstalter och arbetsplatser. Skolningsexperiment ordnas på yrkesskolaanstalter och arbetsplatser i mån av möjlighet. Tyngdpunkten i undervisningen ligger på de arbetsinriktade arbetsformerna och på att studera på i en äkta arbetsmiljö.

Eleverna i flexibel grundläggande utbildning tar också del i vardagliga uppgifter vid skolan, som t.ex. att organisera fester och andra evenemang samt andra uppgifter som har att göra med undervisningsarrangemangen och undervisningslokalerna.

5.7.1. Att ansöka till JOPO-verksamhet och antagning

Eleverna blir antagna till JOPO-klassen på vårterminen på basis av sin ansökan och intervju

Antagningskriterier:

- eleven riskerar att bli utan avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen
- eleven skulle ha nytta av arbetsinriktade och praktiska arbetssätt
- eleven är tillräckligt aktiv och kan arbeta självständigt till en viss grad
- eleven är motiverad och bunden till JOPO-verksamheten och -gruppen
- elevens familj är med

Ansökningen till den flexibla undervisningen sker med en blankett i samband med ansökan till valfria ämnen på den sjunde och/eller åttonde klassen. I regel borde ansökarna ta del i den allmänna undervisningen. Alla ansökarna intervjuas tillsammans med vårdnadshavarna före antagningen. Intervjun sker på basis av samma blankett åt alla ansökanden. Intervjuarbetsgruppen framställer de valda eleverna åt elevvårdgruppen, som accepterar eleverna till JOPO-klassen. Rektorn gör ett tjänsteinnehavarens beslut av eleverna som har accepterats till den flexibla undervisningen. Eleverna och vårdnadshavarna förutsätts att förbinda sig till klassens verksamhet och vara så aktiva som möjligt.

5.7.2. Hur JOPO-verksamhet ordnas

Varje elev som har blivit godkänd till den flexibla grundläggande utbildningen får ett eget studieprogram och en plan för elevens lärande. Planen för elevens lärande bygger på klassundervisning och arbetsplatsstudier. JOPO-gruppen planerar och utvecklar undervisningen och annan verksamhet. Till JOPO-gruppen kan höra t.ex. rektorn, en (special)lärare, elevhandledaren, skolgångsbiträden eller en JOPO-handledare (representant för ungdomsväsendet) samt en person som står för handlednings- och stödtjänsterna i kommunens skolor. Syftet med gruppen är att ge mångsidiga synvinklar till utvecklingsarbetet.

Arbetsperiodens längd varierar mellan en vecka och fyra veckor och det finns fyra perioder under läsåret. En del av ämneshelheterna integreras i anpassande ämnesområden under arbetsperioden. När eleven bedöms tas i beaktan hur han eller hon har gjort nytta av responsen de har fått under arbetsperioden. Dessutom betonas hur elevens förmåga till självutvärdering har utvecklats under arbetsperioden. Till arbetsperioden hör också uppgifter och studiehelheter som stöder målsättningarna för undervisningen. Ingen lön betalas eftersom eleven inte är i arbetsförhållande med arbetsplatsen (att lära sig på arbetsplatsen är den del av att avlägga den grundläggande utbildningen). Eleven och arbetsgivaren gör i alla fall ett kontrakt om arbetslivsundervisning. Eleven är försäkrad under arbetsperiodens lopp.

Den flexibla undervisningen ordnas i klasser och integreras från ämnesområden i olika läroämnen. Läraren står för att planera, ordna och utvärdera undervisningen. Eleven har som stöd ett skolgångsbiträde i klassen. De som jobbar i undervisningsgruppen för den flexibla undervisningen står för undervisningen som sker utanför skolan. Eleven har ansvar också över andra uppgifter i skolan, så som evenemang, fester och olika uppgifter som angår undervisningsarrangemangen och lokalerna. Läraren står för handledningen tillsammans med skolvärden eller skolhandledaren.

Arbetsperioderna utgör en valfri läroämneshelhet: arbetslivskompetens. Undervisningen innehåller också en kurs i Elämä pelissä. Kursen har innehåll som stöder livskompetensen, växelverkan och samarbetskunnande hos eleverna.

Den flexibla grundläggande utbildningen betonar på eleven som en lärande individ, vardagskompetens, förstärkning av självkänsla, företagsamhet och verksamhet som främjar gemenskap. Teamet som står för utvecklingen av den flexibla grundläggande undervisningen och eleverna i undervisningsgruppen skriver varje läsår en verksamhetsplan för sin grupp och utvärderar sin verksamhet i slutet av läsåret. Planerna är en del av skolans arbetsplan och utvärderingen är en del av skolans verksamhetsplan.

Se kapitel 6 om bestämmelserna för hur man utarbetar en plan för lärandet eller en individuell plan för hur undervisningen ska ordnas (IP).

5.8. Undervisning i särskilda situationer

Hur undervisningen ordnas i särskilda situationer bestäms alltid från fall till fall. När eleven studerar vid en sjukhusskola ska klassläraren eller klassföreståndaren ansvara för kommunikationen med undervisningspersonalen vid sjukhusskolan. I vissa fall köper kommunen skoltjänster utanför kommunen. I sådana fall kommer man överens om de praktiska frågorna med elevvärden. I huvudsak är det elevens lärare, handledare eller speciallärare som tar ansvaret för samarbetet.

5.9. Verksamhet som stödjer målen för undervisning och fostran

Utbildningsanordnaren bestämmer om riktlinjerna i verksamheten som stödjer målen för undervisning och fostran. De bestämmer också om det samarbete som detta innebär med eleverna, hemmet och andra parter.

Verksamhet som stöder dessa mål i Pyttis är bl.a. samarbetet med kulturväsendet (Kulturstigen), social- och hälsoväsendet (välfärdsrådgivningen), elevkårsverksamheten, ungdomsväsendet, företagsamfundet och matservicen. Eleverna deltar särskilt i samarbetet med elevkårsverksamheten och matkommittén. Eleverna tar del i det andra samarbetet beroende på sakens natur.

5.10. Klubbverksamhet

Skolorna erbjuder varje läsår varierande klubbverksamhet för elever i olika åldrar. Verksamheten tar i beaktande kommunens övriga utbud. Målet är flexibla klubbarrangemang. Hemmen informeras om klubbverksamheten när den börjar. Bildningsnämnden, skolornas rektorer och koordinatören för klubbverksamheten ansvarar för klubbverksamhetens ekonomi och andra praktiska detaljer. En noggrannare beskrivning av skolornas årliga klubbverksamhet hör till skolornas arbetsplaner.

5.11. Morgon- och eftermiddagsverksamhet

Koordinatorn för morgon- och eftermiddagsverksamheten gör varje år upp en skild plan för morgon- och eftermiddagsverksamhet för skoleleverna.

Målsättningen för eftermiddagsverksamheten i Pyttis är att ordna åt eleverna en bekant och trygg plats att tillbringa tiden efter skoldagen och ta del i en mångsidig och uppfriskande aktivitet (utan att glömma vilan) med vuxen handledning. Verksamhetens syfte är att förebygga riskfaktorer som har att göra med barnets oönskade tidsanvändning och att vara ensam. En mångsidig eftermiddagsverksamhet som är anpassad till barnets utvecklingsnivå och som främjar utvecklandet främjar barnets välbefinnande och förebygger

marginalisering och stöder fostringsarbetet av skolan och hemmet och utvecklingen av barnets känsloliv och etisk uppväxt. Verksamhetens innehåll lägger vikt vid lek, kreativitet och positiva erfarenheter.

Morgonverksamheten i Pyttis erbjuds enligt s.k. faktiskt behov. Morgon- och eftermiddagsverksamhet ordnas i andra skolor än Huutjärvi skola i fall det finns minst 10 elever i förskole- och nybörjarundervisning som har bekräftat sitt deltagande när verksamheten börjar. I grupperna, som ordnas i samarbete med social- och hälsovården, bör det också finnas minst 10 och högst 13 barn på en gång. Ett barn som behöver särskilt stöd tar upp två platser.

5.12. Skolbispisning

Skollunchens mål är att främja elevens hälsa, arbetseffektivitet och goda vanor. Den styr eleven mot en hälsosam kost och utvecklar smak- och matvanorna.

Skollunchen kompletterar bispisningen hemma. Skollunchen står för en tredjedel av elevens dagliga energibehov.

Skollunchen består av en huvudrätt, sallad, smörgås, näringsfett och matdryck. Lunchen ger eleven ett gott exempel på en näringsmässigt lämplig matportion. Skollunchen är mångsidig och varierande, och den lagas med låg salthalt och undvikande hårda fetter. Kostcirkeln är en bra grund för en hälsosam kost; något ur alla block används dagligen med variation.

[Webbsidorna för statens näringsdelegation](#)

Ett vegetarianalternativ serveras varje dag. Mat enligt specialdiet serveras på grund av anvisning från läkare, hälsovårdare eller näringsterapeut. Mat som avviker från den egentliga matlistan serveras av etiska och religiösa skäl.

5.13. Skolväg och -skjuts

Hemmen får information om skolvägen och -skjutsarna via infobrev och elektroniska meddelanden. Skolskjuts ordnas enligt lagen för grundläggande utbildning. Skolskjuts ordnas enligt skolskjutsregeln som har godkänts av nämnden.

5.14. Samarbete med biblioteket

Alla skolor i Pyttis har ett nära samarbete med kommunens bibliotek, som är samtidigt skolbiblioteket för Huutjärvi skola. Samarbetet mellan biblioteket och de andra skolorna ordnas med hjälp av biblioteksbusen. Biblioteket som ett verktyg för informationssökning hör till undervisningen olika läroämnen. Elevernas skolarbeten ställs ut i bibliotekets utställningslokal i mån av möjlighet.

6 BEDÖMNING AV LÄRANDE OCH KUNNANDE

6.1. Bedömningens syften

Syftet med bedömningen är att handleda och sporra eleven i studierna och att utveckla elevens förutsättningar för självvärdering (formativ bedömning) samt definiera i vilken mån eleven har uppnått målen som ställts upp för läroämnena (summativ bedömning).

Bedömningen fokuserar på **lärandet, kunnandet, arbetet och uppförandet**. Handledningen och sporrandet i studierna och utvecklingen av elevens färdigheter för självvärdering genomförs med hjälp av formativ bedömning. I vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för de olika läroämnena ska bedömas summativt.

6.1.1 Formativ bedömning

Syftet med den formativa bedömningen är att handleda eleven i framstegen i studierna i relation till de uppställda målen. Den formativa bedömningen hjälper eleven att förstå sitt eget lärande, uppfatta sina styrkor och utveckla sina arbetsfärdigheter i syfte att nå de mål som ställts upp för läroämnet. Den formativa bedömningen är en del av undervisningen och den respons som stödjer och leder lärandet. Den formativa bedömningen förutsätter ingen dokumentation.

6.1.2 Summativ bedömning

Syftet med den summativa bedömningen är att beskriva hur väl och i vilken mån eleven har uppnått de mål som ställts upp för läroämnena i läroplanen. Den summativa bedömningen ska genomföras åtminstone i slutet av varje läsår och i slutet av den grundläggande utbildningen. Eleven och hans vårdnadshavare ska ändå även under läsårets gång informeras om elevens framsteg i studierna samt om elevens arbete och uppförande. Bedömningen i slutet av läsåret är en summativ helhetsbedömning av hur eleven presterat under hela läsårets gång. Slutbedömningen ska fokusera på de mål som ställts upp för läroämnena när den grundläggande utbildningens lärokurs avslutas. Målen för läroämnena och principerna för bedömningen ska klargöras för eleverna på ett sätt som är ändamålsenligt med tanke på elevernas ålder. Varje elev ska kunna bilda sig en uppfattning om vad som avses att hen ska lära sig och hur prestationerna bedöms. Den summativa bedömningen genomförs av läraren som undervisat eleven eller, om lärarna är många, av lärarna gemensamt.

Läraren ska dokumentera de omdömen av elevens prov på kunnande som inverkar på den summativa bedömningen.

6.2. Allmänna principer för bedömningen

Följande principer för bedömningen ska följas i varje årskurs.

Bedömningen är jämlik

Varje elev ska få veta vad som avses att hen ska lära sig och hur hans lärande, kunnande, arbete och uppförande bedöms. Slutvitsorden ska bedömas på lika grunder i hela landet.

Bedömningen förutsätter öppenhet, samarbete och delaktighet

Syftet med bedömningen är att hjälpa eleven att uppfatta hur hen framskrider i studierna. Detta förutsätter samarbete i såväl skolan som mellan skolan och hemmet. Eleven och vårdnadshavaren har rätt att få information om grunderna för bedömningen och hur de har tillämpats i bedömningen av eleven.

Bedömningen är systematisk och ändamålsenlig

Bedömningen ska genomföras under läsårets gång och vid slutet av läsåret. Bedömningen ska endast fokusera på det som har ställts upp som mål. Läraren ska genomföra bedömningen utgående från prov på kunnande. Elevernas prestationer ska inte jämföras med varandra. Bedömningen ska inte basera sig på elevernas person, temperament eller andra personliga egenskaper.

Bedömningen är mångsidig

Elevernas lärande, kunnande, arbete och uppförande ska bedömas mångsidigt. Den mångsidiga bedömningen ska grunda sig på kunnande som samlats in på olika sätt. Eleven ska ha möjligheter att på olika sätt som är ändamålsenliga med tanke på målen visa vad hen kan och har lärt sig.

Bedömningen grundar sig på mål och kunskapskrav

Bedömningen av lärande, kunnande och arbete ska grunda sig på de mål för läroämnena som ställts upp i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats årskursvis i den lokala läroplanen. Bedömningen av uppförandet genomförs i relation till de mål som ställts upp för uppförande i den lokala läroplanen.

I bedömningen av elevens kunnande ska de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som härletts ur målen för läroämnena användas.

- Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, ska prestationerna bedömas i relation till de gemensamma målen för den allmänna lärokursen och utifrån de ovan nämnda kunskapskraven.
- Prestationer av elever som studerar enligt en **individualiserad lärokurs** i ett eller flera läroämnen ska i dessa läroämnen bedömas i relation till de individuella mål som fastställs i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP). Kunskapsnivån ska inte beskrivas med hjälp av ovan nämnda bedömningskriterier. *Lärokursen individualiseras först då eleven trots givet stöd inte verkar uppnå den kunskapsnivå som förutsätts för vitsordet 5.*
- Prestationer av en elev som deltar i undervisning som ordnas enligt **verksamhetsområden** ska bedömas i relation till de mål som ställts upp för respektive verksamhetsområde.
Om en elev studerat särskilt **prioriterade områden** i ett läroämne som definierats i planen för elevens lärande ska hans prestationer bedömas i relation till målen för den allmänna lärokursen utgående från de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Bedömningen beaktar elevens ålder och förutsättningar

Man ska ta i beaktande elevernas olika sätt att lära sig och arbeta samt se till att det inte finns hinder för dem att visa sitt kunnande.

6.3 Bedömning av lärande och kunnande

Bedömningen av lärande anknyter till handledningen av lärprocessen och den respons som ska ges om den. Bedömningen av kunnande ska i sin tur fokusera på nivån av elevens kunskaper och färdigheter. Elevens lärande ska handledas och hans kunnande ska alltid bedömas i relation till de mål som ställts upp för de olika läroämnena och som preciserats för varje årskurs. I vilken mån målen för mångsidig kompetens uppnås ska inte bedömas separat från läroämnet. Då läraren genomför bedömningen i enlighet med målen och kunskapskraven för läroämnena bedöms även målområdena för mångsidig kompetens.

6.4 Bedömning av arbete

Bedömningen av arbetet är en del av bedömningen av läroämnet. Bedömningen av arbetet grundar sig på målen för *elevens arbetsfärdigheter som ingår i målen för läroämnena* som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen och som preciserats årskursvis. Med arbetsfärdigheter avses färdigheter som eleven under tiden för den grundläggande utbildningen utvecklar i att arbeta självständigt och i grupp, att planera och utvärdera sitt eget arbete, att agera ansvarsfullt och försöka sitt bästa samt att agera konstruktivt i kommunikationssituationer.

Särskilda behov som berör elevens arbete ska om det behövs antecknas i planen för elevens lärande eller i elevens individuella plan för hur undervisningen ska genomföras (IP), så att de kan beaktas då bedömningen planeras och genomförs.

6.5 Bedömning av uppförande

Bedömningen av uppförandet ska genomföras i relation till de mål som ställts upp för uppförande och hur väl eleven uppnått dem. Uppförandet ska bedömas som en egen helhet i betygen och det vitsord eller verbala omdöme som eleven fått inverkar inte på vitsordet eller det verbala omdömet som ges i ett läroämne. Särskilda behov som berör elevens uppförande ska vid behov antecknas i planen för elevens lärande eller i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), så att de kan tas i beaktande när bedömningen av uppförandet planeras och genomförs.

Mål för uppförande

Målen för uppförande baserar sig på värdegrunden av Pyttis kommuns grundläggande utbildning. Målen betonar vänskap, sociala färdigheter, omsorg för sig själv och omgivningen, företagsamhet, glädje i lärande och bildning.

De uppställda målen styr bedömningen av elevens uppförande och den vägledande responsen eleverna får i skolan. Målen för uppförande grundar sig på skolans mål för fostran samt skolans verksamhetskultur och ordningsregler.

En central del av skolans mål för fostran är elevens tillväxt som människa och medborgare. Också skolans övriga mål för fostran baserar sig på dessa (kapitel 3). I kärnan av skolans verksamhetskultur står en lärande organisation (kapitel 4). Ordningsreglerna styr elevens uppförande mot de pedagogiska målen.

Målet med uppförandet är att eleven agerar ansvarsfullt, ärligt, pålitligt och med hänsyn till andra i alla situationer i skolan och på det sätt som situationen kräver.

Bedömningen av uppförandet baserar sig på fyra olika delområden:

<p>Hänsyn till andra och sociala färdigheter</p> <p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> * tar hänsyn till andra människor * ger andra arbetsro * betar sig sakligt i sociala situationer och har gott uppförande * respekterar andras olikheter och behandlar andra rättvist * hjälper andra 	<p>Hänsyn till omgivningen</p> <p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> * tar bra hand om egna samt klassens och skolans gemensamma saker och utrymmen * handlar miljövänligt i skolvardagen * har ett ansvarsfullt förhållningssätt till sin arbets- och livsmiljö
<p>Följande av regler och överenskommelser</p> <p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> * tar ansvar för sina egna handlingar och inser sina handlingars konsekvenser * följer skolans ordningsregler, goda sätt och gemensamma överenskommelser * beaktar sin egen säkerhet och säkerheten av andra i skolgemenskapen 	<p>Respekt för eget och andras arbete</p> <p>Eleven</p> <ul style="list-style-type: none"> * följer överenskomna tidtabeller * utför givna uppgifter på ett målinriktat sätt * främjar andras inlärande med sina egna handlingar

Uppförandet bedöms i relation till målen som ställts upp för uppförande.

<p>Utmärkt 10</p>	<p>Eleven uppför sig på ett exemplariskt sätt och bidrar med sina handlingar till att målen uppnås. Eleven inspirerar, uppmuntrar och hjälper andra samt sporrar dem att agera i linje med målen.</p>
<p>Berömlig 9</p>	<p>Eleven uppför sig i linje med målen. Eleven visar initiativ och delaktighet, respekterar andras olikheter samt skapar och främjar en god stämning.</p>
<p>God 8</p>	<p>Eleven uppför sig oftast i linje med målen. Eleven ser till för din del att målen uppnås. Eleven en positiv attityd, goda samarbetsfärdigheter och kan vid behov rätta till sitt uppförande så att hen bidrar till att målen uppnås.</p>
<p>Nöjaktig 7</p>	<p>Eleven uppför sig i varierande grad i linje med målen. Målen uppnås delvis. Eleven förstår att det finns brister i hens uppförande och försöker rätta till dem.</p>
<p>Försvarlig 6</p>	<p>Eleven uppför sig tidvis i linje med målen. Skolan är tvungen att styra elevens uppförande mot målen, och skolan har ingripit i elevens uppförande med skolans disciplinära åtgärder</p>

Hjälplig 5	Eleven uppför sig sällan i linje med målen. Elevens uppförande måste ständigt styras mot målen. Eleven agerar medvetet på ett sätt som strider mot målen. Skolan har mycket ofta ingripit i elevens beteende med skolans disciplinära åtgärder
Underkänd 4	Eleven kan inte vägledas med hjälp av skolans fostran och disciplinära åtgärder. Eleven utgör en risk för skolgemenskapen.

I skolans fostrande uppdrag ingår att ge eleverna handledning och kunskaper och färdigheter i anknytning till uppförande. Eleverna ska lära sig att ta hänsyn till andra människor och omgivningen och att följa gemensamt överenskomna handlingssätt och regler. De ska i olika kommunikationssituationer i skolan lära sig att uppföra sig sakligt och väl på det sätt som situationen kräver.

Bedömningen av uppförandet baserar sig på fyra delområden: hänsyn till andra och sociala färdigheter, hänsyn till omgivningen, följande av regler och överenskommelser samt respekt för eget och andras arbete. Bedömningen ska inte basera sig på elevens person, temperament eller andra personliga egenskaper.

Bedömningen av uppförandet ges under läsåret i utvärderingssamtalet samt i läsårsbetyget som ges varje årskurs. I läsårsbetyget på årskurs 1–3 baserar sig bedömningen av uppförandet på de fyra delområdena. Delområdena bedöms verbalt i en separat bilaga. I årskurs 4–8 ges ett siffervitsord, som är ett medeltal av siffervitsorden som eleven fått i de fyra delområdena. Samma principer används vid bedömningen av uppförandet i mellanbetyget på årskurs 8.

Vid begäran ges bedömningen av uppförandet som en bilaga till avgångsbetyget.

Alla lärare som undervisar eleven deltar i bedömningen av uppförandet.

6.6 Studiegången i den grundläggande utbildningen

6.6.1 Studiegången enligt årskurs

En elev uppflyttas till följande årskurs om hen i de olika läroämnena som ingår i årskursens lärokurs har fått ett siffervitsord eller ett motsvarande verbalt omdöme som motsvarar åtminstone hjälpliga kunskaper och färdigheter.

Eleven kan också uppflyttas till följande årskurs även om hens prestationer skulle vara underkända i något läroämne, om man bedömer att hen kommer att klara av studierna i följande årskurs med godkänt resultat. En elev kan stanna kvar i årskursen om elevens prestationer under läsåret trots stödåtgärder har underkänts i ett eller flera läroämnena som ingår i årskursens lärokurs.

Om det finns risk för att elevens hela prestation under läsåret underkäns i något läroämne, ska eleven och vårdnadshavaren informeras om saken under läsåret och man ska komma överens om åtgärder för att stödja lärandet. Innan beslut fattas om att en elev stannar kvar i årskursen ska eleven beredas möjlighet att, utan att delta i undervisningen, vid ett särskilt tillfälle visa prov på att hen inhämtat godtagbara kunskaper och färdigheter i läroämnet i fråga. I det särskilda tillfället kan olika slags muntliga, skriftliga eller andra prestationer ingå för att eleven på bästa sätt ska kunna visa sitt kunnande. Sådana tillfällen kan ordnas en eller flera gånger under läsåret eller efter läsårets slut före ett bestämt datum.

En elev kan också stanna kvar i årskursen, trots att hen inte har underkända prestationer, om det anses ändamålsenligt med tanke på elevens allmänna framgång i skolan. Eleven och hens vårdnadshavare ska i sådant fall ges möjlighet att höras innan beslutet fattas.

Om en elev stannar kvar på klassen, förfaller elevens prestationer i ifrågavarande kurs.

6.6.2 Studier enligt ett eget studieprogram

En elev kan studera över årskursgränserna enligt ett eget studieprogram, i stället för enligt en lärokurs som är indelad i årskurser. En elev som studerar enligt eget studieprogram får i slutet av läsåret ett läsårsbetyg över de studier som hen genomfört med godkänt resultat under läsåret i fråga och går efter det avslutade läsåret vidare i sina studier följande läsår.

En elev som studerar enligt ett eget studieprogram kan stanna kvar på årskursen endast i det fall att den allmänna skolframgången är svag.

6.7 Gemensamma läroämnena och valbara ämnen som ska bedömas i slutet av läsåret

Bedömningen som görs i slutet av läsåret följer läroplanens grunder. I den grundläggande utbildningen ska alla gemensamma läroämnena som ingår i elevens studieprogram bedömas separat i slutet av varje läsår. I läsårsbetyget ska ett verbalt omdöme eller ett vitsord antecknas över i vilken mån eleven under läsåret har uppnått målen för läroämnena som ingår i elevens studieprogram.

Timmarna i valfria konst- och färdighetsämnen är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnen. Det innebär att eleven får ett verbalt omdöme eller ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i alla årskurser som eleven studerar ämnena.

Målen och innehållen för läroämnena i mångvetenskapliga lärområden och de prov på kunnande som visats i samband med studier i mångvetenskapliga lärområden ska beaktas då man vildar vitsord i respektive läroämne.

De valfria ämnen som bildar en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsvekotimmar ska bedömas med siffror. Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsvekotimmar och helheter bestående av sådana lärokurser ska bedömas verbalt med anteckningen ”godkänd”.

I årskurserna 1–3 ska de valfria ämnena som motsvarar timfördelningen i den grundläggande utbildningen bedömas antingen verbalt eller med siffror i enlighet med utbildningsanordnarens beslut. I årskurserna 4–9 ska siffervitsord ges för de valfria ämnena som omfattar minst två årsvekotimmar.

6.8 Slutbedömning i den grundläggande utbildningen

Syftet med slutbedömningen är att definiera hur väl och i vilken mån eleven i slutet av den grundläggande utbildningen har uppnått de mål som ställts upp för de olika läroämnena i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen. Siffervitsordet eller det verbala omdömet som ska ges i slutbedömningen ska beskriva elevens kunskapsnivå i relation till målen för lärokursen i läroämnet och kunskapskraven för slutbedömningen. Avgångsbetyget ska i slutet av den grundläggande utbildningen ges åt en elev som har uppnått målen för hela den grundläggande utbildningens lärokurs på en nivå som motsvarar åtminstone vitsordet 5.

Slutbedömningen ska genomföras på basis av det kunnande som eleven har visat i årskurserna 7–9 i relation till målen för lärokursen i läroämnet, utgående från de kunskapskrav som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

6.8.1 Bildandet av slutvitsord

Bildandet av slutvitsord grundar sig på den kunskapsnivå som eleven visat i relation till målen för lärokursen och kunskapskraven för slutbedömningen. Då ett slutvitsord bildas ska man ta i beaktande alla mål som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen för lärokursen i läroämnet och de därtill hörande kunskapskraven för slutbedömningen, oberoende av för vilken årskurs (7–9) enskilda mål har ställts upp i den lokala läroplanen. Bedömningen av de mål för läroämnena i vilka eleven visat sitt kunnande i årskurserna 7 och 8 ska beaktas då slutbedömningen genomförs. Den nivå av kunnande som baserar sig på dessa mål ska bedömas utgående från kunskapskraven för slutbedömningen.

Slutvitsordet är en helhetsbedömning som ska bildas utgående från målen och kunskapskraven för läroämnet. Om en elev uppnår en bättre kunskapsnivå i något mål kan det kompensera en underkänd eller svagare prestation i något annat mål.

Bedömningen av elevens arbete ingår i vitsordet som ges i ett läroämne i slutbedömningen.

6.8.2 Slutbedömningen av en elev som omfattas av särskilt stöd

Om en elev som får särskilt stöd studerar ett läroämne enligt den allmänna lärokursen, bedöms hans prestationer i relation till målen för den allmänna lärokursen och utgående från kunskapskraven för slutbedömningen. Om en elev studerar enligt en individualiserad lärokurs i ett eller flera läroämnena bedöms elevens prestationer i dessa läroämnena i relation till de individuella mål och innehåll som fastställs i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas (IP), inte i relation kunskapskraven för slutbedömningen.

Vid bedömningen av läroämnen som studerats enligt individualiserade lärokurser kan verbala omdömen användas i stället för sifferbedömning också vid slutbedömningen. Lärokursen individualiseras först då eleven trots givet stöd inte verkar uppnå den kunskapsnivå som förutsätts för vitsordet 5.

Slutbedömningen av en elev som omfattas av förlängd läroplikt grundar sig antingen på den grundläggande utbildningens allmänna lärokurser eller på individualiserade lärokurser, beroende på vad som fastställts i elevens beslut om särskilt stöd. Om studierna för en elev som omfattas av förlängd läroplikt genomförs i form av studiehelheter, ges bedömningen i betyget ändå per läroämne.

Om elevens studier har ordnats enligt verksamhetsområde, baserar sig slutbedömningen på de mål som uppställts i den individuella planen (IP) för hur undervisningen ska ordnas och bedömningen ges i form av verbala omdömen.

6.8.3. Gemensamma läroämnen som ska bedömas i slutbedömningen

I slutbedömningen i den grundläggande utbildningen ska följande gemensamma läroämnen bedömas med siffror: modersmål och litteratur, det andra inhemska språket, främmande språk, matematik, fysik, kemi, biologi, geografi, hälsokunskap, religion eller livsåskådningskunskap, historia, samhällslära, musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Kunskapskraven för slutbedömningen definierar vilken kunskapsnivå som krävs i respektive läroämne för siffervitsorden 5, 7, 8 och 9.

I modersmål och litteratur kan eleven ha studerat enligt två olika för läroämnet fastställda lärokurser. Då ska de båda lärokurserna som eleven har avlagt i läroämnet modersmål och litteratur bedömas.

Om eleven har bytt lärokurs i modersmål och litteratur, det andra inhemska språket eller ett främmande språk, är det den lärokurs som eleven senast har studerat som ska bedömas i slutbedömningen. Samma sak gäller om eleven har bytt från ett åskådningsämne till ett annat, eller från en lärokurs i ett åskådningsämne till en annan.

Om en elev i enlighet med ett beslut som avses i 18 § i lagen om grundläggande utbildning är helt befriad från studier i ett läroämne inom den grundläggande utbildningens lärokurs ska läroämnet i fråga inte bedömas. Det ska finnas särskilt vägande skäl för befrielse från studier i ett läroämne och beslutet ska övervägas individuellt för varje elev.

6.8.4 Bedömning av lärokurserna i konst- och färdighetsämnena i slutbedömningen

Konst- och färdighetsämnena som är gemensamma för alla elever är musik, bildkonst, slöjd, gymnastik och huslig ekonomi. Den lokala timfördelningen och elevernas eventuella egna val inverkar på när en elev ges det vitsord i ett konst- och färdighetsämne som ska antecknas i avgångsbetyget.

Timmarna i valfria konst- och färdighetsämnena är en del av den undervisning som ska ges i de gemensamma lärokurserna i konst- och färdighetsämnena. Det innebär att eleven får ett vitsord för varje konst- och färdighetsämne i avgångsbetyget. I avgångsbetyget ges inget separat vitsord över studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnena som eleven erbjudits och avlagt.

Då slutvitsordet bildas ska de kunskapskrav för slutbedömningen som fastställts för dessa läroämnen i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen användas. Slutbedömningen ska genomföras i det skede då hela lärokursen i respektive konst- och färdighetsämne och även eventuella studier i timmarna valfria konst- och färdighetsämnena har avlagts. I avgångsbetyget ska omfattningen av den lärokurs som eleven avlagt antecknas för respektive konst- och färdighetsämne.

6.8.5 Bedömning av valfria ämnen i slutbedömningen

De valfria ämnen som bildar en enhetlig lärokurs som omfattar minst två årsvekotimmar ska bedömas med siffror. Lärokurser i valfria ämnen som omfattar mindre än två årsvekotimmar och helheter bestående av sådana lärokurser ska bedömas verbalt med anteckningen ”godkänd”. Det kunnande som visats i ett valfritt ämne som hör till ett gemensamt läroämne och som ska bedömas med ett verbalt omdöme, kan höja slutvitsordet i läroämnet i fråga.

6.8.6 Undervisning som betonar ett läroämne och slutbedömning

Kunskapsnivån av elever som deltar i undervisning som betonar ett läroämne ska bedömas enligt kunskapskraven för slutbedömningen som fastställts i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Om årsvekotimmar för valfria ämnen används till den betonade undervisningen ska bedömningen i fråga om dessa timmar genomföras i enlighet med principerna för bedömningen av valfria ämnen. I undervisning på två språk ska elevens kunskaper i målspråket eller språkbadsspråket som hen studerat bedömas utifrån målen och kunskapskraven för A-lärokursen i främmande språk eller det andra inhemska språket.

Tilläggsuppgifter om den betonade undervisningen och elevens prestationer kan vid behov ges i en separat bilaga till betyget.

6.9 Frånvaro och dess inverkan på bedömning

Eleven ska delta i undervisningen om hen inte tillfälligt beviljats befrielse från undervisningen på grund av sjukdom eller andra särskilda skäl. Studierna för och bedömningen av en elev kan delvis ordnas på annat sätt om det är motiverat av skäl som har samband med elevens hälsotillstånd.

Om eleven är olovligt frånvarande och inte deltar i undervisning, prov eller andra möjligheter som hen erbjudits för att visa prov på sitt kunnande och hen inte har godkända prestationer i relation till de mål som fastställts i den lokala läroplanen, kan eleven i läsårsbetyget få ett underkänt vitsord i läroämnet.

6.10 Ny bedömning och rättelse av bedömning

Möjligheten till ny bedömning och rättelse av bedömning berör slutbedömningen och beslut som gäller studiegång och kvarstanning. En begäran om ny bedömning ska göras av vårdnadshavaren och den ska tillställas skolan inom två månader efter att vårdnadshavaren tagit del av informationen. Skolans rektor och elevens lärare beslutar tillsammans om den nya bedömningen.

6.11 Betyg

Utdelade betyg: självbedömning, utvärderingssamtal och kamratrespons

Syftet med undervisningen är att utveckla elevens förutsättningar för självbedömning. Elevens självbedömningar dokumenteras och används i utvärderingssamtal. Utvärderingssamtalet genomförs minst en gång under läsåret (mellan december och februari) i varje årskurs. Eleven, vårdnadshavare och läraren deltar i utvärderingssamtalet, vars syfte är att ge eleven och vårdnadshavare respons som styr läsåret. Syftet med utvärderingssamtalet är att klargöra bedömningens innehåll till eleven och vårdnadshavaren, särskilt när det gäller elevens arbetsfärdigheter.

Utvärderingssamtalet på årskurs 8–9 genomförs mellan eleven och klassföreståndaren. Vårdnadshavare får delta om de så önskar.

Under årskurserna 1–7 får eleverna enbart läsårsbetyg, medan de i årskurs 8 och 9 utöver läsårsbetyget tilldelas även ett mellanbetyg. Syftet med mellanbetyget är att få eleven att tänka på sin framtid och övergången till andra stadiet.

Kamratbedömning genomförs planmässigt och målinriktat i varje årskurs under hela läsåret.

I Pyttis kommun används följande betyg:

- läsårsbetyg
- mellanbetyg på årskurs 8–9
- skiljebetyg
- avgångsbetyg

Betygen följer läroplanens grunder.

6.11.1 Verbal bedömning och sifferbedömning i betygen

I årskurs 1–3 används verbal bedömning. Av verbala omdömen ska det framgå om eleven har fått godkänt eller inte.

I läsårsbetyget i årskurs 4–8 och mellanbetyget i årskurs 8 används sifferbedömning. I årskurs 9 används sifferbedömning i både mellanbetyget och avgångsbetyget. Siffervitsordet kan kompletteras med ett beskrivande, verbalt omdöme som ges som bilaga till betyget.

Bedömningen av uppförande ges med siffervitsord i läsårsbetygen och eventuella mellanbetyg i årskurserna 4–8. I årskurserna 1–3 ges ett verbalt omdöme som bilaga till betyget.

En elev vars modersmål inte är samma som undervisningsspråket kan också ges ett verbalt omdöme med undantag av slutbedömningen. Individualiserade lärokursen bedöms med verbalt omdöme eller siffervitsord beroende på vad som har fastställts i elevens individuella plan för hur undervisningen ska ordnas. I undervisning enligt verksamhetsområde används verbal bedömning.

Skolan kan inte på basis av tilläggsprestationer i efterhand göra ändringar i eller korrigera vitsord som antecknats i ett avgångsbetyg som redan utfärdats. Eleven ska skaffa ett nytt, separat betyg över eventuellt förbättrat kunnande. Ett nytt betyg kan få antingen genom att visa kunnande i en särskild examen eller genom att delta i den grundläggande utbildningens påbyggnadsundervisning eller i grundläggande utbildning för vuxna.

6.12 Särskild examen och betyg över studier som slutförts genom särskild examen

Särskilda examen och betyg som utfärdas av dessa följer grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen.

Den grundläggande utbildningens lärokurs eller en del av den kan avläggas genom en sådan särskild examen som avses i lagen och förordningen om grundläggande utbildning. Särskild examen kan ordnas av den som har tillstånd att ordna grundläggande utbildning. En elev som deltar i särskild examen ska visa att hans kunskaper och färdigheter motsvarar kunskaper och färdigheter i de olika läroämnena enligt den grundläggande utbildningens allmänna lärokurs.

De betyg som används i särskild examen är

1. betyg i en ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen
2. betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen
3. betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen

Om en elev eller annan person fullgör lärokursen i något läroämne inom den grundläggande utbildningen i en särskild examen, ges ett betyg över fullgjord ämneslärokurs i den grundläggande utbildningen. Av betyget ska framgå vilket läroämne och vilken lärokurs som fullgjorts. Prestationerna i flera läroämnena kan antecknas på samma betyg. Om eleven endast delvis har fullgjort en lärokurs i den grundläggande utbildningen, såsom lärokursen i en årskurs, ges ett betyg över delvis fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

Om hela den grundläggande utbildningens lärokurs har fullgjorts i en särskild examen, ges ett betyg över fullgjord lärokurs i alla ämnen i den grundläggande utbildningen.

I betygen antecknas samma allmänna uppgifter som i avgångsbetyget. För de fullgjorda läroämnena antecknas läroämnets namn, lärokurs och vitsord.

Den läropliktiga ska fullgöra alla gemensamma läroämnena som ingår i den grundläggande utbildningens lärokurs med godkänt resultat för att få ett betyg över fullgjord lärokurs i den grundläggande utbildningen.

6.13 Övrigt om bedömningen

Bedömningskriterierna som definieras i grunderna för den grundläggande utbildningen överförs som sådana till den lokala läroplanen. Också de nationella bedömningskriterierna som definierats för slutet av årskurs 6 och slutbedömningen överförs från grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen till den lokala läroplanen.

Bedömningsgrunderna definieras i Pyttis kommuns läroplan. Läroplanen kan läsas på Pyttis kommuns webbplats. Information om bedömningen ges ut årligen i läsårsplanen och med separata informationsbrev.

7 STÖD FÖR LÄRANDE OCH SKOLGÅNG

De centrala lokala riktlinjerna styr hur skolan ordnar stöd för lärande och skolgång. Stödet för lärandet och skolgången bildar en helhet tillsammans med elevvården. Skolans elevvård beskrivs i Koulun oppilashuolto-bilagan.

7.1. Förebyggande arbete och tidiga insatser

- verksamheten av elevvårdsgrupper och pedagogiska grupper (vi behandlar allmänt varje undervisningsgrupp minst en gång under läsåret)
- samarbete med eleverna för att systematiskt följa upp med funktionalitet, arbetsro, arbetsstämning och handlingssätt i undervisningsgrupperna

7.2. Övergångsskeden

- A.** från daghemmet till förskolan
 - anmälningstillfället
 - möte med småbarnspedagogerna
 - möte med rådgivningen
 - samarbete mellan lärarna och eventuell samundervisning under läsåret
- B.** från förskolan till skolan
 - att bekanta sig med skolan (eleverna och vårdnadshavarna)
 - möte med förskolelärarna angående övergången
 - möte med rådgivningen angående övergången (vid behov)
 - hälsokontroll
 - samarbete mellan lärarna och undervisningsgrupperna under läsåret
- C.** från nybörjarundervisningen till tredje klassen
 - särskilt stöd vid behov
 - ett möte mellan lärarna angående övergången
- D.** från sjätte klassen till sjunde klassen
 - möte
 - särskilt stöd vid behov
 - elevhandledning
 - klassindelning
 - kvällen för blivande sjunde klassister
 - gruppering
 - stöd i övergången och flexibel grundläggande utbildning
- E.** från nionde klassen till andra stadiet
 - möte
 - elevhandledning
 - följning (s.k. ”saattaenvaihto”)
 - möten mellan små klasser (vid behov)

7.3. Vem behöver stöd?

Elevers lärare gör samarbete för att följa hans eller hennes behov för stöd. För att utreda stödbehovet används dessutom tester som mäter elevens åldersstadium. Vid behov kan skolpsykologen göra tester.

7.4. Samarbete, ansvar och arbetsfördelning

- Den pedagogiska gruppen består av skolans undervisningspersonal. Gruppen behandlar endast saker som har att göra med lärandet
 - särskilt tillstånd för att behandla elevernas ärenden behövs inte
- För att stödja elevens lärande och skolgång sammankallas **yrkesövergripande expertgrupper** som behöver ett skriftligt tillstånd av eleven och vårdnadshavarna
 - Gruppen behandlar elevens skolgång som en helhet. Gruppen gör planer för att utreda behovet för stöd och gör beslut om att ordna stöd.

- Gruppen sammankallas av den person som har oro för eleven
- Till gruppen kan höra
 - skolhälsovårdaren eller annan hälsovårdspersonal
 - skolkuratoren
 - skolpsykologen
 - ergoterapeuten
 - talterapeuten
 - socialarbetaren
 - familjearbetaren

7.5. Verksamhetsprinciper i samarbetet med hemmet när det gäller stöd för lärande och skolgång

Vårt mål är att ha en förtroendefull och öppen kontakt med elevens vårdnadshavare. De centrala samarbetsformerna är:

- föräldramöten
- föräldradiskussioner
- telefonsamtal
- elektronisk kommunikation
- olika samarbetsmöten

Vi samarbetar med vårdnadshavarna alltid då elevens lärande eller skolgång väcker oro, särskilt:

- när eleven förflyttar sig från en stödform till en annan
- när vi kontrollerar och uppdaterar stödet i lärandet och olika dokument som hör till
- i saker angående elevvården som beskrivs i kapitel 8

7.6. Befogenheter i olika förvaltningsbeslut

7.6.1. Allmänt stöd

- Läraren gör en pedagogisk utvärdering om eleven när lärandet och skolgången kräver kontinuerligt stöd
- Skolan kommer överens om stödåtgärderna tillsammans med eleven och vårdnadshavaren
- Skolan värderar det allmänna stödets tillräcklighet regelbundet tillsammans med eleven och vårdnadshavarna

7.6.2 Intensifierat stöd

- Skolan stöder lärandet med olika undervisningsarrangemang
- Skolan diskuterar med eleven och vårdnadshavaren och kommer överens om samarbete
- Skolan behöver inget skilt tillstånd för att ta saken i behandling
- Förflyttning till intensifierat stöd:
 - läraren (och specialläraren vid behov) gör en pedagogisk utvärdering som behandlas tillsammans med vårdnadshavaren
 - den yrkesövergripande gruppen gör ett beslut om att eleven förflyttas till det intensifierade stödet på basis av den pedagogiska utvärderingen
 - läraren (och specialläraren vid behov) utarbetar en plan för elevens lärande tillsammans med eleven och vårdnadshavarna. Stöd från hemmet och elevens egen satsning till skolarbetet är en del av planen.
- Planen för lärandet utvärderas i slutet av läsåret tillsammans med eleven och vårdnadshavarna
- Behovet för intensifierat stöd värderas varje läsår. I fall eleven inte längre har behov av intensifierat stöd, gör läraren en ny pedagogisk utvärdering. Den yrkesövergripande gruppen eller den pedagogiska gruppen gör ett beslut om att sluta det intensifierade stödet på grund av den nya pedagogiska utvärderingen.

7.6.3. Särskilt stöd

- Om stödåtgärderna för intensifierat stöd icke är tillräckliga, får eleven särskilt stöd.
 - Skolan diskuterar överföring till särskilt stöd med eleven och vårdnadshavarna, som ger ett skriftligt tillstånd att sammankalla den yrkesövergripande arbetsgruppen och fylla ett protokoll för hörandet (vårdnadshavarnas underskrift)
 - När eleven överförs till särskilt stöd krävs en mer omfattande utredning om de svårigheter han eller hon har med lärandet
 - Läraren och specialläraren ger ett pedagogiskt utlåtande
 - Rektorn gör en tjänsteinnehavares beslut (protokoll för hörandet, det pedagogiska utlåtandet och vid behov ett expertutlåtande)
 - Läraren och specialläraren utarbetar en IP (individuell plan) tillsammans med eleven och vårdnadshavaren
 - Skolan skriver ut den individuella planen och lärarna och vårdnadshavaren skriver under.
- Den individuella planen är i kraft ett läsår. På vårterminen utvärderar läraren planen tillsammans med eleven och vårdnadshavaren. Vid behov kan planen uppdateras och utvärderas oftare.
- Undervisningen i lärokursen i ett läroämne kan individualiseras när stödet börjar eller under tiden stödet pågår
 - Om undervisningen individualiseras under stödperioden, måste rektorn göra en tjänstemannabeslut (i samarbete med eleven och vårdnadshavarna, ett pedagogiskt utlåtande till den yrkesövergripande gruppen och ett expertutlåtande vid behov).
- Stödbeslutet granskas alltid efter andra och sjätte årsklassen samt vid behov.
- Det särskilda stödet kan avslutas och eleven kan förflyttas till intensifierat stöd:
 - Samarbete med eleven och vårdnadshavarna (tillåtelse att sammankalla yrkesövergripande arbetsgruppen, protokoll)
 - Läraren och specialläraren ger ett pedagogiskt utlåtande
 - Den yrkesövergripande arbetsgruppen behandlar förflyttningen på basis av utlåtandet (med ett skriftligt tillstånd av eleven och vårdnadshavarna)
 - Rektorn gör en tjänsteinnehavares beslut (protokoll, de pedagogiska utlåtandena och ett expertutlåtande vid behov)
- På basis av expertutlåtanden strävar vi till att överföra eleven till den förlängda läroplikten redan före förskoleundervisningen börjar
 - Rektorn gör ett beslut av förlängd läroplikt
 - Rektorn gör ett beslut av särskilt stöd
 - Vid behov kan skolan sammankalla den yrkesövergripande elevvårdsgruppen före skolan börjar eller vid skolstarten
 - Skolan utarbetar en individuell plan (IP) för eleven i den förlängda läroplikten tillsammans med vårdnadshavarna
 - Den individuella planen innehåller en beskrivning om hur undervisningen ordnas och vilka stödåtgärder eleven får

7.6.4. Stödformer

- Skolan planerar en individuell plan för stödet i samarbete med eleven och vårdnadshavaren
- Stödåtgärderna skrivs ner i det pedagogiska utlåtandet, planen för elevens lärande och den individuella planen (IP).

På alla nivåer av stöd har eleven rätt att avgiftsfritt få sådana tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel som är en förutsättning för att de ska kunna delta i undervisningen. Utbildningsanordnaren bestämmer om tolknings- och biträdestjänster, övriga undervisningstjänster och särskilda hjälpmedel. Behovet och mängden av tjänster och hjälpmedel evalueras i ett multiprofessionellt samarbete som baserar sig på den information som eleven, vårdnadshavaren och elevvården ger samt eventuella utlåtanden av experter utanför skolan.

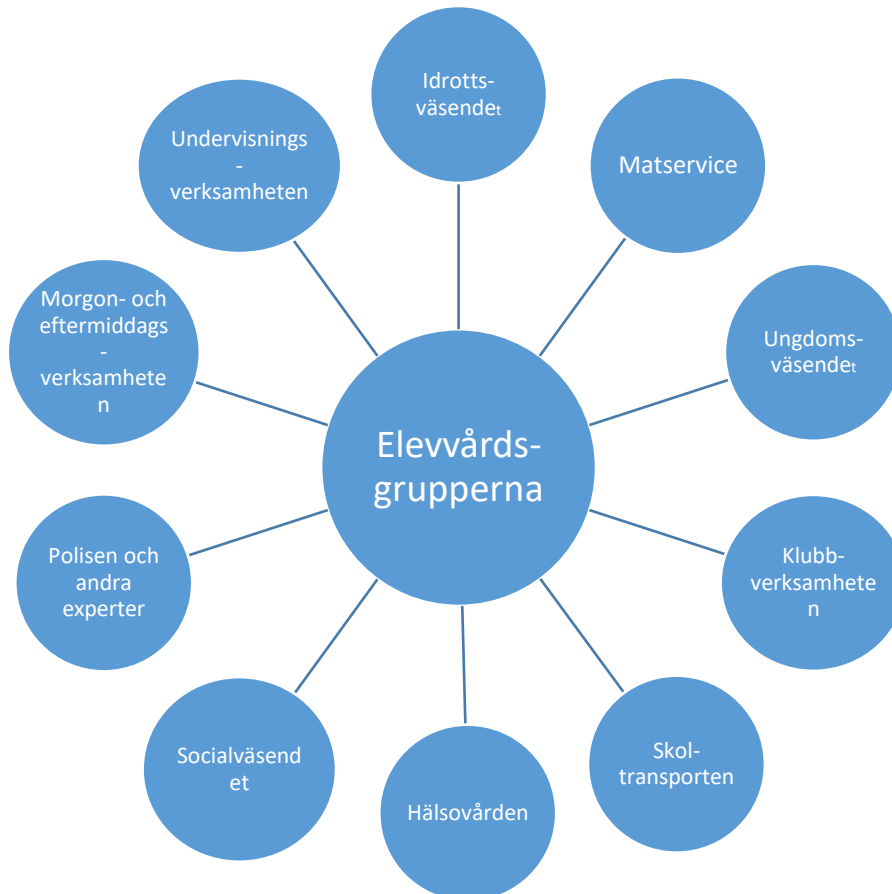
Beslut om hjälpmedel, handledning och andra eventuella tjänster görs på basis av den multiprofessionella elevvårdsgruppens proposition. Experternas utlåtanden tas också i beaktan. Dessa stöd för lärandet skrivs in i planen för elevens lärande eller den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas. Rektorn gör

ett beslut på basis av vårdnadshavarens ansökan och den multiprofessionella elevvårdsgruppens och experternas utlåtanden.

8 ELEVVÅRD

Till den yrkesövergripande elevvårdsgruppen hör inte bara undervisningspersonalen. En del representerar skolhälsovården och kuratorstjänsterna. Vem som sitter i elevvårdsgruppen beror på den behandlade saken. Styrgruppen för elevvården tar hand om allmän planering, utveckling, styrning och utvärdering inom elevvården. Skolorna har sina egna elevvårdsplaner som kontrolleras med tre års mellanrum.

Aktörer i den gemensamma elevvården:

Varje skola har sin egen elevvårdsgrupp som ansvarar för att planera, utveckla, förverkliga och utvärdera elevvården. Rektorn eller skoldirektören leder gruppen. Gruppen kan vid behov konsultera annan expertis. Den centrala målsättningen för den yrkesövergripande gruppen är att främja välbefinnandet och säkerheten i skolsamfundet och att ta hand om att ordna och utveckla annan gemensam elevvård. Till elevvårdsgruppen hör rektorn, elevhandledaren, specialläraren, hälsovårdaren, kuratorn och vid behov psykologen. De representerar skolan och elevvårdstjänsterna. Eftersom elevvården strävar efter att vara gemensam för alla, är det viktigt att eleverna ges möjlighet att delta.

Den yrkesövergripande elevvårdsgruppen sammankallas för att utreda stödbehovet och arrangera elevvårdstjänster för en enskild elev eller elevgrupp. Gruppen sammankallas av den representant för lärarna eller elevvården till vars ansvarsområde ärendet hör. Gruppens sammansättning växlar beroende på ärendets karaktär. Gruppen utnämner en av sina medlemmar till ansvarig person. Om andra experter, samarbetsparter eller någon närstående till eleven skall delta i gruppen, krävs ett tillstånd från eleven eller vårdnadshavaren.

GEMENSAM ELEVVÅRD

- gemensam verksamhet som stöder skolsamfundet
- i huvudsak förebyggande arbete

INDIVIDUELL ELEVVÅRD

- individuellt stöd
- yrkesövergripande samarbete

8.1. Gemensam elevvård

Elevvården är en viktig del av verksamhetskulturen i den grundläggande utbildningen. Till den gemensamma elevvården hör att följa upp, utvärdera och utveckla välbefinnandet i skolgemenskapen och elevgrupperna. Dessutom är det viktigt att man tar hand om att skolmiljön är hälsosam och trygg samt ser till att den är fri från hinder. Gemensamma förfaringssätt ska utvecklas i samarbete med eleverna, vårdnadshavarna och andra myndigheter och aktörer som främjar välbefinnandet av barn och ungdomar.

Att eleverna och vårdnadshavarna får delta och får sina röster hörda i frågor som gäller den gemensamma elevvården är viktigt och stärker välbefinnandet. Elevvården skapar förutsättningar för samhörighet, omsorg och öppen växelverkan i skolan. Förfaringssätt som ökar delaktighet hjälper samtidigt till att förebygga och upptäcka problem i tidigt skede och ordna sådant stöd som behövs.

Eleven har rätt till en trygg studiemiljö. Till det hör fysisk, psykisk och social säkerhet. Utgångspunkten för att ordna undervisningen är att säkerställa säkerheten av eleverna och personalen i alla situationer. En lugn atmosfär främjar arbetsro. Skolans ordningsregler bygger upp säkerheten, trivseln och den interna ordningen i skolan. Skolorna har en plan som del av elevvårdsplanen för att skydda eleverna mot våld, mobbning och annan trakasseri. Lärarpersonalen ska anmäla om trakasseri, mobbning och våld som har skett i skolan eller på skolvägen åt alla inblandade elevers vårdnadshavare.

Att ta hand om skolbyggnaden och undervisningslokalerna och -redskapen bidrar till en hälsosam och trygg miljö. Skolorna har enhetliga förfaringssätt för undervisningen som sker i olika lärmiljöer och rasterna. Säkerhetsanvisningar för undervisning av olika läroämnen följs. En hälsosam och trygg skolmiljö, samt skolsamfundets välbefinnandet utvecklas och följs upp med hela tiden. Till främjandet av tryggheten hör också skoltransporten, datasäkerheten och förebyggandet av olyckor. Tryggheten främjas också av planer för olika krissituationer, övningar som har att göra med säkerhet, vägledningsplaner för eleverna och personalen, regelbundna timmar med klassföreståndaren, samt skolvårdens och ungdomsväsendets verksamhet.

8.2. Individuell elevvård

Individuell elevvård betyder att eleven kan använda skolhälsovårdens tjänster, elevvårdens psykolog- och kuratorstjänster och den yrkesövergripande elevvårdsgruppen. Skolhälsovården genomför omfattande hälsoundersökningar och andra återkommande kontroller som en del av den individuella elevvården. Den information skolan får genom dessa undersökningar ger dessutom skolan värdefull information för att ordna den gemensamma elevvården.

Syftet med den individuella elevvården är att följa upp och utveckla elevens helhetliga utveckling, hälsa, välbefinnande och lärande. Det är också viktigt att förebygga problem och att säkerställa att eleverna vid behov får stöd i tid. Elevens personliga förutsättningar, resurser och behov tas i beaktan då man bygger upp stödformerna i elevvården och i skolans vardag.

Den individuella elevvården utgår alltid från ett tillstånd från eleven och (vid behov) vårdnadshavaren. Vi tar i beaktan elevens delaktighet, egna önskemål och åsikter om åtgärder och lösningar utgående från elevens

ålder, utvecklingsnivå och andra personliga förutsättningar. Kommunikationen är öppen, respekterande och konfidentiell och ordnad så, att eleven känner att situationen är rofylld och att han eller hon får sin röst hörd. Elevvårdsarbetet följer bestämmelserna om sekretess och utlämnande av uppgifter.

Också då det gäller stödet för en enskild elev ska behandlingen av ett ärende i en expertgrupp och gruppens sammansättning grunda sig på elevens eller vid behov vårdnadshavarens samtycke. Med ett skriftligt tillstånd av eleven eller vårdnadshavarna får behövliga samarbetspartner inom elevvården eller närstående till eleven delta i behandlingen av ärendet. Medlemmarna i gruppen har dessutom rätt att be om råd av utomstående experter i elevens ärende.

8.3. Elevvårdsjournal

Behandlingen av en enskild elevs ärende i en expertgrupp ska dokumenteras i en elevvårdsjournal. Den ansvariga i gruppen antecknar de uppgifter som är nödvändiga för att ordna och genomföra den individuella elevvården. Också andra medlemmar i expertgruppen kan göra anteckningar. Journalen förs i fortlöpande och kronologisk form. Enligt lagen om elev- och studerandevård ska journalen innehålla följande uppgifter:

- elevens namn, personbeteckning, hemkommun och kontaktinformation samt (för minderåriga elever) namn och kontaktinformation för vårdnadshavarna eller en annan laglig företrädare
- datum för dokumenteringen samt vem som gjort den och hans eller hennes yrkes- eller tjänsteställning
- vem som deltagit i mötet och deras ställning
- vad ärendet gäller och vem som inlett ärendet
- vilka åtgärder som vidtagits medan elevens situation har utretts, (t.ex. utlåtanden, undersökningar och utredningar)
- vilka åtgärder som vidtagits (t.ex. i samarbete med olika parter) samt tidigare och nuvarande stödåtgärder
- uppgifter om behandlingen av ärendet vid gruppens möte, mötesbesluten och planen för genomförandet av besluten
- vem som ansvarar för genomförandet och uppföljningen

Om uppgifter i en elevvårdsjournal lämnas ut till en utomstående, ska man anteckna i handlingen vilka uppgifter som lämnats ut, till vem och på vilka grunder.

Skolhälsovårdspersonalen och psykologerna antecknar elevvården på det föreskrivna sättet i en patientjournal och andra journalhandlingar. Kuratorerna inom elevvården antecknar klientuppgifterna i en klientjournal. Trots sekretessbestämmelserna har de, som deltar i att ordna och genomföra den individuella elevvården för en elev, rätt att motta och ge till varandra och den myndighet som ansvarar för elevvården sådana uppgifter som är nödvändiga för att ordna och genomföra den individuella elevvården. De har också rätt att motta och ge till varandra och till elevens lärare, rektor och utbildningsanordnaren information som är nödvändig för att elevens undervisning ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt.

Den som lämnar ut information måste till exempel överväga om det handlar om information som är nödvändig för att garantera elevens eller de övriga elevernas säkerhet. Informationen kan till exempel gälla en sjukdom som eleven har som måste tas i beaktan i undervisningssituationerna. Även om det finns en lagstadgad grund för att lämna ut informationen är det alltid bäst att i första hand be om elevens eller vårdnadshavarens samtycke för att lämna ut sekretessbelagda uppgifter. Detta underhåller ett gott och förtroligt samarbete mellan skolan, eleven och vårdnadshavarna.

När eleven övergår till undervisning eller utbildning som ordnas av en annan utbildningsanordnare, begär den tidigare utbildningsanordnaren samtycke av eleven eller (vid behov) av elevens vårdnadshavare att överlämna sådana sekretessbelagda uppgifter i elevvårdens klientregister som behövs för elevvårdens kontinuitet till den nya utbildningsanordnaren.

Uppgifter som är nödvändiga för att ordna undervisningen ska däremot, trots sekretessbestämmelserna, så fort som möjligt, överlämnas till den nya utbildningsanordnaren eller anordnaren av gymnasieutbildning eller yrkesutbildning. Motsvarande uppgifter ska också ges på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

8.4. Individuellt stöd för lärandet – pedagogiska gruppen

Undervisningspersonalen samarbetar för att följa med framstegen i en enskild elevs lärande. Läraren som undervisar eleven ska tillsammans med eleven och de personer som arrangerar undervisningen planera hurdana stödåtgärder eleven behöver och följa upp hur de fungerar.

9 SÄRSKILDA FRÅGOR SOM ANKNYTER TILL SPRÅK OCH KULTUR

Skolan handlar på det sätt som principerna för läroplanen preciserar.

Skolan gör upp en plan för elevens lärande som stöder elevens studerande vid behov. Som grund för planen för lärandet används samma blankett som används för intensifierat stöd.

10 UNDERVISNING PÅ TVÅ SPRÅK

10.1. Undervisning på två språk

Huutjärvi skola ger klassundervisning som sker delvis på två språk. Undervisningen kallas språkberikad undervisning och den ordnas åt förskoleelever och årsklasserna 1-2.

Den språkberikade gruppen är riktad till elever som har finska som modersmål och elever vars finska kunskaper motsvarar nivån för modersmål. I de språkberikade grupperna sker 25 % av undervisningen på engelska. Engelska används som undervisningsspråk tillsammans med finska i alla lämpliga delar i alla läroämnen utom modersmål. Eleverna lär sig att läsa och skriva på finska.

Timfördelningen och totalantalet timmar i de språkberikade grupperna är samma som i motsvarande grupper i den allmänna undervisningen. Samma gäller för läroplanens innehåll och målsättningar.

Skillnaden ligger i hur läroplanen förverkligas, eftersom en del av ämnesundervisningen i den språkberikade gruppen sker på engelska. Det betyder att eleverna studerar och omfattar vissa delar av läroämnet eller läroinnehållet också på engelska. På detta vis lär de både engelska språket och lärostoffet samtidigt.

Språket används rikligt; det centrala ordförrådet i ämnet betonas. Ordförrådet repeteras och så småningom vidgas. Utöver det aktiva ordförrådet utökar vi också på elevens passiva ordförråd (s.k. rich input). Dessutom ökas också på klassrutinordförrådet, som används hela tiden i undervisningen. Vi värnar särskilt om kunskaperna i modersmålet och kännedomen och uppskattningen av den egna kulturen.

10.2. Ansökning till den språkberikade gruppen

Eleven kan ansöka till de språkberikade grupperna i samband med skolanmälan. Eleven kan ansöka till den engelska språkberikade gruppen samtidigt som han eller hon ansöker till den första klassen. Till den språkberikade undervisningen ansöks med ett urvalsprov som är gjort av specialläraren. Elever som bor i Pyttis har prioritet till de språkberikade grupperna. I fall den språkberikade undervisningsgruppen inte blir fullsatt av elever som bor i Pyttis och som har blivit godkända i urvalsprovet, kan en elev som bor i en annan kommun och har blivit godkänd i urvalsprovet få plats i gruppen. Resultaten av ett urvalsprov som har gjorts före skolan börjar är i kraft på första och andra klassen.

Om en elev som studerar i en annan undervisningsgrupp i kommunen eller en elev som flyttar till kommunen har exceptionellt goda kunskaper i engelska (t.ex. på grund av att han eller hon har bott utomlands) kan han eller hon tas in i den språkberikade gruppen. Eleven ska göra urvalsprovet. Eleven kan även börja i gruppen efter att skolan har börjat om det finns plats i gruppen.

10.3. Målsättningar och bedömning

Målsättningarna för undervisningen i ett främmande språk:

- En positiv och fördomsfri inställning mot främmande språk samt mod och vilja att använda dem
- Internationaliseringsarbete
- Beredskap att hantera vardagliga situationer på engelska
- Bekanta sig med de centrala begreppen och ämnen i läroämnet enligt läroplanen
- Bekanta sig med kulturen i engelsktalande länder

10.3.1. Årsklasserna 1-2

- Eleven blir intresserad av att lära sig ett främmande språk
- Eleven försöker förstå tydligt engelskt tal som har att göra med läroämnet eller olika vardagliga situationer i skolmiljön
- Eleven får mod att använda sina kunskaper i engelska även om de är ringa
- Eleven kan läsa små texter (t.ex. ramsor och sånger) på engelska
- Eleven hanterar enkla kommunikationssituationer på engelska
- Eleven bekantar sig med främmande kulturer, speciellt med länder som hör till det engelska språkområdet

På årsklasserna 1-2 bedöms utvecklandet av språkkunskaperna via observation (ser det ut att eleven förstår instruktioner och vardagliga uttryck på engelska, försöker eleven använda det främmande språket själv, är eleven ivrig att lära sig ett främmande språk osv.) och hörförståelsetester.

Läraren som ger språkberikad undervisning ger minst en gång under läsåret information om utvecklingen av elevens språkkunskaper i förhållande till målsättningarna åt eleven och hans eller hennes vårdnadshavare.

Eleven får en bedömning av hans eller hennes behärskning av varje läroämne i förhållande till målsättningarna som är nämnda i läroplanen i betyget. Detta betyder att betyget bedömer hur väl de nämnda målsättningarna har nåtts på det finska språket. För en elev som studerar i en språkberikad grupp står det i tilläggsuppgifterna en anteckning av det, att eleven har tagit del i engelskspråkig språkberikad undervisning. Bedömningen bygger sig på samma saker som i den allmänna undervisningen.

10.4. Allmänt om undervisning på främmande språk

Enligt lagen för grundläggande utbildning kan skolan ge undervisning på ett språk som inte är skolans undervisningsspråk då det är ändamålsenligt (Utbildningsstyrelsen, 1996. Kieltenopetuksen monipuolistamisa kehittämisshanke 1996-2000. Utskrift 12/1996. Helsingfors. Utbildningsstyrelsen). Denna undervisning på s.k. främmande språk är ämnesundervisning på ett främmande språk, och särskilt en förnuftig sammansättning av språkundervisning och ämnesundervisning. Språket inte det egentliga målet för undervisningen och lärandet, utan ett verktyg i att omfatta innehållet i olika läroämnen; läroämnen som hör till läroplanen undervisas alltså på ett språk som inte är elevens modersmål och som fungerar som ett verktyg. Denna undervisning sker inte bara på det främmande språket utan också modersmålet används. Enligt undersökningar bör minst 25 % av undervisningen ske på ett främmande språk för att befrämja språkinläringen (Nikula, T. & Marsh, D. 1996. Kartläggning om undervisning på främmande språk i den grundläggande utbildningen och gymnasiet. Utbildningsstyrelsen). Undervisning på det främmande språket kan ges till exempel så, att en viss del av lärostoffet lärs på det främmande språket eller att läraren använder läromaterial på det främmande språket samt ordförråd som har att göra med läroämnet (Utbildningsstyrelsen 1996. Kieltenopetuksen monipuolistamisa- ja kehittämisshanke 1996–2000. Utskrift 12/1996. Helsingfors. Utbildningsstyrelsen).

Läroplanen 2016:

”Målen för undervisningen i olika läroämnen och inlärningsresultaten är de samma för språkberikad undervisning som för annan grundläggande utbildning när den grundläggande utbildningen avslutas. Den språkberikade undervisningen ska uppmuntra och aktivera eleverna att använda målspråket också utanför de

egentliga lektionerna på språket. De språkliga målen ska ställas i relation till den språkberikade undervisningens omfattning.”

10.5. Omfattande undervisning på två språk

I vissa fall kan eleven inte studera på varken undervisnings- eller målspråket. Då får eleven en plan för lärande som stöder elevens studier och möjligtvis en personlig läsordning. Som basis för planen för lärande används samma blankett som för intensifierat stöd.

Undervisningen sker enligt principerna i läroplanen.

11 UNDERVISNING SOM BASERAR SIG PÅ EN VISS VÄRLDSÅSKÅDNING ELLER PEDAGOGISK PRINCIP

Skolorna i Pyttis kommun ordnar inte undervisning som baserar sig på en viss världsåskådning eller pedagogisk princip.

ÅRSKURS 1-2

12 UNDERVISNING PÅ ÅRSKURS 1-2

12.1. Övergången från förskoleundervisningen till den grundläggande utbildningen och uppdraget i årskurs 1–2

12.1.1. Målet för årskurs 1–2: Att utvecklas till skolelev

I undervisningen på årskurserna 1–2 tas i beaktande den beredskap som eleven har fått i förskolan och inom den tidigare småbarnspedagogiken. Målet för eleven på årskurserna 1–2 är att skapa en grund för ett positivt intryck om sig själv som en lärande individ och elev och att förbättra på sin beredskap för senare lärande och arbete. I början av den grundläggande utbildningen är det viktigt att följa noga upp elevens framsteg, så att man kan säkerställa att eleven har alla förutsättningar att gå framåt i studierna.

Det är viktigt att skolan redan från början erbjuder varje elev en interaktiv och uppmuntrande gemenskap, där eleven kan känna att han eller hon blir hörd, sedd och uppskattad. Skolan uppmuntrar eleven att redan från början lyfta fram sina intressen och att hitta nya. Undervisningen är planerad att vara tillräckligt utmanande för varje elev. Mobbning och diskriminering tolereras inte. Eleven styrs till att jobba tillsammans med andra och att ta initiativ och ansvar för sitt eget skolarbete. Elevens språkliga, sociala och motoriska färdigheter och utvecklingen av minnet uppmärksammas. Också elevens egen utvecklingsrytm tas i beaktan. Målet är att alla svårigheter med utvecklingen och lärandet märks i tidigt skede och att stödet ges i rätt tid. Åskådlighet och funktionalitet, att lära sig genom lek och spel samt fantasi och narrativitet betonas i arbetssätten. Skolbörjan och växten till en skolelev stöds tillsammans med hemmet.

Förskoleundervisningens lärområden förändras till läroämnena på årskurs 1-2, men undervisningen är fortfarande i huvudsak helhetsskapande. Elevens initiativ- och samarbetsförmåga samt förmågan att förstå samband mellan saker framförs med de olika lärområdena som beskrivs i kapitel 4. Det ger möjligheter till samarbete med förskoleundervisningen och de högre årsklasserna.

12.2. Mångsidig kompetens i årskurs 1-2

Grunden för en mångsidig kompetens läggs under småbarnsperioden, i förskoleundervisningen och under de första åren i den grundläggande utbildningen. Målet är att eleven genom att utveckla olika kompetenser förbättrar på förutsättningarna för att lära känna och uppskatta sig själv, forma sin identitet och en hållbar livsstil. Det är viktigt att skolan redan från början erbjuder varje elev en interaktiv och uppmuntrande gemenskap, där eleven kan känna att han eller hon blir hörd, sedd och uppskattad. För att fostra eleven till en hållbar livsstil ska skolan föregå med gott exempel. För att främja en hållbar livsstil ska eleven utveckla på sin förmåga att samarbeta, märka den kulturella mångfalden i sin närmiljö, röra på sig i naturen och stärka sitt förhållande till naturen.

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Arbetet utgår från elevens egna erfarenheter, iakttagelser och frågor. Det finns utrymme att undra, komma till insikt, hitta och uppfinna, fantisera och känna glädje i lärandet. Eleven uppmuntras att fråga och lyssna, göra noggranna iakttagelser, söka information samt att producera och utveckla idéer tillsammans med andra och presentera resultatet av arbetet. Med hjälp av för åldern lämpliga problemlösnings- och forskningsuppgifter väcks elevens nyfikenhet och intresse för den omgivande världen. Hans eller hennes förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen stärks. Eleven uppmuntras att ifrågasätta sina iakttagelser och lägga märke till att information ibland kan vara motstridig och otydlig. Eleven övar att planera och ställa upp mål för sitt eget och det gemensamma arbetet och att utvärdera arbetet. Eleverna funderar tillsammans över när man har lyckats i arbetet och hur man vet när man lyckats. Eleven uppmuntras att se sina framsteg och lägga märke sina styrkor som lärande individer och att känna glädje när de lyckas. Läraren funderar tillsammans med eleven över eventuella val som har att göra med studierna och hjälper honom eller henne att förstå vad de olika valen betyder.

Mångsidig motion och motoriska övningar bidrar till att utveckla tänkandet och lärandet. Utvecklingen av minnet, fantasin samt etiskt och estetiskt tänkande stöds med hjälp av sagor och berättelser, spel, ramsor, sånger och lekar, olika konstformer och mångsidig kommunikation.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

Eleven sporras och handleds till positiv växelverkan och samarbete. Lektioner, fester, lek, spel, måltider och samarbete i och utanför skolan erbjuder tillfällen att öva sig att fungera tillsammans med många olika slags människor. Eleven bemöts med respekt och de styrs till vänlighet och goda vanor.

Eleven handleds att värdesätta traditionerna i sin familj och släkt, men också samtidigt andras vanor och traditioner. I skolarbetet bekantar eleven sig med den närmaste kulturmiljön och dess kulturella mångfald. Eleven får också möjlighet att bekanta sig med kulturarvet, konst och annat kulturutbud. Eleven får också erfarenheter av internationalism. Det är viktigt att fundera över hur man kan påverka sin egen miljö och dess kultur. Eleven bekantar sig med grundprinciperna i FN:s konvention om barnets rättigheter och funderar över vad dessa principer betyder i deras eget liv och i deras sätt att agera. I skolarbetet får eleven möjlighet att ge uttryck för sådana saker som är betydelsefulla för dem själva genom att använda mångsidiga framställningssätt. Eleven sporras att njuta av att deras fysiska färdigheter utvecklas och att öva sig i att uppträda på olika sätt. Fantasin, uppfinningsrikedomen och uttrycksförmågan utvecklas genom bl.a. lek, äventyr, musik, drama, berättande, mediepresentationer och visuella uttryck samt genom handarbete.

Vardagskompetens (K3)

Att börja skolan förutsätter en ny slags förmåga att ta hand om sig själv och bli mera självständig. Till skolarbetet hör att eleven i klassen och i skolan sköter ansvarsuppgifter som lämpar sig för hans eller hennes ålder. Betydelsen av gemensamma spelregler, goda vanor och uppmuntrande respons ökar. Eleven lär sig att uppfatta tids- och rumsbegrepp och vad de betyder i praktiken. Eleven övar sig att identifiera och uttrycka sina känslor och att utveckla emotionell kompetens med hjälp av t.ex. lek och drama.

I skolan får eleven lära sig vad som främjar det egna och det gemensamma välbefinnandet, tryggheten och en god vardag. Eleven lär sig att röra sig självständigt och tryggt i närmiljön, använda säkerhets- och skyddsutrustning och tränar på sina kunskaper och färdigheter som fotgängare och cyklister. Eleven övar sig i hur man agerar i olika riskfyllda situationer och hur man söker hjälp. Läraren undersöker tillsammans med eleven vardaglig teknik och hur den används i olika situationer samt lär sig använda teknisk utrustning på ett tryggt sätt. Elevens konsumtionsvanor diskuteras och han eller hon lär sig att förhålla sig kritiskt till reklam och medier. Eleven ges möjlighet att fundera över hur han eller hon kan påverka sitt penningbruk. Eleven vägleds till kritiska konsumtionsvanor och till att fundera över vad sparsamhet, måttlighet och miljötänkande innebär för konsumentens val och vad de betyder för deras eget agerande.

Multilitteracitet (K4)

Eleven handleds att nå kompetens i multilitteracitet, det vill säga att kunna tolka, producera och kritiskt granska texter av många olika slag som är lämpliga för deras ålder. Med texter avses olika slags information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom en kombination av dessa. Genom en multisensorisk, helhetsinriktad och fenomenbaserad undervisning utvecklas elevernas kompetens i multilitteracitet. Eleven uppmuntras att använda och producera olika slag av texter och språk, dra nytta av dem och att uttrycka sig med hjälp av dem. Elevens grundläggande läs- och skrivfärdighet utvecklas och bli allt mer flytande. Också förmågan att hantera numerisk information i texter som anknyter till vardagen utvecklas, som t.ex. att se skillnader mellan antal. Eleven sporras att utveckla sin förmåga att läsa och tolka bilder genom att prova på olika visuella uttryckssätt och genom att granska olika visuella sätt att påverka i närmiljön. Eleven lär sig att söka information i olika källor och att förmedla information till andra. Han eller hon handleds att fundera över skillnaden mellan den fiktiva och den verkliga världen och att inse att varje text har en upphovsman och ett syfte. På detta sätt ger undervisningen eleverna möjlighet att utveckla förmåga till kritiskt läsande (critical literacy). För att utveckla multilitteracitet behöver

eleven såväl en rik textmiljö som ett tryggt stöd i användningen av medier. Texter som lämpar sig för åldern, exempelvis tidningar, böcker, spel, filmer och musik samt iakttagelser i omgivningen och texter som eleverna själva producerat eller valt användas i undervisningen. Förmågan att producera utvecklas vid sidan av förmågan att tolka och värdera. Eleven ges gott om tillfällen att fråga, undra, berätta historier, uttrycka sina tankar och åsikter och dela med sig av sina erfarenheter genom olika uttryckssätt och med olika redskap.

Digital kompetens (K5)

Undervisningen utnyttjar den digitala kompetensen som eleven inhämtat i förskoleundervisningen. Ett lekinriktat arbetssätt är fortfarande centralt. Eleven får öva grundläggande färdigheter i informations- och kommunikationsteknik och lära sig att använda den som verktyg i studierna. Samtidigt lär eleven sig den grundläggande terminologin inom informations- och kommunikationstekniken. Eleven får reflektera över användningen av digitala verktyg i närmiljön och dess betydelse i vardagen.

Om praktiska färdigheter och egen produktion: I skolarbetet får eleven öva sig att använda utrustning, program och tjänster och de mest centrala principerna för hur de används och fungerar. Han eller hon lär sig använda tangentbord och andra grundläggande färdigheter som behövs för att producera och bearbeta texter. Eleverna får och delar med sig erfarenheter av att arbeta med digital media och av att programmera på ett för åldern lämpligt sätt. Spelifiering används för att främja lärandet.

Ansvarsfulla och trygga arbetssätt: Läraren diskuterar tillsammans med eleven och utarbeta trygga och goda arbetssätt och god nätetikett för användningen av digitala verktyg. Uppmärksamhet vid hälsosamma arbetsställningar och lämpligt långa arbetspass inverkar på välbefinnandet.

Informationshantering samt undersökande och kreativa arbetssätt:

Eleven handleds att använda centrala söktjänster, att pröva olika verktyg och att utföra mindre informationssökningar inom olika områden och om sådant som intresserar dem. De uppmuntras att med hjälp av digitala verktyg förverkliga sina idéer självständigt och tillsammans med andra.

Kommunikation och nätverksbildning: Eleven får erfarenheter av sociala medietjänster som stödjer lärandet och övar sig att använda digitala verktyg i olika kommunikationssituationer.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Skolarbetet ger eleven mångsidiga möjligheter att lära sig arbeta självständigt och tillsammans med andra. De övar sig att medverka i grupp och att samarbeta, att anpassa sina egna idéer till andras och att ta ansvar enligt sin ålder. Eleven uppmuntras att undersöka nya fenomen och fundera över vad de själva är särskilt bra på och vad de kunde göra till förmån för andra i skolan och hemma. Han eller hon uppmuntras att lita på sig själva i nya situationer. Eleverna bekantar sig med olika yrken i och utanför skolan och lär sig förstå vad dessa yrken och arbeten överlag betyder för samhället, i synnerhet med tanke på familjernas vardag och uppehälle. Skolarbetet berikas av samarbete med vårdnadshavarna och aktörer utanför skolan.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Eleven får från första klass vara med och diskutera och planera mål för sitt eget arbete och sin grupps arbete. Han eller hon får planera hur skolans arbetsutrymmen inreds och görs trivsamma samt får delta i planering som gäller måltider, raster, fester, utfärder och andra evenemang i skolan. Tillsammans med eleven diskuteras vad rättvisa, jämlikhet och ömsesidighet betyder. Eleven bekantar sig genom sina egna erfarenheter med demokratiska principer och demokrati i praktiken. Alla elever hör till elevkåren och kan enligt sin ålder och sina förutsättningar vara med och besluta om saker som gäller dem själva. Tillsammans med eleverna funderar lärarna på vad en rättvis och hållbar framtid betyder i vårt land och i världen och hur de själva kan bidra till en sådan.

12.3. Lokala beslut

Årskurserna 1–2 formar en enhetlig helhet. Etappmålen beskrivs i kapitel 7. Förskole- och grundskoleundervisningen arbetar tillsammans i övergångsskedena. Lärarna och eleverna samarbetar under hela förskole- och nybörjarundervisningen.

ÅRSKURS 3-6

13 UNDERVISNING PÅ ÅRSKURS 3–6

13.1. Övergången mellan årskurs 2 och 3 och uppdraget i årskurs 3–6

13.1.1. Årskurs 3–6: Att utvecklas som elev

Det särskilda uppdraget för eleven i årskurs 3–6 är att utveckla sina studiefärdigheter; färdigheten att lära sig och att identifiera och utveckla sin studieteknik. Eleven uppmuntras att acceptera sig själv, att uppfatta sina gränser och rättigheter samt att vid behov försvara dem och sin egen säkerhet. Eleven handleds att förstå sina skyldigheter och sitt ansvar. Han eller hon styrs till att uttrycka sina åsikter på ett konstruktivt sätt och att utveckla sina kommunikativa färdigheter. Mobbning och diskriminerande beteende tolereras inte. Elevens intresse för frågor om etik och moral används till nytta genom att ordna tillfällen för diskussion och reflektering. Eleven får också öva på att delta och ta ansvar. Eleven uppmuntras att göra val utifrån sina förutsättningar och att undvika könsbundna val. Särskild uppmärksamhet fästs vid elevens behov av handledning och stöd.

Undervisningen i årskurserna 3-6 stärker och kompletterar de grundläggande färdigheter som eleven har lärt sig i de lägre årskurserna och ger dem nya kunskaper. Antalet läroämnen ökar. Lärarna strävar efter att hitta naturliga situationer för helhetsskapande undervisning. De mångvetenskapliga lärområdena stärker samarbetet mellan läroämnena och erbjuder eleverna upplevelser som är viktiga i deras åldersstadium. Lärarna kan använda ett mer funktionellt arbetssätt i undervisningen i de mångvetenskapliga lärområdena. Dessutom ökar de på förutsättningarna för praktiskt och undersökande lärande i olika lärmiljöer. Eleverna får delta allt mer i att planera. I undervisningen i de mångvetenskapliga lärområdena får eleven fler möjligheter att uttrycka sig och arbeta tillsammans samt delta i för gruppen meningsfull verksamhet.

13.2. Mångsidig kompetens i årskurs 3–6

De allmänna målen för mångsidig kompetens fastställs i kapitel 3. I detta avsnitt beskrivs de målsättningar som betonas i årskurs 3–6. Utvecklingen av den mångsidiga kompetensen fortsätter. Målet är att eleven genom att utveckla olika kompetenser ska förbättra sina förutsättningar för att lära känna och uppskatta sig själv och forma sin identitet. Den egna identiteten utvecklas i samspel med andra människor och omgivningen. Att ha vänner och känna sig accepterad är otroligt viktigt. I den här åldern är eleven särskilt mottaglig för att tillägna sig en hållbar livsstil och reflektera över betydelsen av hållbar utveckling.

Förmåga att tänka och lära sig (K1)

Undervisningen stärker förmågan att ställa frågor och söka svar självständigt och tillsammans med andra genom att iakta och använda olika informationskällor och hjälpmedel. Samtidigt stärks elevens förmåga att se saker ur olika perspektiv, komma på nya idéer och så småningom lära sig granska information kritiskt. Eleven handleds att lägga märke till växelverkan och samband mellan olika fenomen. Han eller hon sporras att lyssna på andras åsikter och att samtidigt reflektera över sina egna kunskaper. Eleven märker att de kan tillägna sig kunskap på många olika sätt, till exempel genom att dra medvetna slutsatser eller intuitivt utgående från egna erfarenheter. Gemensamt lärande, med andra ord arbete parvis och i grupp, och kommunikation som stödjer lärande, används mångsidigt och förmågan att arbeta tillsammans med andra stödjas. Elevens tankeförmåga tränas med hjälp av problemlösnings- och slutledningsuppgifter och med arbetssätt som utnyttjar och främjar hans eller hennes nyfikenhet, fantasi, uppfinningsrikedom och aktivitet. Eleven sporras att använda sin fantasi till att hitta på kreativa lösningar och till att tänka utanför befintliga gränser.

Färdigheten att lära sig ska stärkas i alla undervisningssituationer. Eleven lär sig uppfatta på vilka sätt de naturligtast lär sig och att fästa uppmärksamhet vid sina studiesätt. Eleven övar sig på att planera och ställa upp mål för arbetet och att utvärdera sitt arbete och sina framsteg. Han eller hon handleds att se hur det påverkar studieframgången när man regelbundet gör sina hemuppgifter samt att identifiera sina styrkor och utvecklingsbehov. Eleven får hjälp med att uppfatta mål och val som anknyter till hans eller hennes studier och uppmuntras att tala om dem med sina vårdnadshavare.

Kulturell och kommunikativ kompetens (K2)

Eleven handleds att lära känna och värdesätta sina sociala, kulturella, religiösa, konfessionella och språkliga rötter samt att fundera/reflektera över sin bakgrund och roll i generationskedjan. I skolarbetet bekantar eleven sig med skol- och hembygdkulturen förr och i dag och med kulturmiljöns förändring och mångfald. Eleven handleds att identifiera och värdesätta kulturarvet och att vara med och skapa ny kultur. Han eller hon ska ges möjligheter att uppleva och tolka konst och kultur. Att analysera mediekulturen samt iaktta och reflektera över mediernas påverkan är viktigt i de här årskurserna. I skolarbetet får eleven kunskap om vad konventionerna om mänskliga rättigheter betyder i samhället och i världen och i synnerhet fördjupa sig i Konventionen om barnets rättigheter. Eleven handleds att högakta och försvara de mänskliga rättigheterna.

Eleven uppmuntras att uttrycka sig på olika sätt och att njuta av glädjen att skapa och uttrycka sig. Han eller hon får möjligheter till internationellt samarbete och att jämföra olika traditioner och kulturer. Undervisningen stöder eleven att växa till en skicklig språkbrukare som använder både sitt modersmål och andra språk på ett mångsidigt sätt. Eleven uppmuntras att uttrycka sig på ett mångsidigt sätt även med ringa språkkunskaper. Kommunikation, samarbete och gott uppförande tränas mångsidigt och eleven lär sig att sätta sig in i andras situation och granska frågor ur olika perspektiv. Skolarbetet ger eleven tillfällen att träna sina sociala och praktiska färdigheter, sin uppfinningsrikedom och sin planerings- och uttrycksförmåga samt handarbete. Eleven uppmuntras att uppskatta och kontrollera sin kropp och att använda den för att uttrycka känslor, åsikter, tankar och idéer.

Vardagskompetens (K3)

Eleven får tillfälle att träna tidshantering, gott uppförande och handlingssätt som påverkar det egna och det gemensamma välbefinnandet och tryggheten. Eleven lär sig ta ansvar både för att lärmiljön är snygg och trivsamt och för att atmosfären i gruppen är god samt vara med och utarbeta gemensamma regler och utveckla arbetssätten i skolan. Genom att arbeta tillsammans kan eleven utveckla sina emotionella och sociala färdigheter. I samband med spel, lekar och gemensamma uppgifter lär eleven sig förstå betydelsen av regler, avtal och förtroende och få öva sig att fatta beslut. Eleven stöds att röra sig självständigt i en allt större omgivning och i kollektivtrafik. Det är särskilt viktigt att koncentrera sig på cykelvätt och hur man värnar om sin egen och andras säkerhet i trafiken. Eleven handleds att använda ändamålsenlig säkerhets- och skyddsutrustning och lära känna de centrala säkerhetssymbolerna. Tillsammans diskuteras betydelsen av att skydda sitt privatliv och sin personliga integritet och lära sig hur man gör detta i praktiken. I skolan övar man sig i att agera i olika riskfyllda situationer.

I undervisningen granskas teknologins mångfald och betydelse. Eleven söker information om den teknologiska utvecklingen och hur den påverkat olika livsområden och miljöer. Eleven handleds att använda teknologi på ett ansvarsfullt och säkert sätt och undersöka etiska frågor som anknyter till användningen av teknologi. Eleven ges kunskap om hållbar konsumtion och reflekterar över vad måttfullhet, sparsamhet, ekonomisk planering och att dela med sig innebär i praktiken och få öva dessa principer i skolarbetet. De ska få handledning i att fungera som konsumenter och i att förhålla sig kritiskt till reklam och medier. Eleven handleds att reflektera över sina val ur ett hållbarhetsperspektiv.

Multilitteracitet (K4)

Eleven lär sig att tolka, producera och kritiskt granska allt mer varierande texter i olika sammanhang och miljöer. Med texter avses här olika slag av information som kommer till uttryck genom verbala, visuella, auditiva, numeriska eller kinestetiska symbolsystem eller genom en kombination av dessa. Basfärdigheterna och -teknikerna fördjupas. Eleven lär sig att skilja mellan fiktion, fakta och åsikt och att granska dem. Eleven görs uppmärksam på att texter har olika syften som i sin tur bestämmer vilka medel som används i texterna. Texter som innehåller siffror kan till exempel förmedla information, locka till köp eller påverka attityder.

Bild- och mediekunskapen utvecklas genom att undersöka olika slag av information och texter ur upphovsmannens och betraktarens perspektiv och utifrån sammanhanget och situationen. Eleven ska

uppmuntras att använda olika typer av källor, till exempel muntliga, audiovisuella, tryckta och elektroniska källor, söktjänster och bibliotekstjänster och samtidigt bedöma om informationen de hittat lämpar sig för ändamålet. Eleven handleds i att arbeta självständigt med olika medier för att lära sig uppfatta vilka betydelser och vilken verklighet medierna förmedlar. Förmågan att läsa kritiskt utvecklas i kulturella sammanhang som är relevanta för eleverna. Att berätta, avbilda, jämföra, referera och att använda audiovisuella hjälpmedel är lämpliga sätt att presentera information. Kunskaperna i multilitteracitet utvecklas då eleven aktivt läser och producerar olika slags texter både i skolan och på fritiden och njuter av texterna, såväl i egenskap av den som tolkar som den som producerar texten.

Digital kompetens (K5)

Digitala verktyg används mångsidigt i olika läroämnen och i det övriga skolarbetet. Det gemensamma lärandet stärks. Samtidigt skapas möjligheter åt eleverna att söka, pröva och använda sådana arbetssätt och -redskap som bäst lämpar sig för deras lärande och arbete. Man ska tillsammans fundera över hur tekniken påverkar den egna vardagen och ta reda på hur tekniken kan användas på ett hållbart sätt.

Praktiska färdigheter och egen produktion: Eleven lär sig att använda olika apparater, program och tjänster och att förstå enligt vilken logik de används och fungerar. Han eller hon övar sig att producera flytande text och att behandla den med olika verktyg. Dessutom lär de sig att skapa bild, ljud, videor och animationer. Eleven uppmuntras att med hjälp av digitala verktyg förverkliga sina idéer självständigt och i grupp. I undervisningen får eleverna bekanta sig med programmering för att lära sig att tekniska funktioner beror på mänskliga lösningar. Om ansvarsfulla och trygga arbetssätt: Eleven lär sig ansvarsfull och trygg användning av digitala verktyg, nätetikett och de grundläggande principerna om upphovsrätt. Han eller hon övar på användningen av olika meddelandesystem och de sociala medietjänster som används i undervisningen. Eleven får information och erfarenhet av hur bra arbetsställningar och lämpligt långa arbetspass påverkar hälsan.

Informationshantering samt undersökande och kreativa arbetssätt: Eleven övar sig på att söka information från olika källor med hjälp av söktjänster. Han eller hon lär sig att använda källorna för att producera egen kunskap och öva sig att bedöma information kritiskt. Eleven ska uppmuntras att hitta lämpliga sätt att uttrycka sig på och att använda digitala verktyg för att dokumentera och utvärdera arbetet och sina alster.

Om kommunikation och nätverksbildning: Eleven ska lära sig att ta sin roll och redskapets karaktär i beaktande och att ta ansvar för sin kommunikation. Han eller hon handleds att granska och bedöma hur man kan använda digitala verktyg för att påverka. Eleven ska få erfarenheter av att använda digitala verktyg för att kommunicera med aktörer utanför skolan, även internationellt.

Arbetslivskompetens och entreprenörskap (K6)

Eleven lär sig att arbeta metodiskt och långsiktigt och att ta allt mer ansvar för sitt arbete. Han eller hon uppmuntras att hitta sina styrkor och att intressera sig för olika saker. Eleven uppmuntras till att vara uthållig och slutföra sitt arbete samt att värdesätta resultatet av arbetet. I skolarbetet får eleven öva sig i att arbeta med mindre projektarbeten, att fungera i grupp och att samarbeta med olika utomstående aktörer. Gemensamt arbete ger eleverna möjlighet att lära sig ömsesidighet, att förhandla och att anstränga sig för att nå ett gemensamt mål. Eleven uppmuntras att i skolarbetet utnyttja de färdigheter de lärt sig på fritiden och att lära dem vidare till sina kompisar. Skolarbetet ger eleverna möjligheter att få erfarenhet av arbete, olika yrken och av att göra något till förmån för andra. Det kan till exempel vara intern arbetspraktik i skolan, samarbetsprojekt med närbelägna företag och organisationer, fadderverksamhet, kamratmedling eller vänelevsverksamhet. Eleven sporras att ta initiativ och vara företagsamma och att inse betydelsen av arbete och företagsamhet i livet och i samhället.

Förmåga att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid (K7)

Undervisningen främjar elevens intresse för frågor som gäller skolsamfundet och samhället. Lärarna och eleverna undersöker tillsammans frågor och situationer som anknyter till hållbar utveckling, fred, jämlikhet, demokrati och mänskliga rättigheter, speciellt barnets rättigheter. Tillsammans med lärarna får eleven fundera

och träna på olika sätt att själv bidra till en positiv förändring. Eleven handleds att se hurudan påverkning medier har i samhället och de övar sig att använda olika medier för att påverka själva.

Eleven får möjligheter att samarbeta, hantera konflikter och söka lösningar och fatta beslut som gäller såväl den egna klassen och olika undervisningssituationer som hela skolans verksamhet. Positiva erfarenheter av att delta och påverka ökar känslan av samhörighet i skolan. Erfarenheter av jämlikhet, delaktighet och samhörighet skapar i sin tur förtroende. Eleven uppmuntras i att delta i elevkårs- och klubbverksamhet och till exempel i miljöverksamhet eller annan aktivitet som erbjuds i skolan och närmiljön. Där lär sig eleven att delta, påverka och så småningom att ta ansvar. Eleven förstår hur viktig miljö vården är genom sitt eget förhållande till naturen. Eleven vägledas i att förstå vilken betydelse deras egna val, handlingar och livsstil har för en själv, men också för näromgivningen, samhället och naturen.

13.3. Lokala beslut

Etappmålen beskrivs närmare i kapitel 7.

INFORMATION- OCH KOMMUNIKATIONSTEKNIK

KOMMUNIKATION: egen produktion, växelverkan och att bilda nätverk, informationsökning, ett forskande och kreativt arbetssätt

Åk 1-2

Funderingar
Erfarenheter
Övning
Att skapa förutsättningar
Handledning
Att förverkliga idéer

- att producera media
- säkerhet och dataskydd
- goda seder
- upphovsrätt
- källhänvisningar
- dokumentering
- kommunikationssätt
- att skapa nytt
- konstruktiv växelverkan
- olika kommunikationskanaler

Åk 3-6

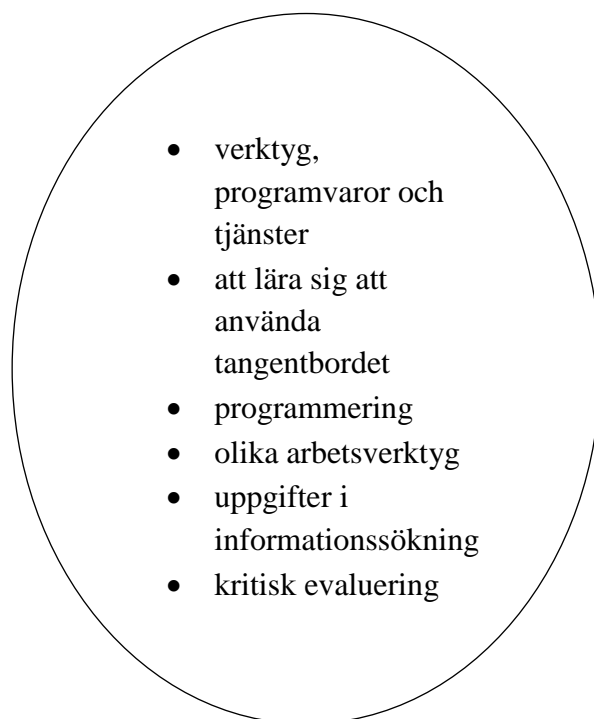
Lärande
Smidighet
Egen roll
Medlets karaktär
Ansvar
Själuttryck
Att producera information
Att evaluera information
Att öva sig

Åk 7-9

Initiativrikedom
Betydelsen för lärande
Betydelsen för kreativitet
Förmågan att tillämpa
Att tillägna sig principerna
Kritisk läskunnighet
Mångsidighet
Slutsatser

ARBETSSKICKLIGHET – praktiska färdigheter och egen produktion, ansvarsfull och trygg verksamhet**Åk 1-2**

Handledning
Instruering
Att bekanta sig
Lekfullhet
Att skapa
förutsättningar

Åk 3-6

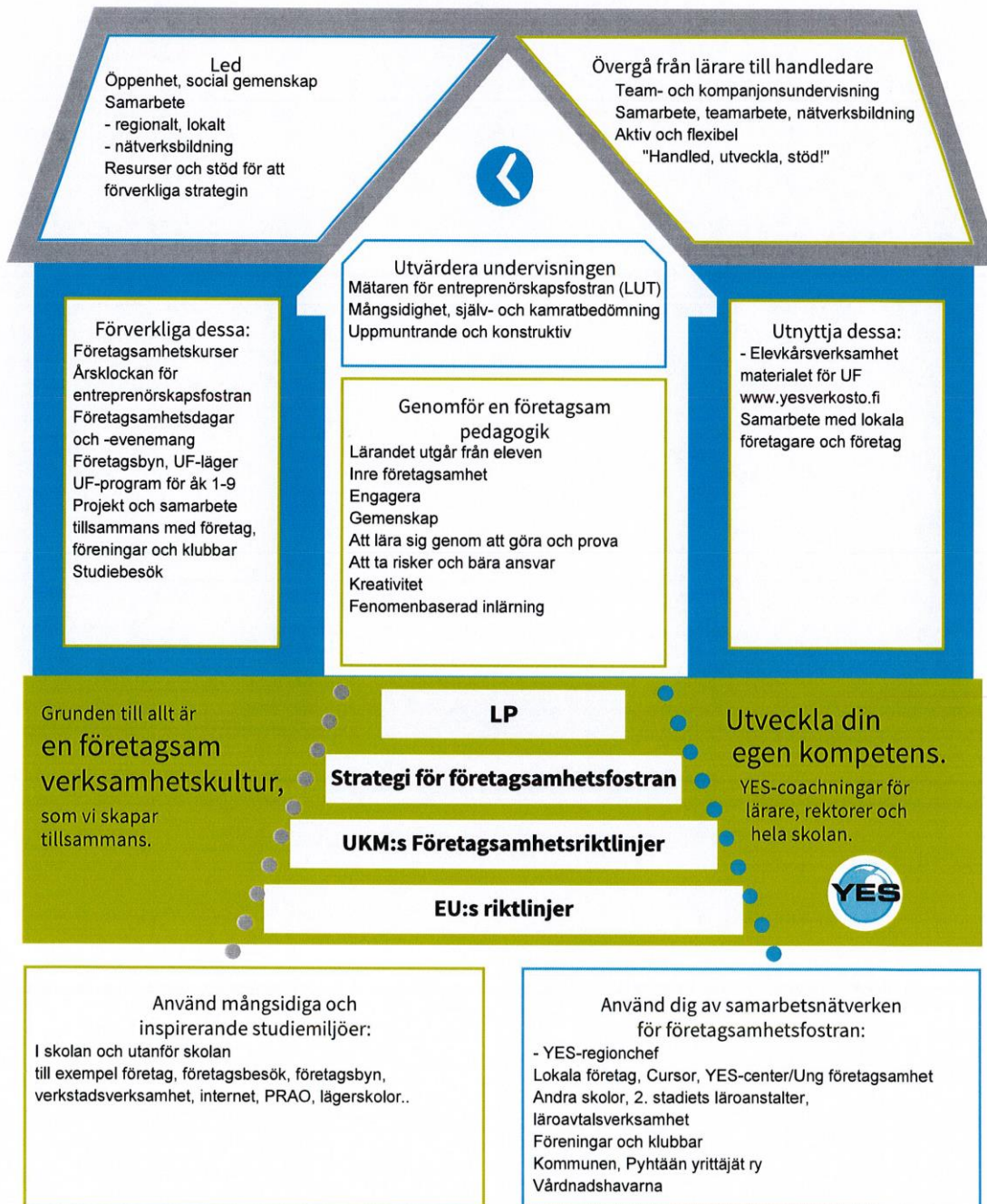
Att förstå logiken för hur datorer fungerar
Att lära sig att använda datorer
Smidighet
Att öva sig
Handledning
Övning

Åk 7-9

Initiativtagande
Systematik
Möjligheter

Företagsam skola

Passion för företagsamhetsfostran!

LÄROPLAN FÖR PYTTIS SVENSKA SKOLA

Pyttis svenska skola följer den läroplan som gemensamt gjorts upp i kommunen. Endast i modersmål (svenska), A1-språk (engelska) och A2-språk (finska) skiljer den sig något från denna. Eftersom majoriteten av eleverna fortsätter sin skolgång i åk 7 i Kotka Svenska Samskola, följer vi i dessa ämnen samma läroplan som Kotka svenska samskola.

DE OLIKA LÄROKURSERNA I MODERSMÅL OCH LITTERATUR OCH STUDIER I DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET

Med elevens modersmål avses i detta fall skolans undervisningsspråk (svenska).

MODERSMÅL OCH LITTERATUR ÅK 1-2

SPRÅKPEDAGOGIK OCH SPRÅKUTVECKLING

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålet, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnena. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk. Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnena samarbetar.

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som

är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsupplevelser, fördjupa kulturkännedomen, stödja den etiska utvecklingen och att berika elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens. Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. De olika lärokurserna i läroämnet ska samarbeta med varandra.

I årskurserna 1-2 har undervisningen i läroämnet modersmål och litteratur som särskilt uppdrag att, utgående från elevernas individuella förutsättningar, stärka uttrycks- och kommunikationsfärdigheterna och den språkliga medvetenheten samt att stödja eleven i att utveckla färdighet i att lyssna, tala, läsa och skriva. Undervisningens uppgift är att väcka intresset för språkliga uttrycksformer, drama och litteratur samt för att tolka och producera många olika slag av texter. Inom undervisningen ska man se till att lärprocessen blir progressiv från förskola till skola gällande både basfärdigheterna i modersmålet och de centrala mångsidiga kompetenserna.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Lärmiljön ska utgöra en mångsidig text- och språkmiljö. Det ska finnas god tillgång till litteratur och olika slags texter som intresserar eleverna. Eleverna ska självständigt och tillsammans få producera texter som publiceras i klassen och i andra bekanta miljöer. Språket ska undersökas genom lek, till exempel med hjälp av roll-, drama- och teaterlekar. De olika delområdena ska integreras i undervisningen så att eleverna tillägnar sig olika färdigheter i läroämnet samtidigt som de lär sig att gestalta olika företeelser språkligt. Genom att bekanta sig med skolbiblioteks- eller närbiblioteksverksamheten och med olika kulturevenemang för barn utvidgas lärmiljön till områden utanför klassrummet. Den kulturella mångfalden i närmiljön och medierna ska också utnyttjas. Undervisningen ska fokusera på att dela upplevelser och öva färdigheter tillsammans och

individuellt, också med hjälp av digitala verktyg. Drama ska integreras i litteraturundervisningen och i andra läroämnen, till exempel musik, gymnastik, omgivningslära.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling samt inläringen av läs- och skrivfärdigheter i samarbete med hemmen. Det är viktigt att identifiera språksvårigheter vad gäller tal, läsning eller skrivning och att erbjuda stöd så tidigt som möjligt. Läraren ska visa hur man läser och förstår ord, meningar och texter och skriver på olika sätt. Eleven uppmuntras att använda medier på ett mångsidigt och tryggt sätt. Språkligt begåvade elever ska erbjudas mera utmanande uppgifter, material och textmiljöer. Alla elever oavsett kön ska stödjas så att de hittar texter och arbetssätt som intresserar dem.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 1–2

Bedömningen ska handleda och sporra eleverna. Genom att diskutera med eleverna och genom att ge och ta emot respons styr läraren såväl hela undervisningsgruppen som den enskilda elevens lärande och framsteg. I årskurs 1–2 är utgångspunkten och målet för bedömningen av lärandet att ge en helhetsbild av elevens språkliga utveckling inom alla målområden. Genom den respons som baserar sig på bedömningen ska elevens kommunikativa färdigheter, verbala uttrycksförmåga samt utvecklingen av grundläggande läs- och skrivfärdigheter beaktas. Genom respons som baserar sig på utvärdering av elevens språkliga utveckling ska eleven få information om sina språkliga styrkor och om hur de språkliga och kommunikativa färdigheterna har utvecklats. Eleven ska också få mångsidig feedback om hur hen förstår och använder språket, uttrycker sig, deltar i diskussioner och tolkar och producerar texter. Det är viktigt med uppmuntrande respons inom de olika färdighetsområdena. Eleven ska uppmuntras att observera sina egna modersmålskunskaper och vårdnadshavarna ska ges tillräcklig information om hur deras barns språkliga färdigheter, inklusive läs- och skrivfärdigheter, utvecklas.

Centrala föremål för bedömningen och responsen med tanke på lärprocessen inom alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur är följande

- framsteg i förmågan att uttrycka sig och kommunicera samt att utveckla ordförrådet
- framsteg i läsfärdigheten, textförståelsen och läsintresset
- framsteg i förmågan att producera texter, speciellt att skriva för hand och använda tangentbord
- framsteg i förmågan att förstå språk och kultur, speciellt då det gäller att reflektera över vardagsspråket och ords betydelser.

SVENSKA OCH LITTERATUR

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokurser inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag. Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

I årskurserna 1-2 är det speciellt viktigt att eleverna lär sig grundläggande läs- och skrivfärdighet, och att de kommunicerar genom många olika uttrycksätt och lär sig att lära. Undervisningens syfte är att väcka intresse för språk och kommunikation och för att producera och tolka olika slag av texter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 stödja eleven i att stärka sin förmåga att uttrycka sig och fungera i olika kommunikationssituationer	I1	K1, K2, K3
M2 stödja eleven i att utveckla sitt språk och sin fantasi, kommunikations- och samarbetsförmåga genom att erbjuda möjlighet för eleven att delta i olika kommunikations-situationer och bli bekant med normerna för dessa	I1	K1, K2, K7
M3 stödja elevens lust och vilja att uttrycka sig både verbalt och icke-verbalt och genom drama	I1	K1, K2, K7
M4 stödja eleven i att utveckla kommunikativa färdigheter och förståelse för att människor kommunicerar på olika sätt	I1	K1, K2, K7
Att tolka texter		
M5 sporra och handleda eleven vid läsinläringen och ge eleven möjlighet till övning i att använda strategier för läsförståelse samt uppmuntra eleven att iakta sin egen läsförståelse	I2	K1, K4, K5
M6 handleda eleven att analysera texter av många olika slag och att vidga sitt ordförråd i samband med textanalys	I2	K1, K2, K4
M7 handleda eleven i att söka information på många olika sätt	I2	K1, K4, K5
M8 sporra eleven att bli intresserad av (barn)litteratur, medietexter och andra texter genom att skapa positiva läsupplevelser och samtidigt väcka intresse och lust att läsa och lära sig samt dela med sig av sina läsupplevelser	I2	K2, K4, K5
Att producera texter		
M9 inspirera eleven att berätta och uttrycka sina åsikter och beskriva sina upplevelser i tal, bild och skrift	I3	K1, K4, K5, K7
M10 erbjuda eleven möjlighet att producera enkla berättelser, beskrivningar och andra texter, även i multimediala miljöer	I3	K2, K4, K5
M11 lära eleven att skriva för hand och utveckla skrivförmågan och att använda tangentbord, handleda eleven i att småningom börja planera och strukturera texter samt lära känna de grundläggande färdigheterna i rättstavning och övriga skriftspråkskonventioner	I3	K1, K4, K5
Att förstå språk, litteratur och kultur		

M12 sporra eleven att utveckla sin språkliga medvetenhet gällande talat och skrivet språk och sin kunskap om grundläggande språkbegrepp samt handleda eleven i att göra iakttagelser om språk och språkbruk och bli medveten om hur det egna språkbruket påverkar andra	I4	K2, K4, K7
M13 uppmuntra eleven att lyssna till och själv läsa litteratur för barn, att hitta intressant läsning och utveckla sitt läsintresse och använda sig av bibliotek	I4	K2, K3, K4
M14 handleda eleven att uppskatta sin egen och andras kultur och språk samt kulturell mångfald, ge eleven möjlighet att bekanta sig med olika former av barnkultur och sporra eleven att producera kultur tillsammans med andra	I4	K2, K4, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 1–2

Under årskurs 1 fokuserar man på att eleverna lär sig lyssna och uttrycka sig och på grundläggande läs- och skrivfärdighet samt laborering med talat språk och dramatiseringar. Eleverna bearbetar och reflekterar kring många slag av barnlitteratur i olika medier.

I1 Att kommunicera: Eleverna får öva sig i att verbalt gestalta och benämna sin omvärld, att lyssna, fråga, svara och berätta ansikte mot ansikte i olika slag av kommunikationssituationer och för olika syften. De övar sig att kommunicera i grupp i olika textmiljöer. Med hjälp av kommunikationsövningar och drama, roll- och teaterlekar får eleverna möjlighet att gemensamt behandla barnlitteratur, sagor, berättelser, ramsor, faktatexter, medietexter och spel.

Eleven benämner och känner igen namnet på olika saker och föremål i sin omgivning, lyssnar på olika sorters texter, vågar uttrycka sig i enkla meningar om sin omgivning, svarar på frågor, framför enkla uppdrag inför publik, hittar på berättelser till sina bilder. Eleven deltar i ordlekar, tränar enkla dialoger, deltar i diskussioner, lyssnar och väntar på sin tur, berättar sin åsikt inför andra, framför enkla uppdrag inför publik, deltar i pantomim, dramatisering av sagor.

I2 Att tolka texter: Eleverna lär sig läsa och övar sig samtidigt i läsförståelse och i att använda grundläggande lässtrategier. Eleverna bekantar sig med sambandet mellan ljud och bokstav och med begreppen språkljud, stavelse, ord, sats, mening, punkt, rubrik, text och bild. Eleverna får möjlighet att iakta och tolka många olika slag av texter i omgivningen och fundera över deras betydelser och strukturer. De arbetar med bland annat bilder, berättelser, sagor, dikter, enkla faktatexter och olika slag av medietexter. Eleverna bekantar sig även med olika sätt att uttrycka tid, ordningsföljd och plats, speciellt i berättande, beskrivande och instruerande texter, och de lär sig förstå berättelsens grundbegrepp såsom huvudperson, plats, tid och händelseförlopp. Läsupplevelserna diskuteras med de övriga i gruppen och eleverna övar sig att återge en text med egna ord och reflektera kring texters innehåll, ordval och ords betydelser och vidgar på så sätt sitt ordförråd. Eleverna övar sig i informationssökning genom att göra iakttagelser om sin omgivning, analysera bilder och skriva texter och berätta för andra om sina iakttagelser.

Åk 1 lär sig sambandet mellan bokstavsbild och -ljud, ljudar ord, läser ord och meningar, ökar sitt ord- och begreppsförråd. De lär sig också att känna igen inlärd bokstäver och ord i texter, känna igen namn, känna igen en mening. Åk 1 lär sig sambandet mellan bokstavsbild och bokstavsljud, söker inlärd bokstäver och ord i olika texter, hittar inlärd bokstäver på tangentbordet, skriver ord med datorn, ökar sitt ord- och begreppsförråd.

Åk 2 läser meningar och texter, svarar på frågor om det lästa, ökar sitt ord- och begreppsförråd. De jobbar med att skriva av ord och meningar ur en text, söka fakta ur texten, att skriftligt och muntligt svara på frågor om texten, undersöker hur meningar är uppbyggda, ökar sitt ord- och begreppsförråd. Åk 2 söker svar på direkta frågor till en text, skriver enkla meningar och använder tangentbordets olika egenskaper (stor bokstav, skiljetecken, mellanslag, ny rad).

Åk 1-2 är i kontakt med sagor, dikter, berättelse, serier, litteratur i form av bild, film och teater samt digital text. De lyssnar till högläsning och, samtalar om det lästa. Åk 1 lär sig ljudning av ord och läser ord och små texter, åk 2 läser själv enkla böcker.

I3 Att producera texter: Eleverna övar sig att producera texter utgående från sina egna tankar, upplevelser och iakttagelser och ur sin fantasi och sina inre bilder, både individuellt och tillsammans. Dessutom bekantar sig eleverna med textuella och språkliga drag som är typiska för berättelser såsom uttryck för tid och plats och berättelsestruktur. De använder sig av dessa strukturer i sina egna texter. Eleverna lär sig att forma och skriva textade gemener och versaler för hand och att använda tangentbord och skriva digitalt, lär sig grundläggande skrivregler såsom mellanrum mellan ord, mening och skiljetecken, användningen av versal i början av en mening och i namn och de övar rättstavning med hjälp av läsning och övningar som utvecklar den fonologiska medvetenheten. *I åk 1 skriver eleven ord och meningar till egna bilder eller tvärtom, skriver och berättar om egna upplevelser. Åk 1 lär sig sambandet mellan bokstavsbild och bokstavsljud, söker inlärd bokstäver och ord i olika texter, hittar inlärd bokstäver på tangentbordet, skriver ord med datorn, skriver av ord, ökar sitt ord- och begreppsförråd.*

I åk 2 skriver eleven egna texter till egna bilder eller tvärtom, skriver egna texter om sina upplevelser, eleven läser upp sina alster inför en grupp. Åk 2 söker svar på direkta frågor till en text, skriver enkla meningar och använder tangentbordets olika egenskaper (stor bokstav, skiljetecken, mellanslag, ny rad), skriver av ord och meningar, känner igen skillnaden på vokal och konsonant samt lång och kort vokal, ökar sitt ord- och begreppsförråd.

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Elevernas språkliga medvetenhet stärks genom att de laborerar med talat språk och grundläggande språkliga begrepp samt läser och lyssnar till skrivna texter, såsom litteratur och kultur för barn. Eleverna får iaktta det talade språket i dess olika varianter och reflekterar kring hur språkanvändningen påverkar omgivningen. De läser, lyssnar till, diskuterar och bearbetar många olika slag av texter såsom sagor, berättelser, dikter, serier och annan litteratur i flera olika medier. Tillsammans bekantar sig eleverna med biblioteket och hur det används. Eleverna får även bekanta sig med kulturutbudet för barn i närområdet och med olika kultur- och högtidstraditioner och de arbetar kreativt tillsammans inom olika kulturella uttrycksformer. *Åk 1-2 bekantar sig med finlandssvenska traditioner, deltar i teateruppvisningar, deltar och medverkar i skolans fester, ökar sitt ord- och begreppsförråd.*

MODERSMÅL OCH LITTERATUR ÅK 3-6

SPRÅKPEDAGOGIK OCH SPRÅKUTVECKLING

Den språkliga utvecklingen startar vid födseln och fortsätter livet ut. Individen tillägnar sig sin kompetens i flera språk i hemmet, i skolan och under fritiden. Den språkliga kompetensen består av kompetens i modersmålen, i andra språk och i olika dialektala varianter, på olika nivåer. Utgångspunkten för skolans språkundervisning är att språket används i olika situationer och sammanhang. Språkundervisningen ska stärka elevernas språkliga medvetenhet och stödja språkbruk på olika språk parallellt. Den ska även bidra till att eleverna utvecklar kompetens i multilitteracitet. Eleverna ska lära sig att analysera texter och kommunikationsformer på olika språk och använda språkvetenskapliga begrepp vid tolkning av texter och använda sig av olika sätt att lära sig språk. De ska också uppmuntras att lära sig språk på flera olika sätt och att använda sin kompetens i olika språk som stöd för allt lärande i alla läroämnen. Eleverna ska få handledning i att läsa texter på lämplig nivå på olika språk och att i sina studier söka information och kunskap på olika språk.

Eleverna ska vägledas att se och förstå sin egen och andras mångfasetterade språkliga och kulturella identitet. Även betydelsen av minoritetsspråken och de utrotningshotade språken ska behandlas i undervisningen och den ska stödja elevens flerspråkighet genom att inkludera elevens alla språk, även de som används på fritiden. Undervisningen ska stärka elevens tro på den egna förmågan att lära sig språk och uppmuntra till att modigt använda nya språk, även på grundläggande nivå. Utgångspunkten för all språkpedagogisk verksamhet är att flera olika läroämnena samarbetar.

Läroämnets uppdrag

Mål, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärande som hör samman med läroämnets uppdrag, lärmiljöer och arbetssätt gäller alla lärokurser i läroämnet modersmål och litteratur.

Läroämnet modersmål och litteratur har som uppdrag att utveckla elevernas språk-, text- och kommunikationsfärdigheter, att stimulera eleverna att bli intresserade av språk, litteratur och övrig kultur och bli medvetna om sig själva som kommunikatörer och språkanvändare. Eleverna ska ges möjlighet att utveckla sin kreativitet och vidga sitt vardagsspråk och sin textkompetens så att de med hjälp av lämpliga begrepp kan ge uttryck för iakttagelser och fenomen och verbalisera sina egna tankar.

Läroämnet modersmål och litteratur ansvarar, i samarbete med de övriga läroämnena och med hemmen, för elevernas språkliga utveckling. Undervisningen ska hjälpa eleverna att skapa sin språkliga och kulturella identitet i ett mångkulturellt och medialiserat samhälle. Modersmål och litteratur är ett mångvetenskapligt kunskaps-, färdighets- och kulturämne. Undervisningen ska baseras på en vidgad textsyn. Centrala färdigheter som ska betonas är färdighet i att tolka och producera mångformiga texter och i att söka och dela information. Kreativiteten stärks och fantasin får möjlighet att utvecklas på ett mångsidigt sätt genom att eleverna bekantar sig med litteratur som är lämplig för deras ålder och språkfärdighet. Litteraturen vidgar även elevernas uppfattning om sig själva som språkanvändare, skapar band till den egna kulturen och vidgar förståelsen för andra kulturer.

Eleverna ska uppmuntras till att kommunicera och uttrycka sig i olika slag av kommunikationsmiljöer. Genom att eleverna blir handledda i att inse hur deras egen språkanvändning påverkar andra människor bidrar modersmålsämnet även till elevernas etiska utveckling. Läs- och skrivstrategier är centrala metakognitiva färdigheter som ska betonas inom modersmålsundervisningen. Syftet med undervisningen om språket är att stödja och utveckla språklig medvetenhet och analytisk språkfärdighet. Undervisningen ska basera sig på en social och funktionell syn på språket: de språkliga strukturerna ska studeras i språkliga sammanhang och inom textgenrer som är lämpliga för den aktuella åldersgruppen. Undervisningen ska avancera trappstegsvis i enlighet med elevernas utvecklingsstadium.

Inom undervisningen ska eleverna lära känna flera kulturområden, av vilka ordkonsten, mediekulturen, drama och teater samt muntlig kommunikationskultur är de mest centrala. Undervisningen i ordkonst innebär att man skriver, läser och tolkar skönlitterära texter. Syftet med litteraturundervisningen är att väcka läslust, stödja eleverna i att få och dela med sig av läsoplevelser, fördjupa kulturkännedomen, stödja den etiska utvecklingen och att berika elevernas språk och fantasi. Drama i undervisningen stärker läroämnets funktionella, erfarenhetsbaserade och estetiska karaktär. Genom arbete med mediekunskap ökar elevernas medvetenhet om och vana att använda olika medieinnehåll och de lär sig förstå och tolka mediernas roll som ett kulturellt fenomen. Arbetet med muntlig kommunikation stärker elevernas kommunikativa kompetens.

Att innehållet i modersmåls- och litteraturundervisningen görs meningsfullt är en viktig motivationsfaktor för eleverna. Motivationen och intresset stärks genom att man i undervisningen utgår från barnens och de ungas språkvärld och erfarenheter och vidgar dessa samt låter eleverna göra egna val och vara aktiva aktörer. Det är också viktigt att man inom undervisningen beaktar elevernas egna textvärldar och erfarenheter och breddar dessa. Då skolan formar sina lärmiljöer och

väljer undervisningsmetoder inom läroämnet modersmål och litteratur ska elevernas olikheter, olika förutsättningar och jämställdheten mellan könen beaktas. Både de som är specialbegåvade på området och de som har inlärningssvårigheter ska få stöd. De olika lärokurserna i läroämnet ska samarbeta med varandra.

I årskurserna 3–6 har undervisningen som särskilt uppdrag att utveckla elevernas uttrycks- och kommunikationsförmåga, läs- och skrivfärdigheter samt läs- och skrivstrategier och att vidga elevernas textvärld. Eleven ska handledas att på ett ändamålsenligt, tryggt och ansvarsfullt sätt ta del av allt mer mångsidiga kommunikationssituationer, även multimediala, samt att tolka, producera och analysera allt mer multimodala texter som en del av förmågan att lära sig. Samtidigt som eleven utvecklar sina språkliga färdigheter och reflekterar över betydelser i texter utökas kunskapen om språk, litteratur, medier och övrig kultur. Målet för undervisningen är att väcka elevens intresse och ge redskap för att göra språkliga iakttagelser, utveckla ett läsintresse och för att uttrycka sig på olika sätt. Undervisningen ska även erbjuda läs- och språkupplevelser.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är en språkligt stimulerande och social lärmiljö, där elevernas åsikter värdesätts och där det finns möjlighet att undersöka och producera texter individuellt och gemensamt, också med hjälp av kommunikationsteknik. Varierande texter och böcker som eleverna själva valt och som intresserar dem ska användas i undervisningen. Elevernas läsupplevelser ska breddas. Lärmiljön i modersmål ska även innefatta kultur- och medieutbudet utanför skolan. Arbetssätten ska väljas så att eleverna har möjlighet att arbeta tillsammans och dela med sig av erfarenheter och så att de olika innehållsområdena integreras naturligt med varandra. Undervisningen ska integreras med hjälp av process- och projektarbete. De kommunikativa färdigheterna och färdigheterna i drama fördjupas både med hjälp av övningar i kommunikation och drama och genom att framträda för andra. Drama och litteraturundervisning ska integreras i undervisningen i andra läroämnena.

Handledning, differentiering och stöd i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3–6

Målet är att stödja elevens språkliga utveckling, utveckla flytande läs- och skrivfärdigheter samt fördjupa läsfärdigheten och läsförståelsen. Eleven ska stödjas att utvidga sitt ordförråd, tillägna sig begrepp, klä sina tankar i ord och utveckla sina kommunikativa färdigheter. Varje elev ska uppmuntras att läsa litteratur och andra texter i enlighet med sin färdighetsnivå och handledas att tillämpa läsförståelsestrategier, utveckla lämpliga studiestrategier och identifiera sina styrkor. Eleven ska ges både modeller och gemensamt och individuellt stöd för att utveckla rättstavningsförmågan samt förmågan att producera och bygga upp texter. Också språkligt begåvade elever ska utmanas att läsa och att ställa upp mål och hitta arbetssätt som lämpar sig för dem. Texterna och arbetssätten väljs med syfte att uppnå jämlikhet bland eleverna och jämställdhet mellan könen.

Tyngdpunktsområden

Åk 3- 6 I PSS fokuserar modersmålsundervisningen speciellt på att bredda elevernas ord- och begreppsförråd. Modersmålsundervisningen använder ofta ett komparerande arbetssätt där det svenska och det finska språkets strukturer jämförs.

Bedömning av elevens lärande i läroämnet modersmål och litteratur i årskurs 3-6

Bedömningen och återkopplingen som baserar sig på den ska vara mångsidig, konkret och utveckla förmågan att lära sig. Bedömningen ska bli en naturlig del av lärprocessen. Den ska grunda sig på en mångsidig dokumentering av hur elevens språkliga färdigheter och förmåga att producera och tolka texter utvecklats och på elevens kunskaper om språket, litteraturen och annan kultur.

Eleven ska öva sig att utvärdera egna och andras arbeten, presentationer och alster. Mångsidig, analytisk bedömning som stödjer lärandet hjälper eleven att bli medveten om sina kunskaper,

färdigheter och arbetsprocesser och ger eleven verktyg att utveckla dem. Ett viktigt mål är att eleven läser frivilligt, vilket stöds och bedöms i relation till respektive elevs läs- och skrivfärdigheter. Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i läroämnet modermål och litteratur genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i ifrågasvarande lärokurs. Bedömningen i årskurs 3–6 ska fokusera på grundläggande färdigheter inom de olika målområdena i modersmål och litteratur och de arbetsprocesser och lärstrategier som de bygger på.

Bedömningen i åk 3-6 kan vara verbal- eller sifferbedömning och då bedöms elevens kunskaper i relation till målen i läroplanen. Bedömningen i årskurs 6 ska grunda sig på de nationella bedömningskriterierna.

SVENSKA OCH LITTERATUR

Läroämnets uppdrag samt målen för lärmiljöer och arbetssätt, handledning, differentiering och stöd samt bedömning av lärandet, som är inskrivna under rubriken Modersmål och litteratur, gäller för alla lärokursen inom läroämnet modersmål och litteratur, alltså även för lärokursen svenska och litteratur.

Lärokursens särskilda uppdrag

Svenska språket är det ena av Finlands två nationalspråk och lärokursen i svenska och litteratur undervisas i samma omfattning och med samma mål och innehåll som lärokursen finska och litteratur, dock med vissa mindre avvikelser som beror på språkliga och kulturella särdrag.

Läroämnets centrala kulturbärande uppdrag i de svenska skolorna i Finland är även viktigt att betona. Elevernas skolspråk och språkmedvetenhet ska kontinuerligt stödjas, parallellt med att flerspråkighet ska användas som en resurs. Elevernas varierande språkbakgrund ska uppmärksammas och beaktas i undervisningen i modersmål och litteratur och även i alla övriga läroämnen.

I årskurserna 3-6 är det specifika uppdraget för undervisningen i svenska och litteratur att befästa elevens kommunikativa färdigheter, förmåga att lär sig, läsintresse och en flytande läs- och skrivfärdighet. I funktionella sammanhang, då eleverna tolkar och producerar texter, övar de sig även i att laborera med språkliga strukturer och litteratur ur olika perspektiv. Eleverna läser allt längre texter och hela verk och delar med sig av sina läserfarenheter.

Mål för undervisningen i lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Att kommunicera		
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer	I1	K1, K2, K7
M2 stödja eleven att i sin kommunikation ta hänsyn till mottagarens behov och de egna språkvalens betydelse vid kommunikation i grupp	I1	K1, K2, K3, K7
M3 uppmuntra eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer, även genom drama	I1	K1, K2, K4, K7
M4 sporra eleven att stärka sitt självförtroende som kommunikatör och viljan och sin förmåga att delta i olika typer av kommunikationssituationer, även multimediala	I1	K1, K2, K3, K4, K5
Att tolka texter		
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande	I2	K1, K4, K5

M6 stödja eleven i att utveckla elevens färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av flera olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet	I2	K1, K2, K4, K5
M7 handleda eleven att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet	I2	K1, K4, K5
M8 stödja eleven i att öka sin litteraturkunskap och att utveckla sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur och medietexter samt ge möjlighet till positiva läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer	I2	K1, K4, K5
Att producera texter		
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent	I3	K1, K2, K4, K7
M10 uppmuntra och handleda eleven i att återge och redogöra för sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter, även i multimediala lärmiljöer	I3	K1, K4, K5, K7
M11 stödja eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket	I3	K1, K4, K5
M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons samt lära eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att tillämpa etiska regler, sekretess och normer för upphovsrätt på internet	I3	K2, K4, K5, K6
Att förstå språk, litteratur och kultur		
M13 stödja eleven i att utveckla språklig medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka språket och dess olika varianter samt ge eleven möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer	I4	K1, K2, K4
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek	I4	K2, K4, K5, K7
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner	I4	K2, K4, K6, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för lärokursen svenska och litteratur i årskurs 3–6

I1 Att kommunicera: I årskurs 3-6 övar sig eleverna i att i olika kommunikationssituationer dela med sig av sina tankar, erfarenheter och åsikter och övar sig att ta och ge konstruktiv respons som kommunikatörer i olika kommunikationsmiljöer. Eleverna observerar sitt eget sätt att kommunicera och tränar sig till exempel i att visa respekt, kommunicera målinriktat, uttrycka sina egna åsikter och motivera dessa samtidigt som de lyssnar till andra. De övar sig i att fungera i olika slag av kommunikations- och rollsituationer och att använda sig av retoriska verktyg och drama som kommunikationsverktyg då man behandlar litteratur och aktuella teman. Eleverna får möjlighet att medverka i kulturproduktioner i skolan och i planeringen av dessa.

Åk 3

- eleven svarar på frågor och talar i egen klass
- läraren främjar elevens vilja att uttrycka sig i sin egen klass, övningar för dialog mellan elev och lärare, elev och elev
- eleven övar att vänta på sin tur att tala
- läraren hjälper eleven att få tala

- eleven bygger på sitt ord- och begreppsförråd, eleven använder bild som stöd
- läraren hjälper eleven att lära sig nya ord och bjuder på språkliga modeller
- eleven lär sig lyssna på andra och be om ordet att tala i sin tur
- läraren uppmuntrar eleven att vara aktiv

Åk 4

- eleven övar sig att diskutera med klasskamrater i klassituation kring ett samtalsämne
- läraren skapar situationer för samtal och uppmuntrar eleven att delta
- eleven övar att tala tydligt och tillräckligt högt
- läraren stöder eleven att utvecklas i sin tydlighet
- eleven lyssnar på och återberättar små berättelser, bildstöd
- läraren hjälper eleven att utvecklas i sitt eget sätt att uttrycka sig
- eleven lyssnar på andra och deltar i diskussionen i egen klass
- läraren handleder och visar modell för uppbyggande utvärdering

Åk 5

- eleven observerar sin egen delaktighet i kommunikationssituationer, lyssnar och deltar
- läraren handleder eleven att observera sin roll i kommunikationssituationer, att lyssna och att invänta tur att svara
- eleven observerar sin uttrycksförmåga och sin språkanvändning, sina ordval och röst användning
- läraren hjälper eleven att se mottagarens behov
- eleven observerar sitt eget sätt och övar att uttrycka sig mångsidigare och att framföra sina idéer
- läraren uppmuntrar eleven att komma fram med sina idéer
- eleven observerar sitt eget och andras kommunikation, självbedömning/kamratbedömning
- läraren betonar riktlinjerna för bedömning och feedback som ett sätt för eleven att utvecklas som kommunikatör

Åk 6

- eleven övar sig att uttrycka sin åsikt och att motivera den, bidrar till ett positivt kommunikationsklimat, visar hänsyn till andras åsikter
- läraren styr och hjälper till att för diskussionen mot ett bestämt mål åk 6 eleven kommunicerar sakligt och artigt
- läraren handleder och hjälper eleven att kommunicera enligt situationens krav
- eleven håller små presentationer med teman som eleven själv fått välja, deltar i genomförandet av små pjäser som visas åt yngre elever, även sagoläsning för yngre elever
- läraren använder drama som arbetsätt
- eleven övar sig att ta emot klasskamraters respons samt att själv konstruktivt bedöma andra
- läraren stöder och styr att responsen blir konstruktiv

Lärmiljö:

- ska vara trygg och atmosfären godkännande så att elevens vilja att uttrycka sig förverkligas
- ljudnivå och miljöns akustik beaktas
- mångsidig, kreativitet vid miljöval så att både verbalt som kroppsligt uttryckande är möjligt
- möjlighet att använda multimediala verktyg

Arbetsätt:

- att förstärka självförtroendet, positivitet, konstruktivitet, godkännande, bekräftande av elevens färdigheter och kunskaper, tack och beröm, självbedömningsblanketter/kamratbedömningsblanketter
- övningar i interaktion i klassituationer

- *systematiskt påbyggande av eleven ord- och begreppsfrörråd, högläsning av sagor och berättelser för att bredda på fantasin, elevens presentationer, bild och drama*
- *arbetsätt som främjar kommunikation är lek, spel, drama, fantasi*

Differentiering:

- *stöda, styra och uppmuntra elever med olika förutsättningar att utvecklas och att delta*
- *små presentationen, små pjäser, större pjäser på fester*
- *elevens språkbakgrund, artikulation samt andra egenskaper beaktas*
- *parövningar, smågruppsarbete, större gemenskap*

I2 Att tolka texter: Eleverna lär sig tillämpa lässtrategier och kognitiva strategier (tankestrategier) som är lämpliga för olika situationer. De övar sig att läsa flytande olika slag av texter, såsom skönlitteratur, faktatexter och medietexter som kombinerar ord och bild. De observerar och utvärderar sin egen läsfärdighet. Eleverna fördjupar sin textanalytiska förmåga genom att laborera med och jämföra många olika slag av texter. De övar sig att förklara, jämföra och reflektera över ord, synonymer, metaforer, ordspråk och talesätt och olika begrepp. Eleverna lär sig identifiera de typiska språkliga och textuella dragen i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter. Eleverna tolkar och laborerar med texter genom att använda sig av sin kunskap om språkliga strukturer och klassificerar ord enligt form och innehåll (ordklasser).

Tillsammans läser de och lyssnar till barn- och ungdomslitteratur som de själva är med och väljer. De övar sig att använda även nya begrepp såsom berättare, motiv och tematik när de tolkar skönlitteratur. Eleverna får handledning i att förklara, jämföra och reflektera över innebörden i ord och begrepp. De utvärderar sin egen läsförståelse och vidgar sina kunskaper genom de texter de läser. De söker information i olika källor och skaffar sig nya kunskaper genom att läsa. De använder skolbiblioteket och andra bibliotekstjänster och övar sig i att bedöma texters och källors tillförlitlighet.

Åk 3

- *eleven läser texter på egen nivå, eleven läser högt/tyst i klassen, lär sig nya ord och begrepp*
- *läraren stöder eleven att välja lämpligt långa texter, läraren förklarar textens innehåll och betydelse*
- *eleven ökar sitt ord- och begreppsfrörråd, läser och svarar på frågor om texter*
- *läraren fäster uppmärksamhet vid att bredda elevens ord- och begreppsfrörrådet, läraren hjälper eleven att förstå texter*
- *eleven övar sig att hitta information i texter,*
- *läraren hjälper eleven att hitta information i texter*

Åk 3-4

- *eleven lyssnar och läser fakta- och skönlitterära texter, återberättar, ger och får tips av klasskamrater om intressant läsning*
- *läraren introducerar och läser olika fakta- och skönlitterära texter och hjälper eleven att välja intressant läsning på elevens nivå*

Åk 4

- *eleven övar att läsa flytande i klassen, eleven fäster uppmärksamhet vid sin läsförståelse, stannar upp och tar reda på det som är oklart*
- *läraren hjälper eleven att utveckla sin läsning och läsförståelse*
- *eleven läser och svarar på frågor om texter samt övar sig att känna igen vissa språkliga drag i texter*
- *läraren hjälper eleven att analysera och tolka texter samt att känna igen olika språkliga drag i texter*

- eleven söker information i texter och övar sig att söka trygga information på nätet
- läraren handleder eleven att söka trygga informationskällor på nätet

Åk 5

- eleven läser texter på egen nivå men utmanar sig själv med svårare texter och olika textgenrer, samtalar om texter i klass, observerar sin egen läsning
- läraren handleder eleven att utveckla lässtrategier, samtal om texter i klass
- eleven tolkar och övar sig att utvärdera texter samt känna igen vissa textuella drag i olika texttyper
- läraren hjälper eleven att utvärdera texter samt att känna igen olika textuella drag i olika texttyper
- eleven övar sig att använda olika informationskällor och att ange källhänvisningar
- läraren handleder eleven att använda trygga informationskällor samt att ange källhänvisningar

Åk 5-6

- eleven lyssnar och läser litteratur och medietext av olika genrer och som eleven på olika sätt efterbehandlar, bokrecensioner
- läraren presenterar litteratur och hjälper eleven att hitta sina favoriter bland texter, bokprat, samtal kring texter, behandling (textanalys) av texter före, under och efter läsningen, bokrecensioner, elevens egna och klassens gemensamma texter

Åk 6

- eleven läser texter i olika genrer, analyserar och jämför, samtalar om texter i klass, observerar sin egen läsning, skriver recensioner av lästa böcker
- läraren handleder eleven att utmana sig själv att välja mer krävande texter
- eleven utvärderar och samtalar om texter och kan analysera texter
- läraren hjälper eleven att analysera olika texter
- eleven använder olika medier vid informationssökning och förstår vikten av källkritik
- läraren gör eleven uppmärksam på källkritik

Lärmiljö:

- stimulation och uppmuntran till att läsa, en läsande kultur, väcka intresse
- skol- och klassbiblioteket, datasal

Arbetsätt:

- egna bokval/klassens gemensamma texter, egna/lärarens presentationer av modern/klassisk litteratur, textanalys/samtal kring texter, aktualiteter/artiklar med elevanknytning, lokala nyheter
- Läsarglädje! elevens/kamraternas/lärarens högläsning, tystläsning, samtal om texter, undervisning om lässtrategier, tankekartor, elevens egna bokval, klassens gemensamma texter och bilder till

Differentiering:

- litteratur på elevens egen nivå, tidningar på eleven nivå Hbl, Östis, Lättläst, serietidningar, bilderböcker
- texter på elevens egen nivå/ utmanande nivå

I3 Att producera texter: Eleverna producerar både fiktiva texter och faktatexter multimodalt, utgående från egna upplevelser, tankar och iakttagelser och från andras texter. De reflekterar över skrivandets idé och hur texters syften syns i de språkliga val man gör. Eleverna skriver textade bokstäver för hand och övar sig att skriva obehindrat digitalt. Eleverna undersöker språkliga drag och textuppbyggnad i olika texter och lär sig att använda rubriker, textstrukturer och styckeindelning i berättande, beskrivande, instruerande och argumenterande texter som de själva producerar.

Medvetenheten om språkets uppbyggnad utvecklas genom övningar i språkanalys av de texter eleverna själva skriver.

Tillsammans undersöker de språkstrukturer och meningsbyggnad: stavningsregler, skiljetecken, ordklasser, böjningsformer, huvudsatser och bisatser. Språkliga element i svenska språket jämförs med andra språk som är bekanta för eleverna.

Eleverna övar sig att producera texter steg för steg från idé till planering, utkast, skrivande, respons, bearbetning, finslipning och publicering. De övar sig i grundläggande rättskrivning och undersöker valet av ordval, uttryck och ordföljd i relation till textens betydelse. De lär sig skilja mellan skriftspråkliga och talspråkliga uttryckssätt och att känna igen huvudsats och bisats och de centrala satsdelarna (subjekt och predikat) i en sats och att använda denna kunskap då de producerar texter.

Åk 3

- eleven övar att forma sina tankar i meningar och som berättelser både muntligt och skriftligt (i bild)
- läraren bereder eleven möjlighet att både muntligt och skriftligt uttrycka sig
- eleven berättar om vardagliga saker och återger händelser på svenska
- läraren stöder och uppmuntrar eleven att använda svenska

Åk 3-4

- eleven skriver textade bokstäver för hand, övar sig att skriva med skrivprogram, övar rättstavning och skriver diktamen, övar grundläggande strukturer i skriftspråket
- läraren handleder eleven att utveckla en läslig skrivstil, att skriva med skrivprogram, att stava rätt och att lära sig grundläggande strukturer i skriftspråket
- eleven övar sig att planera, skriva utkast samt rätta sin skrift enligt lärarens respons. Eleven lär sig ta hänsyn till textens mottagare och att beakta även etiska regler, sekretess och normer för upphovsrätt på internet. Eleven bereds möjlighet att ta emot respons av lärare samt möjlighet till själv- och kamratbedömning.
- läraren handleder eleven att planera, skriva, korrigera och slutföra sina texter. Läraren lyfter fram etiska regler och normer som gäller internetanvändning

Åk 4

- eleven övar att både berätta och att skriva olika långa texter, och att både det muntliga som det skriftliga följer en logisk linje med inledning, handling och avslutning
- läraren hjälper eleven att framföra sina tankar och att bygga upp sin text med inledning, handling och avslutning
- eleven övar sig att berätta och beskriva saker i klassen
- läraren stöder eleven i att utvecklas i sitt berättande och beskrivande

Åk 5

- eleven uttrycker sig i skrift i olika genrer, både med egna erfarenheter som grund, texter som är fiktiva och även ställningstagande texter
- läraren uppmuntrar eleven att uttrycka sig mångsidigt både muntligt och skriftligt
- eleven fäster uppmärksamhet vid att skriva rubrik och dela in sina textdelar i stycken. Förutom berättande och beskrivande skriver eleven enkla argumenterande texter
- läraren handleder eleven att välja rätt stil med tanke på mottagaren av texten

Åk 5-6

- eleven utvecklar en personlig läslig skrivstil, använder skrivprogram, övar rättstavning av ord samt skriver diktamen, lär sig grundläggande strukturer i skriftspråket
- eleven planerar, skriver i process och rättar sig efter den respons som läraren ger. Eleven tar hänsyn till textmottagaren, de etiska regler som styr skrivandet, sekretess och normer för upphovsrätt på internet och plagierar inte text. Eleven har möjlighet att utvärdera själv sin text och i samarbete med kamrater. Eleven anger källor som använts.

Åk 6

- eleven fäster vikt vid att uttrycka sig klart och tydligt. Eleven ser sin textproduktion som en process
- läraren uppmuntrar eleven att utvärdera sin text, göra korrigeringar och förbättringar
- eleven skriver med en klar struktur, med varierande ordval och väljer stil enligt vem textens mottagare är
- läraren poängterar tydlighet i text, rätt stil och ordval samt en vacker layout

Lärmiljön:

- Skrifter och texter både i bild, med penna och med hjälp av digitala verktyg
- utkast med penna eller skrivprogram

Arbetsätt:

- process som gärna slutförs med skrivprogram och vacker layout
- modeller, tankekartor och bilder som inspiration och stöd, arbete som process

Differentiering:

- eleven producerar text och väljer ord på sin egen språkliga nivå
- handledning av läraren, textproduktion på olika nivåer
- elever med oläslig handstil får skriva med dator

I4 Att förstå språk, litteratur och kultur: Inom detta delområde arbetar eleverna med det talade och skrivna språket och dess strukturer, med kulturell mångfald samt med litteratur och kultur. De undersöker språkets variation enligt situation och textinnehåll och funderar över olika betydelser i ord, texter och talesätt. De undersöker relationer mellan texter i multimodala sammanhang. Därtill bekantar sig eleverna med övriga språk och kulturer i Finland och med de nordiska grannspråken och nordisk kultur. De möter moderna kulturformer som berör barnens värld. Det lokala kultur- och medieutbudet, till exempel bibliotek, film, teater och museer utnyttjas i undervisningen. Eleverna reflekterar över olika mediekulturella uttryck och diskuterar mediernas roll i sin vardag. De medverkar i skolans kulturevenemang och i planeringen av dessa. Eleverna uppmuntras till att aktivt och mångsidigt använda bibliotekstjänster, hitta intressant läsning och att läsa och skriva på fritiden. Inom litteraturundervisningen läser eleverna finländsk, svensk, nordisk och annan internationell barn- och ungdomslitteratur inom olika genrer och de diskuterar och bearbetar teman och frågor som litteraturläsningen väcker.

Åk 3-4

- eleven lär sig svenska, lägger märke till skillnader mellan finska och svenska, skillnader mellan standardspråk och talspråk, finlandssvenska och rikssvenska
- läraren gör eleven uppmärksam på olika varianter av svenska
- eleven uppmuntras att välja litteratur som intresserar henne. Eleverna läser också gemensamma texter i klassen och reflekterar tillsammans kring dem. Reflektering i klassen kring texter och litteratur ger eleven kunskap om lämpliga bokval.
- läraren bygger upp ett sporrande system för läsning. I början av läsåret kommer man överens om de barn- och ungdomsböcker som läses under året.
- eleven får kunskap om sin/sina egen/ egna språkliga identitet och kultur, tvåspråkighetens positiva sidor lyfts fram. Elevens språkbakgrund beaktas och värdesätts. Eleven får kunskap om andra kulturer. Eleven bekantar sig med medie- och kulturutbud i skolan och på orten. Eleven deltar själv i kulturevenemang i skolan.
- läraren handleder eleven att bekanta sig med sin egen samt andra kulturer. Medie- och kulturutbudet som finns på orten presenteras.

Åk 5-6

- eleven lär sig svenska, lägger märke till skillnader mellan finska och svenska, mellan standardspråk och talspråk, mellan finlandssvenska och rikssvenska samt blir uppmärksam på dialekter, finlandismer, slang och ungdomsspråk
- läraren gör eleven uppmärksam på olika varianter av svenska och om de regler som gäller vid val av dem
- eleven väljer och läser ett givet antal böcker (minimi) per läsår. Bokrecensioner, lärar- och kamrattips hjälper eleven att välja litteratur. Eleven läser de gemensamma texterna som valts för klassen och samtalar om dem.
- läraren bygger upp ett sporrande system för läsning. I början av läsåret kommer man överens om de barn- och ungdomsböcker som läses under året.
- eleven fördjupar sin kunskap om sin egen språkliga identitet och kultur, tvåspråkighetens positiva sidor lyfts fram. Elevens språkbakgrund beaktas och värdesätts. Eleven får kunskap om andra kulturer och kan jämföra likheter och skillnader med den egna kulturen. Eleven bekantar sig med medie- och kulturutbud i skolan och på orten. Eleven planerar och delar i kulturevenemang i skolan.
- läraren handleder eleven att bekanta sig med sin egen samt andra kulturer. Medie- och kulturutbudet som finns på orten presenteras

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i lärokursen svenska och litteratur

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Att kommunicera			
M1 handleda eleven i förmågan att uttrycka sin åsikt och delta konstruktivt i olika kommunikationssituationer	I1	Förmåga att kommunicera i olika kommunikationsmiljöer	Eleven kan uttrycka sina tankar och åsikter i välbekanta kommunikationssituationer.
M2 stödja eleven att i sin kommunikation ta hänsyn till mottagarens behov och de egna språkvalens betydelse vid kommunikation i grupp	I1	Förmåga att beakta andra i en kommunikations-situation	Eleven kan använda sig av sin röst och kan rikta sitt budskap och ta kontakt i olika kommunikationssituationer samt modifiera sin kommunikation efter behov och ta andra i betraktande.
M3 uppmuntra eleven att använda sin kreativitet och uttrycka sig mångsidigt i olika kommunikationssituationer, även genom drama	I1	Förmåga att använda mångsidiga retoriska uttrycksmedel	Eleven kan ge uttryck för sina idéer och tankar i grupp, kan hålla en kort förberedd presentation eller ett diskussionsinlägg och deltar i dramaverksamhet.
M4 sporra eleven att stärka sitt självförtroende som kommunikatör och viljan och förmågan att delta i olika typer av kommunikations-situationer, även multimediala	I1	Hur eleven utvecklat sina kommunikations-färdigheter	Eleven kan ta emot och ge respons på sin egen och andras kommunikation.
Att tolka texter			
M5 stödja eleven i att vidareutveckla sin grundläggande läsfärdighet till ett flytande läsande, utveckla strategier för läsförståelse samt stödja eleven i att observera och utvärdera sitt eget läsande	I2	Förmåga att använda grundläggande strategier för läsförståelse	Eleven läser många olika slag av texter flytande, använder sig av grundläggande lässtrategier samt iakttar och utvärderar sin egen läsfärdighet

M6 stödja eleven i att utveckla elevens färdighet att analysera, tolka och utvärdera texter av flera olika slag, bredda elevens ord- och begreppsförråd samt stödja tänkandet	I2	Läsförståelse och textanalytisk förmåga	Eleven känner igen vissa typiska språkliga och textuella drag i berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter. Eleven kan använda textanalys för att utveckla sitt ord- och begreppsförråd.
M7 handleda eleven i att söka information, använda många olika slag av informationskällor och bedöma informationens tillförlitlighet	I2	Färdighet i informationssökning och källkritik	Eleven använder olika medier och textmiljöer samt lämpliga strategier vid informationssökning och kan i någon mån bedöma källors tillförlitlighet.
M8 stödja eleven i att öka sin litteraturkunskap och att utveckla sitt intresse för barn- och ungdomslitteratur och medietexter samt ge möjlighet till positiva läsupplevelser som eleven kan dela med sig av bland annat i multimediala miljöer	I2	Kunskap om litteratur och texter för barn och unga och förmåga att dela med sig av sina läsupplevelser	Eleven känner i någon mån till barn- och ungdomslitteratur, medietexter och andra texter och kan dela med sig av sina läserfarenheter, även i multimediala miljöer.
Att producera texter			
M9 uppmuntra eleven att uttrycka upplevelser, tankar och åsikter och stärka elevens positiva bild av sig själv som textproducent	I3	Förmåga att uttrycka tankar och erfarenheter	Eleven uttrycker sina erfarenheter och tankar med hjälp av texter.
M10 uppmuntra och handleda eleven i att återge och redogöra för sina tankar och att öva sig att producera berättande, beskrivande, instruerande och enkla argumenterande texter, även i multimediala lärmiljöer	I3	Förmåga att verbalisera sina tankar och använda olika textgenrer	Eleven kan med hjälp av handledning använda sig av det språk som är typiskt för berättande, beskrivande och enkla argumenterande texter. Eleven behärskar styckeindelning och rubriksättning och kan reflektera över sina ordval.
M11 stödja eleven att vidareutveckla sin förmåga att skriva flytande för hand och digitalt och stärka färdigheterna i rättstavning och de grundläggande strukturerna i skriftspråket	I3	Skrivfärdighet och grundläggande kunskap om menings- och satsbyggnad	Eleven skriver flytande och läsligt för hand och har den digitala kompetens som skolarbetet kräver, känner till normerna för grundläggande rättstavning och skriftspråkets strukturer och kan använda dem vid textproduktion.
M12 sporra eleven att lära sig textproduktionsprocesser och förmåga att utvärdera sina egna texter, erbjuda möjligheter att ta emot och ge konstruktiv respons, lära eleven att ta hänsyn till textmottagaren och att tillämpa etiska regler, sekretess och normer för upphovsrätt på internet	I3	Förmåga att strukturera texter och kommunicera på ett etiskt lämpligt sätt	Eleven känner till och kan beskriva grundläggande textproduktionsprocesser, kan utvärdera sina egna texter, producera texter stegvis både individuellt och tillsammans med andra och kan ge och ta emot respons. Eleven kan ange sina källor samt känner till normerna för upphovsrätt på nätet.
Att förstå språk, litteratur och kultur			
M13 stödja eleven i att utveckla språklig medvetenhet, väcka elevens intresse för att undersöka språket och dess olika varianter samt ge eleven	I4	Förmåga att göra en språkanalys och behärska språkliga begrepp	Eleven kan göra iakttagelser om språkliga drag i texter och använder sig av språkanalytiska begrepp vid muntlig och skriftlig textanalys.

möjligheter att använda begrepp som beskriver språket och språkliga strukturer			
M14 sporra eleven att vidga sin textvärld och läsa litteratur som är riktad till barn och unga och uppmuntra eleven att läsa och reflektera kring sina läsupplevelser samt att aktivt använda sig av bibliotek	I4	Litteraturkunskap	Eleven läser de barn- och ungdomsböcker man har kommit överens om och diskuterar och delar med sig av sina läsupplevelser.
M15 stärka elevens språkliga och kulturella identitet(er), handleda eleven att lära känna och värdesätta olika kulturer och språk, väcka elevens intresse för de nordiska grannspråken och erbjuda eleven möjlighet att bekanta sig med ett mångsidigt medie- och kulturutbud och att själv medverka i kulturproduktioner	I4	Kunskap om kultur och förmåga att reflektera över språklig och kulturell identitet	Eleven har kunskap om sin egen och andras språk och kultur och kan beskriva och reflektera över likheter och skillnader mellan olika språk och kulturer. Eleven medverkar i och planerar egna framträdanden.

DET ANDRA INHEMSKA SPRÅKET, FINSKA, A2-SPRÅK

I årskurs 3–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk. I PSS läser eleverna finska som A2-språk i åk 5-6.

Mål för undervisningen i A-lärokursen i finska i årskurs 5–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk	I1	K2
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt	I1	K2
M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet	I1	K1, K4
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material	I1	K4, K5
Färdigheter för språkstudier		
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra	I2	K1, K7
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en	I2	K5, K6
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation	I3	K2, K4, K5, K7

M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	K2, K4
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	K2, K4
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	K3, K4, K5, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i finska i årskurs 5–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att bekanta sig med talad finska i klassen, skolan eller omgivningen. Att fundera över sin egen språkliga och kulturella bakgrund. Att inhämta kunskap och diskutera om Finlands nationalspråk och minoritetsspråk och deras betydelse för individen och samhället. Att lyssna på olika former av talad finska och bekanta sig med olika former av skriven finska. Att diskutera och fundera över hur man kan kommunicera om man endast har ringa kunskaper i ett språk. Att träna artigt språkbruk i olika kommunikationssituationer.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att vägleda eleven att lägga märke till finskan runt omkring sig. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, som t.ex. att använda nya ord och strukturer i olika egna sammanhang, att öva sig i studieteknik och att lära sig härleda ords betydelse ur en kontext. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. genom att använda den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på finska och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i finskspråkiga miljöer. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att erbjuda eleven möjlighet att öva sig i att använda finska också i språkligt mer krävande situationer. Att lära sig hitta finskspråkigt material i omgivningen, på nätet, i bibliotek osv. Att träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i finska i årskurs 5–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant som möjligt för eleverna. Arbetet ska även ske genom pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta sina attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av olika nätverk får eleverna också bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i närmiljön eller samhället. Målspråket finska används alltid när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i finska i årskurs 5–6

Eleverna ska uppmuntras att modigt använda sina språkkunskaper. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärnings svårigheter i språk ska ges stöd.

Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande i A-lärokursen i finska i årskurs 5–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har inlärnings svårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i finska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i finska. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i finska

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 uppmuntra eleven att lägga märke till finskan och dess kulturella mångfald i omgivningen, väcka intresse för finska och motivera hen att värdesätta svenskans och finskans ställning som nationalspråk	I1	Förmåga att gestalta den språkliga miljön	Eleven kan nämna orsaker till varför man talar svenska och finska i Finland.
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och att bemöta människor fördomsfritt	I1		Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självbedömningen reflektera över sina egna erfarenheter
M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet	I1	Språklig medvetenhet	Eleven uppfattar likheter och olikheter i t.ex. strukturer, ordförråd och betydelser mellan finskan och modersmålet eller andra språk hen kan.
M4 handleda eleven att hitta finskspråkigt material	I1	Förmåga att iaktta finska språket i omgivningen	Eleven kan beskriva i vilka sammanhang man kan läsa och höra finska.
Färdigheter för språkstudier			
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär som stöder	I2	Kännedom om målen för undervisningen och om hur man arbetar som grupp	Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.

och uppmuntrar eleverna att lära sig och lära av varandra			
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier och modigt öva sina kunskaper i finska, också med hjälp av digitala verktyg, samt att få insikt i vilket sätt att lära sig språk som bäst passar var och en	I2	Förmåga att ställa upp mål för sina språkstudier och att hitta väl fungerande studiemetoder	Eleven ställer upp mål för sina språkstudier, övar sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg och utvecklar och utvärderar sina kunskaper.
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			Kunskapsnivå A2.1
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven kan utbyta tankar eller information i bekanta och vardagliga situationer och stundtals hålla igång en konversation.
M8 handleda eleven i att använda sig av språkliga kommunikationsstrategier	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i allt högre grad i kommunikation. Använder mera sällan nonverbala uttryck. Måste ganska ofta be samtalspartnern upprepa eller förtydliga. Kan i någon mån utnyttja samtalspartnerns uttryck i sin egen kommunikation.
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven klarar av korta sociala situationer. Kan använda de vanligaste artiga hälsnings- och tilltalsfraserna samt artigt framföra till exempel önskemål, invitationer, förslag och ursäkter och besvara sådana.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A2.1
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår texter som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck samt tydligt tal. Förstår det centrala innehållet i korta, enkla budskap som intresserar hen och grundtankarna i en förutsägbar text som innehåller ett bekant ordförråd. Klarar mycket enkel slutledning med hjälp av kontexten.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A1.3
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	Förmåga att producera texter	Eleven behärskar en begränsad mängd korta, inövade uttryck, det mest centrala ordförrådet och grundläggande satsstrukturer. Kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om vardagliga och för hen viktiga saker samt skriva enkla meddelanden. Uttalar inövade uttryck begripligt.

FRÄMMANDE SPRÅK, A1-SPRÅK

I årskurs 1–6 ska alla elever få undervisning i minst två andra språk utöver modersmålet. Det första språket är ett gemensamt A1-språk, det följande ett A2-språk (frivillig, lång lärokurs) eller B1-språk. Grunderna för läroplanen för främmande språk har utarbetats som grund för vilket språk som helst som inte har särskilda grunder.

I PSS läses engelska som A1-språk

Engelska

Lärostoffet i läroämnet engelska består av ämneshelheter som kombinerar olika läroämnen. I undervisningen i dessa ämneshelheter utnyttjas fenomenbaserade undervisningsmetoder och helhetsskapande undervisning. Målet är att eleven vågar uttrycka sig muntligt på engelska, lär sig ordförrådet som är relevant till de olika ämnesområdena, lär sig så kallad klassengelska samt uppmuntras att studera främmande språk. Klassengelska syftar på vardagliga engelska ord och uttryck relaterade till skolgång. I ämnesområdena utnyttjas läroplanen för språkberikad undervisning (bilaga).

I undervisningen betonas glädjen i att lära sig, varierande arbetssätt, funktionalitet och muntliga interaktioner i vardagens situationer. Elevens intresse för att använda språket både muntligt och skriftligt vaknar och ökar sedan i takt med att lärandet fortskrider.

Arbetsätt

Undervisningen skapar helheter där olika läroämnen och ämnesområden samverkar.

- mångsidiga kommunikationskanaler och -verktyg
- elevorienterade och engagerande arbetssätt
- lek och sång, spelifiering, olika uttryckssätt
- god muntlig framställning, repetition och upprepning av det inlärd
- funktionalitet

Bedömning

- uppmuntrande respons
- att visa sina kunskaper på många olika sätt
- självbedömning och kamratbedömning
- mångsidig observation

Bedömningen baserar sig på elevens färdigheter, arbetssätt, aktivitet och attityd gentemot språkstudier samt mot andra elever.

Centrala mål och innehåll årskursvis

<p>Åk 1</p>	<p>Fostran till kulturell mångfald och språkmedvetenhet L1, L2, L7</p> <p>Färdigheter för språkstudier L1, L2, L6</p> <p>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera L1, L2, L4, L5, L6, L7</p> <p>Växande språkkunskap, förmåga att tolka och producera texter L1, L2, L4, L5</p>	<p>Eleven iakttar engelska språket i näromgivningen Eleven uppfattar likheter och skillnader mellan olika språk och språkgrupper och observerar dessa Eleven förstår varför hen studerar språk</p> <p>Eleven vågar använda det främmande språket Övar tillsammans på ord, fraser och uttal med hjälp av lek</p> <p>Eleven vågar upprepa ordspråk, sånger och rim</p> <p>Skapar rutiner i klassen</p> <p>Eleven övar mångsidigt på att använda det främmande språket Övar tillsammans på att använda gester, pantomim och ritningar som stöd i kommunikationssituationer</p> <p>Eleven känner igen några skrivna ord och kan själv skriva några av dem</p> <p>Eleven bekantar sig i första hand med talade texter Övar mycket på uttal Övar på skrivna ord med hjälp av bland annat bilder, lek och spel</p>
<p>Åk 2</p>	<p>Fostran till kulturell mångfald och språkmedvetenhet L1, L2, L7</p> <p>Färdigheter för språkstudier L1, L2, L6</p> <p>Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera L1, L2, L4, L5, L6, L7</p>	<p>Iaktta och känna igen språklig och kulturell mångfald i vardagslivet</p> <p>Eleverna delar med sig sina egna erfarenheter</p> <p>Eleverna funderar kring betydelsen av språkliga färdigheter Diskutera och öva på olika länders hälsningar och andra seder Uppmuntras att ta kontakt med personer som talar ett främmande språk</p> <p>Eleven vågar öva på sina språkfärdigheter med olika människor. Eleven lär sig att agera självständigt enligt lärarens instruktioner. Eleven lär sig att resonera sig fram till och gissa vad ord betyder. Eleven provar på inläring som sker i mångsidiga inlärningsmiljöer med hjälp av IT och kommunikationsteknik.</p> <p>Mångsidig övning och resonemang</p>

	<p>Växande språkkunskap, förmåga att tolka och producera texter L1, L2, L4, L5</p>	<p>Eleven lär sig att använda gester och ansiktsuttryck som stöd för att klara av olika interaktionssituationer Eleven lär sig att resonera sig fram till eller gissa ordens betydelser med hjälp av kontext, allmän kunskap och uttryckssätt Eleven lär sig att uttrycka sina insikter</p> <p>Eleven lär sig att använda några av de ord som hen hört och sett samt att uttala dem förståeligt Eleven känner igen några skrivna ord och kan också själv skriva en del av dem.</p>
--	--	---

Mål för undervisningen i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

Mål för undervisningen	Innehåll som anknyter till målen	Kompetens som målet anknyter till
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet		
M1 vägleda eleven att lägga märke till målspråkets ställning i och relation till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen	I1	K2
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt	I1	K1, K2
M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet	I1	K1, K2
M4 handleda eleven att hitta material på målspråket	I1	K2, K3
Färdigheter för språkstudier		
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans	I2	L1, L3
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina språkkunskaper, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst	I2	K1, K4, K5, K6
Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera		
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation	I3	K2, K4, K5, K7
M8 stödja eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier	I3	K2, K4
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	K2, K4
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter		
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	K4
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter		
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	K3, K4, K5, K7

Centralt innehåll som anknyter till målen för A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

I1 Kulturell mångfald och språkmedvetenhet: Att bekanta sig med språkens och kulturernas mångfald samt med utbredningen av språket som studeras och vid behov dess huvudvarianter. Att söka information om språkets och kulturens betydelse för individen och samhället. Att fundera på den egna språk- och kulturbakgrunden. Att träna artigt språkbruk i kommunikationssituationer. Att lyssna på olika språk, att se på olika sätt att skriva och att upptäcka hur ord lånas från ett språk till ett annat. Att reflektera över hur man kan göra om man endast har ringa kunskaper i ett språk.

I2 Färdigheter för språkstudier: Att tillsammans lära sig planera arbetet, att ge och ta emot respons och att ta ansvar. Att lära sig effektiva sätt att studera språk, t.ex. att aktivt ta i bruk nya ord eller strukturer i sitt eget sätt att uttrycka sig, öva sig att använda olika minnesstrategier och härleda nya ords betydelse på basen av kontexten. Att vänja sig vid att utvärdera sina språkkunskaper t.ex. med hjälp av den Europeiska språkportfolion.

I3 Växande språkkunskap: förmåga att kommunicera, förmåga att tolka texter, förmåga att producera texter: Att lära sig att lyssna, tala, läsa och skriva på målspråket och att behandla olika teman som bl.a. jag själv, min familj, mina vänner, skolan, fritidsintressen och fritidssysslor och om livet i miljöer där målspråket används. Teman ska också väljas tillsammans. Innehållet väljs med beaktande av elevernas dagliga omgivning, intressen och aktualitet och utgående från perspektivet jag, vi och vårt samhälle. Att använda språket för olika syften, som t.ex. att hälsa, be om hjälp eller uttrycka en åsikt. Att lära sig ordförråd och strukturer i samband med olika typer av texter, som t.ex. kortare berättelser, skådespel, intervjuer och sångtexter. Att ge eleven möjlighet att träna mer krävande språksituationer. Att lära sig hitta material på målspråket t.ex. på nätet. Att välja texter med beaktande av målspråkets geografiska utbredning och språkområdets levnadssätt. Att iaktta och flitigt träna uttal, betoning av ord, satsbetoning, talrytm och intonation. Att öva sig att känna igen målspråkets fonetiska tecken och att producera de skrivtecken som behövs.

Mål för lärmiljöer och arbetssätt i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

Målet är att språkbruket ska vara så korrekt, naturligt och så relevant för eleverna som möjligt. Arbetet ska främst bestå av pararbete, smågruppsarbete och lärande tillsammans i olika typer av lärmiljöer. För att uppnå målen för flerspråkighet och språkpedagogik behövs samarbete mellan lärarna. Eleverna ska med hjälp av lek, sång, spel och drama få möjlighet att testa sina växande språkkunskaper och även bearbeta attityder. Olika lärmiljöer, medier och digitala verktyg ska mångsidigt användas i undervisningen. Eleverna ska uppmuntras att vara aktiva och ta självständigt ansvar för sitt lärande med hjälp av den Europeiska språkportfolion eller motsvarande verktyg. Med hjälp av internationalisering på hemmaplan ska eleverna bekanta sig med flerspråkigheten och den kulturella mångfalden i det omgivande samhället. De ska också ges möjligheter att öva sig att kommunicera internationellt. Målspråket ska alltid användas när det är möjligt.

Handledning, differentiering och stöd i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

Eleverna ska i språkundervisningen uppmuntras att modigt använda sina kunskaper i det nya språket. Gott om kommunikativa övningar stödjer utvecklingen av elevernas språkkunskaper. Eleverna ska också uppmuntras att studera andra språk som skolan erbjuder. Elever som har inlärningsssvårigheter i språk ska ges stöd. Undervisningen ska planeras så att den erbjuder tillräckliga utmaningar även för elever som avancerar snabbare eller kan språket från tidigare.

Bedömning av elevens lärande i A-lärokursen i annat främmande språk i årskurs 3–6

Bedömningen ska sporra och ge eleverna möjlighet att bli medvetna om sina kunskaper, att utveckla dem och att uttrycka sig på för dem naturliga sätt. Mångsidig bedömning ger också elever som har

inlärningssvårigheter i språk, eller annars har ett annorlunda språkligt utgångsläge, möjligheter att visa sina kunskaper. Den Europeiska språkportfolion eller andra liknande utvärderingsverktyg kan användas vid bedömningen.

Läraren ska ge en verbal bedömning eller ett siffervitsord i engelska genom att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i den lokala läroplanen. För att definiera kunskapsnivån för läsårsbetyget i årskurs 6 ska läraren använda de nationella bedömningskriterierna i A-lärokursen i annat främmande språk. För att studierna ska framskrida är det viktigt att bedömningen sker på många olika sätt och att den beaktar alla mål. Bedömningen ska rikta sig till samtliga innehåll. Bedömningen av delområdena ska grunda sig på den Europeiska referensramen och den finländska referensram som utarbetats utgående från den.

Bedömningskriterier för goda kunskaper (verbal bedömning) eller vitsordet 8 (sifferbedömning) i slutet av årskurs 6 i A-lärokursen i annat främmande språk

Mål för undervisningen	Innehåll	Föremål för bedömningen i läroämnet	Kunskapskrav för goda kunskaper/vitsordet åtta
Kulturell mångfald och språkmedvetenhet			
M1 vägleda eleven att lägga märke till målspråkets ställning i och relation till den språkliga och kulturella mångfalden i den närmaste omgivningen och i världen	I1	Förmåga att gestalta den språkliga miljön samt målspråkets ställning och betydelse	Eleven vet att världens språk indelas i olika språkfamiljer och kan beskriva till vilken språkfamilj målspråket hör. Eleven kan redogöra för vilka språk som talas i närmiljön.
M2 motivera eleven att värdesätta sin egen språkliga och kulturella bakgrund och den språkliga och kulturella mångfalden i världen samt att bemöta människor fördomsfritt (andra språk, olika nationaliteter, kön, kulturella vanor osv.)	I1		Används inte som bedömningsgrund. Eleven handleds att som en del av självbedömningen reflektera över sina egna erfarenheter.
M3 vägleda eleven att lägga märke till vad som förenar respektive skiljer olika språk åt samt stödja hen att utveckla språklig nyfikenhet och medvetenhet	I1	Språklig medvetenhet	Eleven uppfattar likheter och olikheter i t.ex. strukturer, ordförråd och betydelser mellan målspråket och modersmålet eller andra språk hen kan.
M4 handleda eleven att hitta material på målspråket	I1	Förmåga att hitta material på målspråket	Eleven kan beskriva var man kan läsa och höra målspråket.
Färdigheter för språkstudier			
M5 tillsammans gå igenom målen för undervisningen och skapa en tillåtande studieatmosfär, där det viktigaste är att budskapet går fram och att uppmuntra varandra att lära sig tillsammans	I2	Kännedom om målen för undervisningen och om hur man arbetar som grupp	Eleven kan beskriva målen för undervisningen och deltar i gemensamma arbetsuppgifter.
M6 handleda eleven att ta ansvar för sina språkstudier, uppmuntra hen att modigt öva sina språkkunskaper, också med hjälp av digitala verktyg, samt att pröva sig fram till vilka sätt att lära sig språk som passar hen bäst	I2	Förmåga att ställa upp mål för sina språkstudier och att hitta väl fungerande studiemetoder	Eleven ställer upp mål för sina språkstudier, övar sig i olika sätt att lära sig språk också med hjälp av digitala verktyg och utvecklar och utvärderar sina kunskaper.

Växande språkkunskap, förmåga att kommunicera			Kunskapsnivå A1.3
M7 ordna tillfällen där eleven med hjälp av olika medier får träna muntlig och skriftlig kommunikation	I3	Förmåga att kommunicera i olika situationer	Eleven reder sig i många rutinmässiga kommunikationssituationer men tar ibland stöd av sin samtalspartner.
M8 stödja eleven i användningen av språkliga kommunikationsstrategier	I3	Förmåga att använda kommunikationsstrategier	Eleven deltar i kommunikation men behöver fortfarande ofta hjälpmedel. Kan reagera med korta verbala uttryck, små gester (t.ex. genom att nicka), ljud eller liknande minimal respons. Måste ofta be samtalspartnern att förtydliga eller upprepa.
M9 hjälpa eleven att öka sin kännedom om uttryck som kan användas i och som hör till artigt språkbruk	I3	Kulturellt lämpligt språkbruk	Eleven kan använda vanliga uttryck som kännetecknar artigt språkbruk i många rutinmässiga sociala sammanhang.
Växande språkkunskap, förmåga att tolka texter			Kunskapsnivå A1.3
M10 uppmuntra eleven att tolka för sig själv och sin åldersgrupp lämpliga och intressanta muntliga och skriftliga texter	I3	Förmåga att tolka texter	Eleven förstår med hjälp av kontexten skriven text och långsamt tal som innehåller enkla, bekanta ord och uttryck. Kan plocka ut enkel information som hen behöver ur en kort text.
Växande språkkunskap, förmåga att producera texter			Kunskapsnivå A1.2
M11 ge eleven många möjligheter att öva sig i att tala och skriva i för åldern lämpliga situationer och i detta sammanhang fästa uppmärksamhet vid uttal och vid strukturer som är relevanta för textens innehåll	I3	Förmåga att producera texter	Eleven kan med hjälp av ett begränsat uttrycksförråd berätta om några bekanta och för hen viktiga saker samt skriva några korta meningar om inövade ämnen. Uttalar de flesta inövade uttrycken begripligt. Behärskar ett mycket begränsat ordförråd, några situationsbundna uttryck och en del av den elementära grammatiken.

Timfördelning, PSS 1.8.2020							
Ämne	åk 1	åk 2	åk 3	åk 4	åk 5	åk 6	S:a
modersmål		14				18	32
	7	7	5	5	5	4	33
1) modersmål	7	7	6	6	5	5	36
A1-språk, engelska							9
	1	1	3	2	3	2	12
2) A1-språk, engelska	1	1	3	3	2,5	2,5	13
B1-språk, finska							2
B1-språk, svenska							2
3) A2-språk, finska					2	2	4
matematik		6					15
	3	3	4	4	4	4	22
	3	3	4	4	4	4	22
miljö, natur, bi/ge		4					10
	2	2	3	3	2	2	14
omgivningslära/samh.lära	2	2	3	3	2	2	14
religion		2					5
	1	1	1	2	1	1	7
	1	1	1,5	1,5	1	1	7
historia/samh.lära							5
				1	2		2
					2,5	2,5	5
4) musik		2					4
	1	1	1	2	2	1	8
	1	2	1,5	1,5	1,5	1,5	9
bildkonst		2					5
	1	1	1	1	2	2	8
	1	1	1	1	2	2	8
slöjd		4					5
	2	2	2	2	2	2	12
	2	2	2	2	2	2	12
gymnastik		4					9
	2	2	2	2	3	2	13
	2	2	2	2	2,5	2,5	13
S:a	20	20	22	24	25	25	136
	20	20	22	24	26	26	138
5)	20	21	24	24	27	27	143
Valbarheten förverkligas inom ämneshelheterna							
Statsrådet, LP-2016							
Pyttis kommun LP-2016							
PSS, LP-2016							

Avvikelse, förklaring:

1) Modersmål: Svenska skolan behöver flera modersmålstimmar, våra svenska elever hör väldigt lite svenska i sin omgivning. Finska elever som har PSS som närskola behöver få en god start.

2) Engelska: Svenska och engelska stöder varandra, det är bättre att eleverna får träna svenska i åk 1-2, för att börja med engelska i åk 3.

3) B1-språket, finska: I de finska skolorna börjar B1-språket i åk 6, men i svenska skolan behöver vi börja finska (A2-språket) i åk 5.

4) Musik: PSS står för musikprogrammet i olika svenskspråkiga evenemang i kommunen, och tid för övning behövs.

5) Totala timantalet: Enligt förslaget skulle PSS timmar minska med 2 veckotimmar i jämförelse med vad vi tidigare haft, varav vi har 4 timmar B1-språk (finska), medan finska skolorna har 2 timmar svenska/v. Om vi vill ge eleverna en stadig grund och ett gångbart språk behöver vi lite mera resurser än skolor med enspråkiga elever.